

**Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség
Immánuel Otthonának, Általános Iskolájának, Fejlesztő
Nevelés - Oktatást Végző Iskolájának és Készségfejlesztő
Iskolájának**

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Hatályos: 2022.09.01.

Tartalom	
Legitimációs záradékok	6
BEVEZETÉS	9
I. NEVELÉSI PROGRAM	10
1. ÖNMEGHATÁROZÁS	10
1.1. Történeti áttekintés	10
1.2. Helyzetkép	11
1.3. Az Intézmény felépítése:	12
2. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA	13
2.1. Irányelvek:	13
2.2. Célok:	14
2.3. Feladatok	14
2.3.1. Általános feladatok:	14
2.3.2. Speciális feladatok:	15
2.4. Eszközök:	16
2.4.1. Közlekedés, épület	17
2.4.2. Berendezések, bútorok	17
2.4.3. Taneszközök és tanulást segítő (technikai) eszközök	17
2.4.4. Mozdásfejlesztő és gyógyászati segédeszközök	17
2.4.5. Önkiszolgálást segítő eszközök	18
2.4.6. Fejlesztő játékok	18
2.4.7. Kommunikációs eszközök	18
2.5. A nevelő-oktató munka pedagógiai eljárásai:	18
3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK	19
3.1. Feladatunk:	20
3.2. A személyiségfejlesztés feladatai a különböző szintereken:	20
3.3. A személyiségfejlesztés szempontjai az értékelésben	21
AZ ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉS, ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSA AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK	21
4.1. Általános nevelési elvek	21
4.2. Az egészségneveléshez kapcsolódó területek:	21
4.3. Az egészségneveléshez kapcsolódó feladatok:	22
4.4. Megvalósítás szinterei:	22
4.5. Környezeti nevelés:	22
KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK	22
PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI	23

6.1. Feladatok:.....	23
6.2. Az osztályfőnök hatásköre és feladatai:.....	24
KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉG RENDJE. TEHETSÉGGONDOZÁS ÉS KÉPESSÉGEK KIBONTAKOZTATÁSA.....	24
7.1 Tehetséggondozás:	24
7.2.A szociális hátrányok enyhítése.....	24
A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELE.....	25
8.1. DÖK egyetértési jogköre:	25
8.2. A DÖK tagjai	25
KAPCSOLATTARTÁS SZÜLŐKKEL, TANULÓKKAL, ISKOLA PARTNEREIVEL	25
9.1. Szülőkkel történő kapcsolattartás	25
9.2. Tanulókkal történő kapcsolattartás	26
9.3. Pedagógusok egymással történő kapcsolattartása.....	26
9.4. Intézmény partnereivel történő kapcsolattartás.....	27
A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK, BESZÁMOLTATÁSOK SZABÁLYZATA	27
A TANULÓI JOGVISZONY NYOMON KÖVETÉSE	28
11.1. A bekerülés feltételei	28
11.2. Átvétel.....	28
11.3. A továbbhaladás	28
11.4. A tanulói jogviszony megszűnése.....	29
II. HELYI TANTERV	30
Választott kerettanterv	30
A HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS FEJLESZTÉS TERÜLETEI	30
2.1. Érzelmi élet, szociális nevelés	30
2.2. Beszédfejlesztés	33
2.3. Alternatív és augmentatív kommunikáció	36
2.4. Észlelés-érzékelés	40
2.4.1. Egyensúlyfejlesztés.....	40
2.4.2. Szomatikus érzékelés fejlesztése	41
2.4.3. Taktilis-haptikus érzékelés fejlesztése.....	41
2.4.4. Szaglásfejlesztés	42
2.4.5 Íz érzékelés fejlesztése:.....	42
2.4.6. Akusztikus figyelem fejlesztés:	43
2.4.7. Vizuális figyelem fejlesztés:	44
2.4.8. Mozgásnevelés	57
2.4.8.1.Nagymozgás fejlesztés.....	57

2.4.8.2. Manipuláció fejlesztése.....	59
2.4.9. Kreativitás fejlesztése, esztétikai nevelés	61
2.4.10. Megismerő tevékenység.....	67
FOGLALKOZÁSOK, ÓRASZÁMOK	77
3.1.A fejlesztő nevelés-oktatásban:.....	77
3.1.1. Foglalkozások és a hozzájuk kapcsolódó tananyagok:.....	77
3.1.1.1. Reggeli kör (kötelező).....	77
3.1.1.2. Környezetismeret (kötelező)	79
3.1.1.3. Ábrázolás-alakítás (kötelező).....	80
3.1.1.4. Életvitel foglalkozás (kötelező)	83
3.1.1.5. Mozgásnevelés (kötelező).....	84
3.1.1.5.1. Nagymozgás fejlesztés.....	85
3.1.1.5.2. Finommotorika, manipuláció fejlesztés	89
3.1.1.6. Étkezés terápia – magában foglalja a személyi higiénia oktatást (kötelező)	91
3.1.1.7. Játék-szabadidő-kommunikáció (választható)	93
3.1.1.8. Hittan (kötelező)	95
3.2. A csoportos foglalkozástípusok előírt tananyaga.....	96
3.2.1. Reggeli kör.....	96
3.2.2. Környezetismeret	96
3.2.3. Ábrázolás-alakítás.....	97
3.2.4. Életvitel	97
3.2.5. Játék-szabadidő-kommunikáció.....	97
3.2.6. Mozgásnevelés	97
3.2.7. Hittan.....	98
3.3. Gyógy- és konduktív pedagógiában.....	99
3.3.1. Az általános iskola óraterve:	99
3.4.Készségfejlesztő Iskola.....	101
3.3.2. Tantárgyak összevonása, osztály órarendek összeállítása	102
3.3.3. Habilitációs és rehabilitációs órák	103
Az oktatásban, fejlesztésben alkalmazható taneszközök, fejlesztő eszközök, tanári segédletek kiválasztásának elvei.....	103
4.1. A kiválasztásnál figyelembe vett tényezők:.....	103
A pedagógiai folyamatok megvalósítása	104
Mindennapos testnevelés	104
Egyéb tanórán kívüli szolgáltatások, választható szakkörök, programok	105
7.1. Szolgáltatások:	105
Választható tantárgyak.....	105

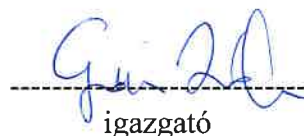
Az ellenőrzés-értékelés, és jutalmazás.....	105
9.1. Az értékelés, jutalmazás rendszere a fejlesztő nevelés-oktatásban.....	105
9.2. Ellenőrzés-értékelés a gyógy- és konduktív pedagógiai, valamint készségfejlesztő oktatásban	106
9.3. Magatartás, szorgalom értékelése	107
Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	109
Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések.....	109
A pedagógiai projekt, a projektszerű oktatás megszervezése intézményünkben.....	110
Számonkérés rendje	111
Írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása, házi feladat adása.....	111

Legitimációs záradékok

A Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona, Általános Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája és Készségfejlesztő Iskolája Pedagógiai Programjának elfogadása és jóváhagyása.

A Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona, Általános Iskolája és Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája Pedagógiai Programját, annak Nevelési Programját és Helyi Tantervét jóváhagyom.

Kelt: Debrecen, 2022. 04.12.

igazgató

Nevelőtestület jóváhagyás:

A Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona, Általános Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája és Készségfejlesztő Iskolája Pedagógiai Programját, annak Nevelési Programját és Helyi Tantervét a 2022.-án megtartott nevelőtestületi ülésén jóváhagyta.

Kelt: Debrecen, 2022. 04.12.

nevelőtestület képviselője

Fenntartói jóváhagyás

A Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona, Általános Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája és Készségfejlesztő Iskolája Pedagógiai Programját, annak Nevelési Programját és Helyi Tantervét Fenntartó Nagytemplomi Református Egyházközség Igazgatótanácsa 4/2022sz. határozatával 2022. 04.25-án tartott ülésén elfogadta.

Igazgatótanács Elnöke

INTÉZMÉNYI ADATOK

Név:	Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona, Általános Iskolája, Fejlesztő Nevelés- Oktatást Végző Iskolája és Készségfejlesztő Iskolája
OM azonosító:	038517
Székhely (köznevelési egység):	4031 Debrecen, Kishegyesi u. 156.
Telephely (szociális egység):	4029 Debrecen, Pacsirta u. 51.
Alapító:	Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség
Működés területe:	Hajdú-Bihar Megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye, Jász-Nagykun-Szolnok Megye

A LEGFONTOSABB JOGSZABÁLYOK:

Jogi státuszt szabályozó törvények, rendeletek, irányelvek:

A Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immanuel Általános Iskolája, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskolája és Készségfejlesztő Iskolája köznevelési feladatot ellátó nappali rendszerű oktatási intézmény. Az intézmény működését szabályozzák a köznevelési tárgyú jogszabályok.

- 326/2013. (VIII. 30.) Kormány rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 277/1997. (XII. 22.) Kormány rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 2013. évi CCXXXII. törvény a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról
- 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormány rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
- 20/2016. (VIII. 24.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosításáról

BEVEZETÉS

A Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immánuel Otthona, Általános Iskolája, Fejlesztő Nevelés - Oktatást Végző Iskolája és Készségfejlesztő Iskolája a Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség fenntartásában működő többcélú közös igazgatású köznevelési intézmény. Az intézményben a nevelés-oktatás az állami fenntartású gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelés-oktatást végző iskolák követelményeire, a célcsoportra vonatkozó oktatási irányelvekre figyelemmel, valamint a Magyarországi Református Egyház által megfogalmazott hitelvek és szellemiség jegyében folyik.

Küldetésünk, hogy fejlődést, tanulást, érzelmi biztonságot nyújtsunk, változatos légkört teremtsünk az intézménybe járó halmozottan fogyatékos személyeknek. Felelősek vagyunk azért, hogy partneri viszonyt alakítsunk ki klienseinkkel, továbbá megtegyünk mindent azért, hogy a lehető legméltóbb emberi életre felkészítsük őket. Feladatunk, hogy szakmai tapasztalatainkat, szemléletünket megosszuk mindazokkal a szervezetekkel, személyekkel, akik fogyatékos emberekkel foglalkoznak, és hogy a mindennapi munkánkat a keresztyén értékrend szerint végezzük.

Azért dolgozunk, hogy az Intézmény a társadalmi igényekre reagáló korszerű és minőségi szolgáltatásokat nyújtson a klienseinek szem előtt tartva a szakmai irányelveket, a normalizációt, az autonómiát és az esélyegyenlőséget elveit.

A Pedagógiai Programunkban részletesen foglalkozunk gyógy-, és konduktív pedagógiai, készségfejlesztő iskolai, valamint a fejlesztő nevelés-oktatás legfontosabb fejlesztési területeivel, az egyes foglalkozástípusokkal. A Programban megfogalmazott célok csak akkor valósulhatnak meg, ha az intézmény vezetése, a pedagógusok, a nevelő-oktató munkát segítők és a szülők is alkalmazzák minden napi munkájuk során Szakmai irányelveinket.

A Pedagógiai Program a Kerettantervekhez, a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő programjához, fogyatékoságuk típusához és fokához van igazítva.

I. NEVELÉSI PROGRAM

1. ÖNMEGHATÁROZÁS

1.1. Történeti áttekintés

A Debrecen Nagytemplomi Református Egyházközség Immanuel Otthona 1991. márciusában kezdte meg működését elsőként reagálva a régióban a nappali rendszerű ellátás iránti igényre. Az intézménynek több megyére kiterjed a beiskolázási és ellátási területe.

A kezdetektől fogva a komplex ellátást tűzte ki célul az intézmény (6 éves kortól), így biztosított 1997-től a Debreceni Református Kollégium Általános Iskolájával, majd 2008-2019-ig a Kölcsey Ferenc Református Gyakorló Általános Iskolával való magántanulói jogviszony alapján gyógypedagógiai oktatást és osztályozó vizsgára való felkészítést 4-5 fős csoportokban, a kezdetektől konduktív pedagógiai ellátást, gyógytornát, háromféle szakorvosi ellátást (gyermekgyógyászat, gyermek neurológia, ortopédia), 1997-től gyögymasszázs, hydroterápiát, a felnőtt korúaknak fogyatékoságukból eredő korlátokon belül önálló életre való felkészítést és kreatív foglalkozást. Megelőzve az 1993-as Köznevelési törvényt, mely bevezette a képzési kötelezettséget, intézményünk már 1991-től foglalkozott súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztésével, 6-8 fős, gyógypedagógus vezette csoportokban. 2019. szeptember 1-től iskolánk gyógy- és konduktív pedagógiai nevelés-oktatási feladatokat is ellát. Intézményünkben így már a halmozottan és súlyosan halmozottan fogyatékos tanulók nappali rendszerű iskolai oktatása történik. Elsődlegesen a mozgássérült halmozottan fogyatékos tanulók ellátására specializálódott a gyógypedagógiai nevelés-oktatás, mert ez az ellátás hiányzik az egész megyében és régióban, de férőhely esetén egyéb halmozottan fogyatékos tanulók is felvételre kerülhetnek.

2021. szeptemberétől tevékenységünk tovább bővült a készségfejlesztő iskola beindításával. Célunk az általános iskolai tanulmányait befejező halmozottan fogyatékos tanulók számára biztosítani a tanulás további lehetőségét, felkészíteni, képessé tenni őket önálló tevékenység elvégzésére az adott munkafázisokban.

Az alapítástól eltelt időszakban a tevékenység bővítés mellett minőségi fejlesztés és létszámbővítés is történt. A kezdeti 12 fős létszám 81 főre, majd 124 főre nőtt. A létszámbővítés egy új iskola építésével vált lehetségessé, mely az EFOP 4.1.6. pályázat megnyerésével és állami támogatással 2021 szeptemberére készül(t) el. Az új intézményben a tantermeken kívül lehetőségük nyílik a tanulóknak az ismeretek bővítésére és elmélyítésére, mozgásállapotuk javítására egy tankönyv, Snoezelen szoba, több tornaterem és egyéni fejlesztő szobák, Ayres terápiás szoba, valamint sószoza létrehozásával. A kutyásterápia átalakul állatasszisztált terápiává. Az állatok motiváló hatását kihasználva az iskolába elhelyezésre került egy akvárium, valamint egy nyúl kerül bevonásra fejlesztésekbe, foglalkozásokba. A súlyosan halmozottan fogyatékos, ágyhoz kötött tanulók esetében a kutya megközelítése akadályokba ütközik, ezért szükséges egyéb alternatívák kihasználása is. A nyúl, és egyéb kisebb testű állatok lehetőséget ad ezen tanulók bevonására is az állatasszisztált terápiákba. A minőségi fejlesztések keretében beállításra került minden csoportba okostábla, számítógép megfelelő programokkal és kiegészítőkkel. Ezen és további AAK eszközökből egy sikeres pályázat révén az Észak-Alföldi régióban ingyenes eszközkölcsonzást és tanácsadást is biztosít az intézmény 2008-tól.

Az intézmény története folyamán mindvégig nagy hangsúlyt fektetett a szülőkkel való kapcsolattartásra szülői szervezet, és egyéb fórumok (pl. ünnepek szervezése, családi táborozások) révén.

A Köznevelési törvény új kihívásokat jelent az intézmény számára. A „régebbi” fejlesztő iskolai oktatás, fejlesztő-nevelés oktatásra módosult, a tankötelezettség 16 éves korra csökkent, de a fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő tanulóknak szülői kérésre, szakértői javaslatra továbbra is van lehetőségük, hogy 23 éves korig ebben az ellátási formában maradjanak. A heti kötelező 20 tanórai foglalkozás számát lehetséges módosítani, amennyiben ezt a Szakértői Bizottság előírja, tehát ha a tanuló állapota úgy kívánja heti 20 óránál kevesebbet is kaphat a tanuló, de többet is előírhat. A gyógypedagógiai és konduktív pedagógiai oktatás 6 éves kortól 18 éves korig biztosított, mely során az alsó tagozat követelményeinek teljesítését nyújtott évfolyamokon történő oktatással sajátíthatják, és mélyíthetik el a tanulók. A készségfejlesztő iskola további négy év nevelés-oktatást, valamint szakmai modulok elsajátítását biztosítja a középsúlyos tanulók számára.

1.2. Helyzetkép

Az iskola kertvárosi övezetben található. A gyermekek és az eszközök védelme érdekében portai szolgálat működik nyitástól zárásig.

A személyi feltételeket tekintve az ellátottak állapotának megfelelően a csoportok különböző létszámmal működnek, egy gyógypedagógus vagy konduktor vezetésével és egy gyógypedagógiai asszisztens segédletével, valamint az intézményi szinten működő terápiás szakemberek (gyógytornászok, konduktorok, gyógymasszőr) rendszeres terápiás beavatkozásával. A gyógypedagógiai asszisztens munkatársak közül többen is rendelkeznek csecsemő- és gyermekápoló végzettséggel is, mely a tanulóink állapotára való tekintettel szükséges is. Intézményeinkben munkahelyet teremtettünk megváltozott munkaképességű személyek számára is.

A tárgyi feltételek tekintetében jól ellátott az intézmény (pl. kommunikátorok, Snoezelen szoba berendezése, vízágy sound systemmel, IKT eszközök, mint interaktív táblák, tabletek, notebook stb.). Szintén jól felszerelt az intézmény a gyógyászati segédeszközök tekintetében (járó- és állítógépek stb.) és a munkatársak munkáját könnyítő több betegemelő lift áll rendelkezésre. Minden csoport rendelkezik számítógéppel, melyek használatát speciális kiegészítők és megfelelő programok segítik.

Intézményünk megyei jellegű ellátási területtel rendelkezik, melynek fő oka az, hogy megyei szinten sincs több, halmozottan fogyatékos fiataloknak ilyen komplex ellátást.

A városban működő társintézmények közül szakmai kapcsolat azokkal az intézményekkel alakult ki, amelyekből gyermekek kerülnek hozzánk. A gyermekek bekerülését megelőzően konzultálunk az átadó intézménnyel. Szintén nagyon jó szakmai kapcsolatunk van a gyermekeket beutaló és vizsgáló megyei és országos Szakértői Bizottságokkal. Kül- és belföldi tanulmányutak révén komoly országos és nemzetközi kapcsolataink alakultak ki.

- Bielefeld-Bethel von Bodelschwingh Diakóniai Intézet, Németország
- Holy Angels, Belmont, USA
- Mozgásjavító Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Intézmény és Diákotthon, Budapest
- Csillagház Általános Iskola, Budapest
- GEMMA Általános Iskolája, Fejlesztő Nevelés - Oktatást Végző Iskolája és Készségfejlesztő Iskolája, Szeged
- A Kölcsény Ferenc Református Gyakorló Általános Iskolával érzékenyítő programok keretén belül.

1.3. Az Intézmény felépítése:

- Köznevelési feladatokat ellátó intézményegység:

a) *gyógypedagógiai és konduktív pedagógiai nevelés-oktatás*

Azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelés-oktatásának biztosítása, akik iskolai osztályban eredményesen foglalkoztathatóak. Ezen belül a halmozottan fogyatékos személyek ellátása. Fogyatékoság szempontjából, akik szakértői bizottság szakértői véleménye alapján enyhe, vagy középsúlyos értelmi fogyatékoság mellett fennáll mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási) beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavar, esetleg valamilyen szindróma.

b) *fejlesztő nevelés-oktatás*

A közoktatási szolgáltatás során cél, hogy a „*Súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának irányelve*”-ben megfogalmazott lehetőségek alapján a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelés-oktatása, a nevelés során gyermeki jogait is gyakorolva szociálisan, érzelmileg, értelmileg képessé váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

c) *készségfejlesztő iskola*

Azon a középsúlyos, valamint enyhe értelmi fogyatékos tanulók (akik nem foglalkoztathatók szakiskolai szakképzésben) oktatásának biztosítása, akik - mozgássérülésüket figyelembe véve - képesek bizonyos szakmai modulok elsajátítására. A készségfejlesztő iskola felmenő rendszerben kerül bevezetésre. 2021 szeptemberétől a 9. évfolyam indult, új tanulók felvételével és az Immánuel Otthon és Iskola tanulóival, akik általános iskolai tanulmányaikat befejezték, és jelentkezésüket beadták. A felvétel feltételeit lásd a 11.1 pontban.

A halmozottan fogyatékos tanulók esetében a képességstruktúra határozza meg az egyénre szabott pedagógiai célokat, melyek speciális részcélokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy a lehetőségekhez képest minél teljesebb mértékben önállóak és irányíthatóak legyenek a tanulók, kommunikációjuk, önkifejezésük, ezáltal önrendelkezésük minél magasabb szintű legyen.

- Fogyatékos személyek nappali szociális ellátása:

Az Immánuel Otthon és Iskola szociális feladatokat is ellátó nappali intézmény, amely sajátos nevelési igényű és fogyatékos gyermekek, fiatalok nappali szociális ellátását biztosítja.

Egészségügyi járóbeteg szakellátás:

NEAK szerződés alapján intézményünk járóbeteg szakellátást is biztosít az iskola tanulói és családjaik, valamint a szociális ellátottak számára. Az iskolaorvosi ellátás biztosítása mellett a tanulóknak helyben, iskolán belül megoldott a neurológiai, ortopédiai, valamint a rehabilitációs egészségügyi ellátása. Heti rendszerességgel történnek a rendelések, melyre előjegyzés alapján történik a jelentkezés.

A NEAK finanszírozásból még biztosított gyógytornász, gyógymasszőr a tanulók és az ellátottak foglalkoztatására és fizikális állapotuk fejlesztésére, esetleg szinten tartására.

Az iskolánkban az ellátottak és tanulók számára kiírt segédeszközök (kivéve gyógycipő) helyben - segédeszközt gyártó cégek bevonásával - kerülnek mintázásra, ezzel is megkönnyítve a családok helyzetét, idejét.

2. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA

2.1. Irányelvek:

- *Kommunikáció és interakció elve:* a gyógypedagógiai tevékenységet át kell hatnia a kommunikatív megközelítésnek, a nevelés folyamatot kölcsönös párbeszédre alapuló interperszonális kapcsolatként kell felépíteni.
- *Együttműködés elve:* testközelbe kell kerülnie egymással a tanulónak és a nevelőnek, a világ jelenségeit, tárgyait, személyeit, eseményeit intenzív testi kontaktuson keresztül kell a tanulók felé közvetíteni. A pedagógusnak meg kell tanulnia a fogyatékos személy legegyszerűbb életműködéseiben, vegetatív megnyilvánulásaiban is felfedezni a kommunikatív szándékot.
- *Normalizáció és participáció elve:* olyan életfeltételek és életmodellek váljanak hozzáférhetővé, melyek a lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő, kultúrájukban érvényes mintákat. Nemcsak a fogyatékos tanuló hiányzó képességeit kell pótolni, hanem életkörülményeit szükséges úgy alakítani, hogy abban képességeinek maximumát nyújtva teljes emberi életet élhessen, illetve részt vehessen a társadalom életében. A normalizáció csak konkrét szociokulturális összefüggésben értelmezhető.
- *Gyermekközpontúság elve:* Olyan szolgáltatásokat kell kialakítani, melyben minden gyermeknek helye van.
- *Komplexitás, személyiségközpontúság és szükségletorientáltság elve:* minden személy esetében egyénileg kell felmérni a képességeket, szükségleteket, igényeket. A fogyatékos tanuló személyisége jelenti a pedagógiai tevékenység kiindulási, vonatkoztatási, összehasonlítási és ellenőrzési pontját egyaránt. Nem választható szét a hagyományos értelmű oktatás, fejlesztés, nevelés, terápia, ápolás és gondozás, hanem mindennek komplex formában kell megvalósulnia.
- *Kooperáció elve:* a gyógypedagógus, nevelő, terapeuta a tanulóval együttműködve, közösen vesznek részt a tanítási-tanulási folyamat eseményeiben. Olyan tanulási szituációt kell kialakítani, ahol lehetőség nyílik az élmény- és tapasztalatszerzésre, a világot tehát közösen kell megélni és alakítani.
- *Differenciálás és individualizáció elve:* a gyermekek rendkívül heterogén csoportot alkotnak, emiatt a nevelés-oktatás folyamán megfelelő differenciálás szükséges. A differenciálás egyik formája az egyéni tanulás, az individualizálás. Az egész folyamatot a célkitűzésektől az értékelésig mindig egyénre szabott eljárások alkalmazása célszerű. Csoportos tevékenységekre mégis szükség van a szociális kapcsolatok fejlődéséhez, erre lehetőséget adnak a kreatív, a zeneterápiás, a játék-foglalkozások, de a közös étkezések, kirándulások, szabadidős és más programok is.
- *Tanulásszervezési alapelv,* s egyben az eredményesség feltétele, hogy a csoportos foglalkozások időtartama alatt az optimális fejlesztéshez szükséges számú gyógypedagógus vagy konduktor, asszisztens és szociális gondozó biztosítása elengedhetetlen, ami 6 gyermekenként legalább 2 fő. Bizonyos esetekben (mozgásnevelés órán, étkezéskor, kirándulásokon) ennél több, akár a tanulók létszámával megegyező felnőtt jelenléte szükséges.
- *Önrendelkezés elve:* lehető legszélesebb körben biztosítani kell a tanulók számára az önálló döntéshozatal lehetőségét, a saját sorsukat érintő kérdésekbe való aktív bevonódást.
- *Rugalmasság elve:* az elsajátítandó ismeretek a tanulók képességeihez igazodjanak.
- *Elfogadás elve:* megtanítjuk a gyermekeket a saját és a többi gyermek máságának megismerésére, elfogadására, valamint törekszünk szűkebb és tágabb környezetükkel megismertetni, elfogadtatni azt.

2.2. Célok:

Céljainak tekinti a gyermek különleges védelemhez való jogát, és a törvény és más eszközök által nyújtott lehetőségeket megadva biztosítsa, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és társadalmilag egészségesen és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban. Az erre a célra hozott törvényekben a gyermek felsőbb érdeke a döntő és meghatározó szempont.

A fizikailag, szellemileg vagy társadalmilag hátrányos helyzetű gyermeknek meg kell kapnia az állapota és helyzete által megkövetelt kezelést, nevelést és speciális gondozást.”(A Gyermek Jogai – az ENSZ által 1959-ben deklarált közlemény alapján.) A gyermekek személyiségének kialakítása a sajátos nevelési igények és lehetőségek kibontakoztatásával; a hátrányos szociokulturális környezetből érkezett gyermekek felzárkóztatása és a másság elfogadása, elfogadtatása a család bevonásával; szűkebb és tágabb környezetük megismertetése; egyszerű társas kapcsolatok létesítése és fenntartása.

A Magyarországi Református Egyház közoktatási törvénye (1995. évi I. törvény) szerint figyelembe venni és érvényesíteni a tanuló azon jogát, miszerint „a krisztusi szeretet jegyében személyére szóló, színvonalas szellemi-lelki-testi gondozást kapjon, emberi méltóságát és személyiségi jogait tiszteletben tartsák”.(40.§)

- olyan pedagógiai tevékenységhez programot és segédletet nyújtani, mely törekszik képessé tenni a halmozottan és súlyosan-halmozottan fogyatékos tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére,
- saját életük mindennapi élményeinek megélésére, és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre,
- egyszerű társas kapcsolatok, kommunikáció kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek,
- a tanulók által elérhető legmagasabb önállósági fok szintjére jutás,
- a tanulók a képességeiknek legmegfelelőbb intézményben folytathassák tanulmányaikat vagy más tevékenységüket,
- megszerzett tudásuk és képességeik birtokában harmonikus életet éljenek,

2.3. Feladatok

2.3.1. Általános feladatok:

A halmozottan fogyatékos gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése az alábbi területeken:

- Egészséges életmód kialakítása
- Érzelmi nevelés és szocializáció
- Értelmi fejlesztés és nevelés
- Kommunikáció
- Önállóságra nevelés
- Esztétikai nevelés
- Észlelés, érzékelés
- Mozgásnevelés, fejlesztés

A gyógy- és konduktív pedagógiai oktatás kiegészül még a következő feladatokkal:

- nappali rendszerű iskolai oktatás
- felkészítés a középfokú iskolai oktatásra

Készségfejlesztő iskolában továbbá:

- alapismeretek elmélyítése

- szakmák megismerése
- a szakami modulokon belül munkafázisok elsajátítása

2.3.2. Speciális feladatok:

- Arra kell törekedni, hogy a másodlagos degeneratív elváltozásokat meggátoljuk. A megelőzés nem csak a testi állapot romlására kell, hogy vonatkozzon, hanem az egész személyiségre együttesen.
- Arra kell törekedni, hogy a sérült funkciókat mindig egyidejűleg korrigáljuk, mivel mindegyik hatással van a másik területre is.
- A sérült, kiesett funkciókat, amelyeket nem lehet korrigálni, más tevékenységgel igyekszünk helyettesíteni.
- A fejlesztés a számukra megfelelő és szükséges tartalommal történjék, az segítse a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság elérését, és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést, ennek érdekében folyamatos jelenlét a gyermek életében közös étkezésekkel, gondozási feladatokkal stb.
- Az iskolai elvárások az egyéni teljesítőképességnek megfelelően kerüljenek megfogalmazásra, és igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.
- A tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.
- A kommunikáció fejlesztése. A tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásait értelmes közlésként kell felfogni, értelmezni, alapszükségeiket kielégíteni. Minden lehető eszközzel, módszerrel fejleszteni a kommunikációs készséget.
- A világ tárgyait, jelenségeit és személyeit „elérhető” közelségbe kell vinni, a különböző tevékenységeket, pedig a fogyatékos gyermek számára értelmessé, jelentőségteljessé kell tenni, hogy ezáltal megteremtsék a tevékenység végrehajtásához elengedhetetlen motivációs szintet.
- Minden élethelyzetben és minden tevékenység során biztosítani kell az aktív nagymozgásos vagy finommotoros részvétel lehetőségét, hogy a szemléletes-cselekvéses tanulás lehetővé váljon a „megfigyelés-próba-szerencse-utánzás” útján.
- A mindenkor tevékenység-láncolatot teljes egészében kell tanítani, s ebből érdemes kiemelni egy-egy részletet, amit aktuálisan, célzottan lehet gyakoroltatni.
- A segítségadás módja: csak ott és akkor avatkozni be, amikor és ahol, az feltétlenül szükséges. Kerülni kell a túlségítést, túlgondozást.
- Célszerű a tevékenységeket célirányosan, értelmes szituatív összefüggésekbe helyezve gyakoroltatni.
- A nevelés-oktatás kitüntetett és komplex feladata, hogy a tanulók pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és legszűkebb környezetükről, s e kettő egymáshoz való viszonyáról.
- Mivel a kiszolgáltatottság mértéke nem értelmezhető az önrendelkezésre való képesség mutatójaként, a lehető legszélesebb körben biztosítani kell a tanulók számára az önálló döntéshozatal lehetőségét.
- Törekedni kell a mozgásos tapasztalatszerzés belülről jövő igényének kialakítására, az akadályozottság, hátrány leküzdésének készítésére, a pozitív személyiségjegyek, képességek megismertetésére.
- Nyújtson segítséget a tanköteles korú mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos tanulók fejlődéséhez, iskolai beilleszkedéséhez, biztonságérzetének kialakulásához.
- Lehetségessé kell tenni, hogy a kultúra alapvető fontosságú értékeit, annak számukra közelségbe hozható részeit megismerjék és megértsék.

- Bizonyos ismeretkörnek elő kell készítenie a tanulókat arra, hogy saját jogaikat a lehető legmagasabb fokon képviselni és érvényesíteni tudják.
- tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásának értelmes közlésként való felfogása
- tanuló és a pedagógus közti partneri kapcsolat kialakulása
- cselekvéses tanulás és komplex (totális) kommunikációs beágyazottság
- tevékenység tanulás kis lépésekben, segítséggel
- megfelelő tanulási motiváció kialakulása
- autonóm döntéshozatal elősegítése, elismerése
- szociális kapcsolatok kiszélesítése
- jó testi és lelki közérzet megteremtése
- információs és kommunikációs technikák és használatuk elsajátításának biztosítása
- nemzeti és európai azonosságtudat kialakulása
- a számukra közelségbe hozható kultúra alapvető fontosságú értékeinek megismerése
- a család és az iskola együttműködésének megteremtése, valamint kapcsolattartás a tanulók fejlesztése szempontjából fontos intézményekkel
- az ismeretszerzéshez szükséges készségek és képességek kialakítása
- tanulási zavarok esetén speciális módszerek alkalmazása
- minden sérült funkció korrekciós jellegű fejlesztése
- a hiányzó funkciók kompenzálása
- egyéni fejlesztési tervek kidolgozása, alkalmazása
- a mindennapi élettevékenységhez szükséges funkciók tanítása
- mindennapi tevékenységekben való aktív részvétel tanítása az önkiszolgálástól a munkavégzésig
- gondozás, ellátás a gyermekek aktív közreműködésével
- egészséges életmódra nevelés, alapvető egészségvédelmi ismeretek nyújtása
- komplex személyiségfejlesztés: megközelítően reális énkép, önértékelés, önbizalom, kudarctűrő képesség, kitartás, feladattudat, aktivitás (belső motiváció) kialakítása
- a szűkebb és tágabb közösségbe való beilleszkedés, alkalmazkodás, tolerancia képességének kialakítása, formálása
- folyamatos kapcsolattartás a gyermekek szűkebb környezetével: a szülők tájékoztatása gyermekük képességeiről, tudásáról, korlátairól, lehetőségeiről, fejlődéséről, bevonásuk a terápiás munkába
- a tanulók folyamatos és következetes értékelése

2.4. Eszközök:

A halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekeknél a hely- és helyzetváltoztatás, az önkiszolgálás, a kézfunkció, a tárgy és eszközhasználat, a grafomotoros teljesítmény, valamint a verbális és nonverbális kommunikáció eltérő mértékű akadályozottsága az iskolai képzés egész időtartama alatt megkívánja az egyénre szabott eszközök, a fizikai korlátozottságot csökkentő környezeti adaptációk alkalmazását. Ezek közül legfontosabbak, amelyek az akadálymentes, önálló életvitelt és kommunikációt segítik.

Főbb eszközök: speciális tantermi bútorok, konduktív pedagógiai eszközök, manipulációt fejlesztő és elősegítő eszközök, kommunikációt támogató eszközök, saját mozgásfejlesztő és állapotromlást támogató segédeszközök.

2.4.1. Közlekedés, épület

Iskolánkban halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott tanulók oktatásához elengedhetetlen az akadálymentes környezet és épület kialakítása. Ehhez szükséges főbb alapkövetelmények a következők:

- lépcsők kapaszkodókkal történő ellátása,
- rámpák
- küszöb nélküli ajtók, bejáratok
- csúszásmentes burkolat biztosítása,
- elérhető magasságban elhelyezett villanykapcsolók, bútorok
- lift
- gyermekvédelemmel ellátott dugaljak
- segédeszközök tárolására alkalmas helyiség kialakítása.

2.4.2. Berendezések, bútorok

Megfelelő és állítható magasságú és stabilitású székek, asztalok biztosítása. A bútorok megfelelő rögzítése a balesetmegelőzés érdekében. A tanulócsoporthoz szükséges kiegészítő bútorzat biztosítása (ahol szükséges kerek asztalok elhelyezése, amit a tanulók kerekesszékekkel is körbe tudnak ülni). Az örömteli szabadidő eltöltéséhez speciális kerti és játszótéri játékok ~~beszerzése történt.~~

2.4.3. Taneszközök és tanulást segítő (technikai) eszközök

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 96§ (6) bekezdése alapján iskolánk is jogosult a tankönyvtámogatásához. Biztosított az ingyenes tankönyv és SNI eszközellátás, mely kizárólag a Könyvtárellátó Nonprofit Kft.-n keresztül igényelhető. A pedagógiai programban foglaltak megvalósításához szolgáló könyveket, munkafüzeteket, digitális ismerethordozók is beszerezhetők tankönyv helyett, ha az intézmény nemcsak tankönyveket alkalmaz a nevelés-oktatáshoz. A rendeléseket a fenntartónak kell jóváhagynia és a többletköltséget finanszíroznia. Intézményünk a tankönyvek és munkafüzetek mellett elektronikai eszközöket, (úgy mint interaktív tábla, tablet, projektor, notebook, laptop, speciális egerek, billentyűzetek) és az ehhez szükséges programokat (smart program, Verbalio, Pictoverb, Boardmaker) is biztosítja. A tankönyvek és egyéb eszközök az iskola tulajdonát képezik, mivel tartós tankönyveknek minősülnek.

Az EFOP 3.1.6. pályázat keretén belül elektronikus tananyagok kerültek fejlesztésre, melyek nemcsak az órai munkába építhető be, hanem a digitális munkarendbe is beilleszthetők.

A munkatevékenységekhez és művészeti foglalkozásokhoz speciális írószerek, valamint kreatív eszközök (ollók, ecsetek...) használata biztosított. A biztonságos és stabil manipulációs feladatok elvégzéséhez beszerzésre kerültek csúszásgátlók, tapadók, alátétek.

2.4.4. Mozgásfejlesztő és gyógyászati segédeszközök

A gyógyászati segédeszközök testközeli eszközök, a mozgáskorlátozottak tartási és mozgási funkcióinak javítására, korrekciójára szolgálnak. Használatuk szakorvosi javaslat alapján vehető igénybe. A társadalombiztosítás által támogatott eszközök felírását törvény szabályozza.

A gyógyászati segédeszközök személyre szabottan készülnek, egyedi darabok.

A mozgásfejlesztő eszközök a mozgásnevelés órák nélkülözhetetlen kellékei. A tanulás és mozgásfejlesztés folyamatának sikeresebbé tételéhez a konduktív pedagógiából adaptált eszközök is alkalmazásra kerültek (tapadó korongok, kapaszkodók, fókusz székek, magasítók, parallel bars, priccsek). Egyéb terápiás eszközök: függesztő rácsok, masszázsszágyak, Ayres eszközök, szenzoros terápia eszközei, Bobath labdák, valamint a hagyományos tornatermi eszközök.

2.4.5. Önkiszolgálást segítő eszközök

A stabil ülő helyzet elérése a WC használat kialakításához elengedhetetlen egyes tanulóknál a WC rátétek, ülőkék, kapaszkodók, egyéb segédeszközök biztosítása. A legtöbb eszköz szintén gyógyászati segédeszköznek minősül és a fent említett eljárással biztosíthatók a tanulók számára.

Az étkezés segítését speciális evőeszközökkel, előkéekkel, poharakkal, mérőedényekkel biztosított.

2.4.6. Fejlesztő játékok

A fejlesztő játékok a sérült tanulóknál fontos szerepet töltenek be, mind a mozgássérülésük miatt, mind az értelmi érintettség miatt. Ezek a játékok a szabadidő hasznos eltöltése mellett a tanórai foglalkozásokba is beépülnek.

2.4.7. Kommunikációs eszközök

A beszéd megsegítésére, a nem beszélő tanulóknál pedig a beszéd helyettesítésére szolgáló eszközök. Az eszközök mellett a kommunikációt támogató rendszer a gesztusnyelv is. Intézményünkben alkalmazott eszközök, technikák:

- kommunikátorok
- PCS képek
- Boardmaker
- fotók
- jelképek
- betűtáblák
- Verbalio, Pictoverb és egyéb informatikai programok

2.4.8. Só-szoba, mint egészség támogató helyiség

Iskolánkban egy sószoba is kialakításra került, mely a tanulók relaxációját, egészségük támogatását szolgálja.

2.5. A nevelő-oktató munka pedagógiai eljárásai:

A kitűzött célokhoz rendelt feladatoknak megfelelő, sajátos módon végzett egymásra épülő műveletek sora, amelyek áthatják a nevelő, oktató, gondozó, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységünket.

Mindezeket tanulóink egyéni adottságainak, képességeinek, lehetőségeinek, a társadalom és a szülői ház elvárásainak figyelembevételével, velük együttműködve, intézményünk szervezeti keretein belül végezzük.

2022/2023-as tanévtől a fejlesztő nevelés-oktatásban bevezetésre kerül a projektmódszer, melyet a Kádas György Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium fejlesztő iskolai munkaközösségének segítségével az EFOP-3.1.6-16-2017-00043. „Te is közénk tartozol” projekten belül a terápiás csoport dolgozott ki, fejlesztett tovább. A projektben részt vevő pedagógusok, munkatársak által 2022. 03. 26-án disszeminált projekt témakörök, valamint „Érzekeld és érezd a világot” elnevezésű módszertani újítást iskolánk a megismertek alapján alkalmazza és beépíti a fejlesztő nevelés-oktatás keretein belül alkalmazott, oktatott témakörökbe.

Alkalmazott eljárások, módszerek

- Kiscsoportos tevékenység

Ez a legalkalmasabb tanulásszervezési forma a halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott tanulók oktatására.

- Differenciálás

A csoportos tevékenységek során az egyén képességeihez igazított feladatok adása. A különböző évfolyamok egy osztályba történő összevonása is indokolja a differenciálást, így biztosított a tantervben előírt követelmények elsajátítása a tanulók számára.

- Egyéni fejlesztés

A humán erőforrás adta lehetőségeken belül a rehabilitációs órák ebben a formában támogatják meg az elsajátítandó tananyagelmélyítését, valamint sérülésük mértékének javítását.

- Prevenció

Másodlagos (következményes) károsodások lehetőség szerinti megelőzése.

- Rehabilitáció

A központi idegrendszer sérült perinatalis károsodása következtében gyermekek eltérő fejlődési irányt mutató funkcióit megpróbáljuk az egészséges fejlődésmenethez közelíteni, illetve ezt a folyamatot felgyorsítani, lerövidíteni.

- Rehabilitáció

Az elvesztett funkciók újratanítása, melyhez felhasználjuk a már egyszer elsajátított képességek maradványait.

- Kompenzáció

Kompenzáló eljárások alatt értjük mindazokat az egyénre szabott módszereket, technikákat és eszközöket, amelyek a sérült terület funkcióját javítják, és a hiányzókat helyettesítik, az ismeretszerzés, az önellátás, a közlekedés és a kommunikáció területén.

- Korrekció

Tágabb értelemben minden olyan beavatkozás, amely a személyiség fejlődésében bekövetkezett zavar, hiányosság kijavítására, megszüntetésére irányul. Szűkebb értelemben a defektusok, ill. fogyatékoságok következményeinek megszüntetése, enyhítése.

- Redukáció

A már kialakult problémák, rögzült rossz szokások javító-gyógyító nevelése = hibaigazítás. Pl.: Meixner-módszer, Frostig fejlesztő program, Ayres-terápia, snoezelen terápia.

- Szocializáció

Az egyén beilleszkedése a társadalomba. A társadalmi életben való tevékeny részvételhez szükséges szabályok, normák elsajátítása.

- Kommunikáció

A kapcsolatteremtés képességének, a gondolatok, érzelmek megosztásának, közös értelmezésének kialakítása, megerősítése, kibővítése; elsődlegesen a beszédfejlesztés, az augmentatív /kiegészítő/, alternatív /kiszélesítő/ kommunikáció és a komplex művészeti nevelés módszereivel, eszközeivel, technikáival.

3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Intézményünkben kiemelkedően fontos feladatának tekinti a személyiségfejlesztést. A tanulók fogyatékoságából is adódóan az átlagosnál is hangsúlyosabb a tanulók önmaguk elfogadására való nevelés, valamint a helyes önértékelés kialakítása. Annak megtapasztaltatását a mindennapi helyzetekben kötelezően alkalmazni kell, hogy minden személyiség egyformán értékes és fontos.

A személyiségfejlesztés a tanulók társadalmi és szociális helyzetéhez, egyéniségéhez, adottságaihoz igazodó fejlesztés, amely komplex módon hat személyiségük egészére, lehetővé téve ezzel a minél sikeresebb szocializációt.

Mivel a személyiség különböző szintű és funkciójú komponensek strukturált, dinamikus egysége, ezért a hatékony oktató-nevelő munka érdekében valamennyi összetevő fejlesztésére nagy súlyt fektetünk.

3.1.Feladatunk:

- a kognitív funkciók (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás) fejlesztése
- a tanulók önismeretének, reális énképének
- érzelmi világának
- belső motivációjának
- aktivitásának
- toleranciájának
- kitartásának
- kudarcűrő képességének
- feladattudatának
- kommunikációs készségének kialakítását és fejlesztését.

A személyiségfejlesztés végigkíséri oktató-nevelő munkánk egészét. Sikeres megvalósítása élethelyzetekben és életszerű helyzetekben való gyakoroltatással, valamint a tanulókkal kapcsolatban álló felnőttek egységes szemléletű, összehangolt, tervszerű munkájával biztosítható.

3.2.A személyiségfejlesztés feladatai a különböző színtereken:

A különböző foglalkozások, intézményen belüli és kívüli tevékenységek, rendezvényeken való részvétel, ünnepségeink eszközei a készségek és képességek kialakulásának és fejlődésének. Az ismeretek életkori és fejlettségi szinthez igazodó feldolgozása alapja a világszemlélet, világkép kialakulásának. Az alapvető követelmények és a ráépülő differenciálás lehetővé teszi, hogy az intézményen belüli és intézményen kívüli tevékenységek (vásárlás piacon, színházlátogatás, állatkerti látogatás, séta a városban, versenyek, rendezvények stb.) és a spontán tapasztalatok együttesen a személyiség kiteljesedését szolgálják.

Iskolában minden tanítási nap egy rövid beszélgetéssel kezdődik (fejlesztő nevelés-oktatásban ez egy egész tanóra), amelyen a tanulók köszöntik egymást, kifejezik hangulatukat, megfigyeli egymást, megbeszélik az időjárást és vidám énekléssel, mondókázással zárul a foglalkozás, amely egyszerre egy jó hangulatú kezdése is a napnak. Ez alatt az idő alatt a tanulók megtanulnak figyelni egymásra, egymást megtisztelve hallgatni vagy éppen kommunikálni. Megérik a szeretetteljes és biztonságot nyújtó nyitott közösséget, mely a személyiségfejlesztés alapja. A sikerélmény a személyiség kibontakozásának és fejlődésének alapvető összetevője minden gyermek számára. A gyakran sok kudarcot és rengeteg énkép-romboló élményt átélő fejlesztő iskolás tanulók személyiségfejlesztésében pedig kulcsszerepet tölt be. A sikerélmény megtapasztalásához egyaránt eszköz az óráközi differenciálás, a gyógypedagógusok fejlesztő munkája, az asszisztensek fejlesztő gondozása.

A szakköri és rehabilitációs tevékenységek szintén sikerélményhez juttatja a tanulókat, önmagukról pozitív élményekhez juthatnak, átélheti az „én csináltam, én alkottam” énerősítő élményét.

Intézményünkbe lehetőség van „Ki mit tud”-on való részvételre, ünnepségeken való szereplésre, egyéb belső és külső rendezvényeken való fellépésre. Ezek az események önbizalom-fejlesztő és közösségépítő alkalmak is egyben.

A testi és lelki fejlődés összhangját teremti meg, a mozgásfejlesztő szakemberek által vezetett játékos mozgásnevelés órák.

Az esztétikus mozgás és a művészetek komplex személyiségfejlesztő hatása kapcsolódik össze a szereplés sikerélményével a táncfoglalkozások alkalmával.

3.3. A személyiségfejlesztés szempontjai az értékelésben

A tanulók minden foglalkozás végén értékelve vannak. Az értékelés szóban történik, de kiegészülhet matricával, pecséttel, valamint osztályzattal az általános és kézségfejlesztő iskolában. Az értékelés során is alkalmazzuk a totális kommunikáció adta lehetőségeket: testjelek, gesztusjelek, tárgyak, metakommunikatív jelzések használata. Elsősorban a pozitívumok megerősítése történik, de a negatívumok visszajelzése is megtörténik. A tanulókat félévkor és év végén írásban is értékelik a pedagógusok. Az értékelés kitér a tanuló elért eredményeire és javaslatokkal él a jövőre való tekintettel.

AZ ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉS, ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSA AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

4.1. Általános nevelési elvek

- az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítására, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése
- a testi-lelki egészség megőrzése
- érzékennyé tenni a tanulókat a környezet állapota iránt
- bekapcsolni az intézményt a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába
- egyházi intézményként keresztyén kötelességünk is a környezetünk, a teremtet világ védelme és benne a saját életünk felelős vezetése
- szelektív hulladékgyűjtés bevezetése az osztályszintű működésbe is.

4.2. Az egészségneveléshez kapcsolódó területek:

- egészséges táplálkozás
- mozgásnevelés
- abúzus felismerése, és megelőzése
- balesetmegelőzés
- személyi higiénia

4.3. Az egészségneveléshez kapcsolódó feladatok:

- tananyagokba beépítve megismertetni a tanulókat az egészséges táplálkozás alapanyagaival
- tananyagokba beépítve megismertetni a tanulókat a veszélyes anyagokkal
- az iskolai munka során a munkafolyamatokban kiemelni a biztonságos munkavégzést, balesetmegelőzés
- a tanulónak önmaguk és egészségi állapotuk megismerése
- önvédelmi helyzetek megismerése
- testmozgás
- rendszeres szűrések, ellenőrzések, mérések

4.4. Megvalósítás színterei:

- tanóra
- étkezés
- tanórán kívüli foglalkozások
- egészségnapok

4.5. Környezeti nevelés:

A környezeti nevelés beépül a tantárgyak (elsősorban a környezetismeret) céljai és feladatai közé, valamint külön tematikus hetet képez.

Főbb célok, feladatok:

- szelektív hulladékgyűjtés
- tanterem tisztán tartása
- hetesi feladatok ellátása
- eszközök, játékok, játszótér, udvar rendeltetésszerű használata
- ételhulladék minimalizálása
- ruházat rendben tartása

Színterei:

- tanórák
- étkezés terápia
- tanórán kívüli foglalkozások
- ügyelet
- egészségnapok

A részletes célokat és feladatokat a Környezetnevelési program tartalmazza.

KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

- A személyiség tudatos, szakszerű fejlesztése a közösség nevelő erejének kihasználásával, aktív és dinamikus kapcsolatot teremtve ezzel az egyén és a társadalom között.
- Tér és idő biztosítása egymás megismerésére, az együttműködési készség és segítőkészség fejlesztése közösen végzett cselekvéseken keresztül
- Lehetőség teremtése közös élmények átélésére, ezáltal az összetartozás érzésének kialakítása és erősítése
- Bátorítás egyéni élmények megosztására

- Közösségi viselkedési normák, alapvető illemszabályok megismertetése, gyakoroltatása különböző szituációkban
- Perifériás helyzetű gyerekek beilleszkedésének segítése
- Kapcsolatteremtő készség kialakítása, fejlesztése, valamint az egyénnek és a csoportnak megfelelő kommunikációs rendszer kiépítése
- Csoportok közötti kapcsolatrendszer működtetése az Otthonon belül, testvérosztály kapcsolatok ápolása
- A közösségi normáknak megfelelő tolerancia kialakítása
- A csoport- és egyéni érdek összehangolására, mások eltérő érdekeinek figyelembevételére nevelés a mindennapi életben adódó helyzetek kihasználásával. Elemi szintű kompromisszumkészség kialakítása
- Önálló véleményalkotás ösztönzése, vitakészség fejlesztése, vitakultúra megalapozása
- Tanulóink felkészítése a közösségben megélt kudarcok feldolgozására, válaszreakcióik helyes mederbe terelése
- A másik ember személyes szférájának tiszteletben tartására nevelés
- Közösségi magatartás formálása a különböző személyiségjegyek (önismeret, önértékelés, önbizalom, belső motiváció, stb.) fejlesztésén keresztül
- Az adott közösségben elfogadott, személyes példamutatással alátámasztott értékrendszer közvetítése
- Önszerveződési törekvések lehetőségének megteremtése
- A csoport dinamikájának működtetése indirekt iránymutatással
- A kapcsolatteremtéshez szükséges technikai eszközök biztosítása
- Iskolán kívüli csoportokkal való ismerkedés megszervezése, a kialakult kapcsolatok fenntartásának, ápolásának segítése
- a tanulókkal szemben támasztott elvárások minden tanuló számára elvárható módon való ismertetése, közös értelmezés (AAK-s eszközök, módszerek, Könnyen érthető Házirend),
- a tanulók egymás megismerésének, az egymásra való figyelés segítése, támogatása,
- felmerülő feladatok, problémák lehetőség szerint közös megbeszélése a tanulókkal,
- a foglalkozáson a legnagyobb csoportaktivitás elérése,
- minél több lehetőség adása választásra, véleménynyilvánításra,
- segítségnyújtás a konfliktushelyzetek megoldásában,
- minél több lehetőség biztosításra a közös tevékenykedésre,
- közösségi programokon való részvétel és aktivitás segítése,
- egymás segítésére, szeretetére való nevelés,
- jutalmazás és fegyelmezés alkalmazása.

PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI

6.1. Feladatok:

A pedagógusok feladatait a munkaköri leírásuk részletesen tartalmazza.

- Értekezleteken, teameken való részvétel,
- Kötelező tanórai foglalkozások megtartása, és azokra való felkészülés
- Helyettesítések ellátása.

- Munkacsoportok, -közösségek működésében való részvétel.
- Szakkörvezetés.
- Adminisztráció határidőkre történő elkészítése.
- Alapdokumentumok időszakos felülvizsgálatában részvétel.
- Szülőkkel való kapcsolattartás, fogadóórák biztosítása.
- A hét évenkénti kreditpontok megszerzése, továbbképzéseken való részvétel.
- Ünnepek, programok megszervezése, levezetése és közreműködés.
- Külső rendezvényeken, egyházi alkalmakon való részvétel.
- Oktatással le nem kötött munkaidőben kiadott feladatok elvégzése

6.2. Az osztályfőnök hatásköre és feladatai:

- osztályközösség kialakítása
- osztálytermék esztétikus rendben tartása, dekorálása
- adminisztratív tevékenységek ellátása
- az osztályt oktató pedagógusok szakmai összefogása
- tanév rendjében szereplő eseményekről tájékoztatni és felkészíteni az osztályt

Az osztályfőnök feladatait szintén a munkaköri leírásuk részletesen tartalmazza.

KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉG RENDJE. TEHETSÉGGONDOZÁS ÉS KÉPESSÉGEK KIBONTAKOZTATÁSA

7.1 Tehetséggondozás:

A tehetséggondozás azt jelenti, hogy a tanulók pozitív tulajdonságait erősítve segítse az intézmény őket abban, hogy az lehessen belőlük, akik lehetnek. Ez abban áll, hogy folyamatos megfigyelés mellett fel kell fedezni a gyermekekben a tehetséget bármire, hiszen ezek mindenkiben megvannak, így bennük is. Ezt a célt szolgálják a művészeti foglalkozások, melyeken a főszerep a zenéé, a táncé, a játéké és a kreatív kézművességé.

Az Immanuel Otthon és Iskolában a sajátos nevelési igényű gyermekek tehetséggondozásának területei:

- gyermekkórus
- vers- és prózamondó versenyekre való felkészítés
- kerekesszékes tánc
- kézműves technikák
- iskolai „Ki mit tud”-ra való felkészítés

7.2. A szociális hátrányok enyhítése

Elsődleges célunk, hogy tanulóink, családi, környezeti, anyagi problémák miatt ne kerüljenek olyan hátrányos helyzetbe, amely tanulmányaik sikeres folytatását megnehezíti, illetve, akadályozza. Segítjük tanulóink családjait környezeti, anyagi problémák okozta hátrányos helyzetük leküzdésében, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában. A szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás (pedagógusok, gyermek- és

ifjúságvédelmi felelős munkatárs, intézményi lelkész által) lehetőséget biztosít a diákok szociális helyzetének megismerésére. A családoknak rendszeresen lehetőségük van az iskolai lelkésszel történő beszélgetésre, lelki gondozásra.

Amennyiben iskolai hatáskörben nem megoldható probléma merül fel a családoknál, abban az esetben az intézményi gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkatárs az intézmény vezetőjével együtt gondoskodik a megfelelő lépésekről.

Az anyagi gondokkal küzdő családokat, valamint az árván maradt gondozottainkat munkatársaink, valamint az iskola alapítványa

- étel- és ruhaadományokkal,
- háztartásban hiányzó eszközök beszerzésével,
- térítéssel járó segédeszközök beszerzéséhez anyagi támogatással,
- étkezési térítési díj hozzájárulás
- nyaraltatásban, táboroztatásban segíti.

A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELE

A tanulói célcsoport (halmozottan fogyatékos tanulók) speciális helyzete miatt a döntési folyamatba való bevonás csak részlegesen, speciális feltételek mellett valósulhat meg. Ennek érdekében intézményünk kidolgozta a Házi rend könnyen érthető formáját (képi szimbólumokkal, PCS képekkel), melynek elemeit tanítja az oktatási órák során is.

8.1. DÖK egyetértési jogköre:

- házi rend tartalmában
- tanév rendjének összeállításában
- intézményi programokon belül a gyermeknapok megtervezésében

8.2. A DÖK tagjai

A tagok felvétele meghívás alapján történik azon tanulók köréből, akiknek beszédértésük a feladathoz mértén megfelelő. Az iskola nevelőtestülete két tanulót az oktatási ágazatról és egy ellátottat a szociális ágazatból - képességeiket figyelembe véve - hív meg tagságra. Mandátumuk évente megújításra kerül.

KAPCSOLATTARTÁS SZÜLŐKKEL, TANULÓKKAL, ISKOLA PARTNEREIVEL

A szülők, tanulók, pedagógusok és segítő munkatársak együttműködésében érvényesülnie kell a pedagógiai programban megfogalmazott alapelveknek, céloknak és feladatoknak.

9.1. Szülőkkel történő kapcsolattartás

Alapvető célkitűzés a szülőkkel történő együttműködés kialakítása a tanulók fejlődését szem előtt tartva. A családban nevelkedő tanulók számára a szülőkkel együtt a legfőbb célunk az önállóság képességeikhez mértén a legmagasabb fokának elérése, valamint tudásuk gyarapítása, környezetükkel való megismertetés.

- A pedagógusok és az intézmény elsősorban az üzenő füzetten keresztül kommunikál a szülőkkel.
- A szülők az intézmény központi telefonszámán értesíthetik az iskolát.
- A szülők a honlapunkon, valamint facebook csoportunkon keresztül tájékozódhatnak az aktuális információkról, eseményekről.
- Szülői értekezlet tartása év elején és félévkor. Amennyiben szükséges, kétszer egy délelőtti és egy délutáni időpontban.
- A pedagógusok, az intézményvezető, valamint az intézményegység-vezetője fogadóórát biztosítanak a szülők számára.
- Mind a szülők, mind a pedagógusok kérhetnek időpontot személyes elbeszélgetésre. Ezen a konzultáción minimum két munkatárs vesz részt.
- A csoportok, és terápiák életébe nyílt napok keretein belül kapnak a szülők bepillantást.
- A szülők részt vehetnek gyermekeikkel együtt közösen bizonyos alkalmainkon (születi mulatság, karácsony, farsang, március 15, konfirmáció, gyermeknapok).
- Közösen istentiszteleteken történő megjelenés (évnyitó, évzáró, fogyatékosok világnapja)
- Közös táborozás szervezése Berekfürdőn.
- Szülőklub működése, ahol a felmerülő problémákra különböző szakemberek bevonásával történik megoldáskeresés, kötetlen beszélgetés, kreatív és rekreációs foglalkozások tartása.
- A szociális és lelki problémák feltárása, és az ezekkel kapcsolatos segítség biztosítása az intézményi lelkész és a gyermekvédelmi felelős munkatárs feladata.
- Intézményünkben hivatalos Szülői Szervezet nem működik

9.2. Tanulókkal történő kapcsolattartás

- A tanulókat elsősorban az osztályfőnök tájékoztatja az eseményekről, információkról.
- A kiemelt, mindenkit érintő eseményekről az intézményvezető is tájékoztatja a tanulókat.
- A házirend év eleji közös áttekintése az osztályfőnökkel, valamint év közben.

9.3. Pedagógusok egymással történő kapcsolattartása

- Értekezletek keresztül: pedagógus ért. heti rendszerességgel, asszisztensi ért. havonta kerül összehívásra.
- Célja és feladata: Összefoglalja az előző időszak történéseit. Előrevetíti az elkövetkező időszak feladatait, várható eseményeit. Információadás, feladatadás. Munkaszervezési feladatok egyeztetése. Munkatervben szereplő tevékenységek tervezése, egyeztetése, megvalósítása.
- Bibliaóra: Az intézményi lelkész vezetésével működő bibliaóra a lelki épülés mellett lehetőséget nyújt a közös szellemi élményszerzésre, valamint bibliaismeretek bővítésére. Heti egy alkalommal kerül megtartásra.
 - Munkaközösség, -csoport: Intézményünkben mozgásterápiás munkaközösség és több munkacsoport is működik. Feladatuk az éves munka megtervezése, havi rendszerességgel megbeszélés tartása, a tanévrendjéhez és a Pedagógiai Programhoz kapcsolódóan a megtervezett feladatok elvégzése.
 - Esetmegbeszélő team: Team-megbeszélés összehívására akkor kerül sor, ha az eredményes haladás érdekében bármely fejlesztési területen egyéni megsegítés történik, vagy erre szükség van, és a gyermek fejlesztése több szakember összehangolt munkáját igényli. Szülő, pedagógus egyaránt kezdeményezheti.
 - Munkatársi csapatépítő programok: Minden évben egy két napos kirándulás keretein belül, a kikapcsolódás mellett közösség építés, a közös élményekhez jutást támogatja az intézmény.

- Rekreációs foglalkozások: Heti rendszerességgel kerül megtartásra. Az igényekre és a humán erőforrás adta lehetőségekre építve évenként változó alkalmak kerülnek bevezetésre. (Pl: gerinctorna, zumba, fittball). Szabadon választható a munkatársak részére.

9.4. Intézmény partnereivel történő kapcsolattartás

Cél a gyümölcsöző kapcsolat kiépítése, információcsere, valamint a partnerek egymás tájékoztatása a tanulók fejlődésének érdekét szem előtt tartva.

- Más gyógypedagógiai intézményekkel szakmai kapcsolattartás. Intézménylátogatások, és közös szakmai napok szervezése, valamint hallgatók számára gyakorlati hely biztosítása.
- Külföldi gyülekezetekkel történő kapcsolattartás.
- A fenntartó Debrecen Református Nagytemplomi Gyülekezettel. Az általuk szervezett programokon az intézmény családjai is részt vesznek, valamint a gyülekezet tagjai számára is nyílt napok szervezése történik. A fenntartó képviselői rendszeresen részt vesznek az intézményünk programjain.
- Más általános iskolák, középiskolák, és a felsőoktatás résztvevőivel közös programok szervezésével társadalmi érzékenyítés. Ebben elsődleges partner a Kölcsey Ferenc református Gyakorló Általános Iskola
- Formái: személyes találkozó, email, levél, szponzorálás - felajánlás, gyakorlólhely biztosítása, támogatói szerződés.

A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK, BESZÁMOLTATÁSOK SZABÁLYZATA

Mind az általános iskolai oktatásban, mind a fejlesztő iskolában, valamint a készségfejlesztő iskolában a tanulók értékelése a tanév során nyújtott teljesítményük alapján történik.

Amennyiben az Oktatási Hivatal határozatban jelöli ki a tanulót magántanulói státuszba, vagy egyéni tanrendbe történő sorolását, valamint szintén határozatában jelöli ki a vizsga letételét abban az esetben a tanuló vizsgaköteles.

A vizsgaszabályzat a következő tanulmányok alatti vizsgákra vonatkozik:

- osztályozó vizsga.

Osztályozó vizsgát kell tennie annak a tanulónak a tanév végi osztályzatok, szöveges értékelések megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- a nevelő testület határozata alapján, ha a tanuló hiányzásai meghaladják a 250 tanórát és az adott időszakban szerzett érdemjegyek alapján nem értékelhető.

Az osztályozó vizsga egy adott tantárgyra és adott időszakra vonatkozik. Lebonyolítása a tanulmányi időszak alatt történik. A vizsga időpontját egy hónappal a vizsga letétele előtt jelöli ki az intézmény, melyről írásban értesíti a szülőket és a vizsgázót. Az igazgató a vizsgázó külön kérésére, engedélyezheti, hogy a vizsgázó az előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.

Vizsgát független vizsgabizottság előtt, vagy az intézményben tehetnek a tanulók. Vizsgát legalább 2 fős bizottság előtt kell letenni. A bizottság tagjait az intézmény igazgatója, független vizsgabizottság esetén a területileg illetékes kormányhivatal jelöli ki.

A tanuló szülője a tanév utolsó tanítási napját megelőző 30 napig jelentheti be, ha a gyermeke osztályzatának megállapításához független vizsgabizottságot kér fel.

A vizsga nem ismételhető meg. A vizsgáról jegyzőkönyv készül. A vizsga eredményét a törzslapra és a bizonyítványba záradékkal be kell vezetni.

Vizsgaidőszak: május.

A félévi értékelés a tanuló félév alatt teljesített munkája alapján történik. Osztályozó vizsga letétele nem történik.

Az iskolában nem foglalkoztatott szakemberek biztosításáról a megyei utazó gyógypedagógusi hálózat keretein belül kell gondoskodni.

A tanulók felkészítését, értékelésüknek megállapítását az iskola köteles biztosítani, amennyiben a tanuló szakorvosi vélemény alapján otthoni ellátás keretében részesül tartós gyógykezelésben, vagy viselkedési és magatartás problémái miatt nem lehet közösségbe illeszteni. Az iskola és a szülő közös megegyezés alapján történik az oktatási forma kiválasztása.

Számonkérés

Lásd. II. 13. fejezet.

A TANULÓI JOGVISZONY NYOMON KÖVETÉSE

11.1. A bekerülés feltételei

A szülők megkeresése után lehetőleg személyes vizsgálaton vesznek részt a leendő tanulók és ellátottak, mely során megállapításra kerül a felvétel alkalmassága. A vizsgálat során orvosi szakvélemények, pedagógiai vélemények, valamint szakértői bizottság által kiállított vizsgálati vélemények tanulmányozása is sorra kerül.

A szülő kérésére intézményünk befogadó nyilatkozatot bocsát ki számára, hogy a gyermeke felvételt nyerhet iskolánkba. Feltétele a szabad férőhely, valamint a gyermek fogyatékoságának típusa. Intézményi profil szerint a halmozott fogyatékoság, elsősorban a mozgássérüléshez társuló intellektuális képességzavar fennállása kritérium. Normál tantervű oktatást nem biztosít intézményünk. A mozgássérülésből adódóan tanulóink többsége védtelen a fizikai abúzzsal szemben, ezért intézményünk nem tudja biztosítani azon tanulók ellátását, akiknél olyan pszichiátriai, valamint magatartás problémák állnak fenn, melyek ön-és közveszélyesek.

Az intézmény kijelölése az alábbi szakértői vélemények egyike alapján történik:

- Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Megyei Szakértői Bizottság szakvéleményével
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Megyei Szakértői Bizottság
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Tagintézmény szakvéleményével
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Látásvizsgáló Tagintézmény szakvéleményével
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló Tagintézmény szakvéleményével

11.2. Átvétel

Más intézményből történő átvétel azonos eljárás útján történik. A befogadásról az előző intézmény is értesítést kap.

11.3. A továbbhaladás

A programban rögzített témakörök szerint történik a tanulók fejlesztése. Az ismeretek évről évre koncentrikusan vagy spirálisan bővülnek, melyek elsajátításában a tanulók egyéni tempójuk szerint haladnak. Az évfolyamok között a továbbhaladás automatikus.

A fejlesztő nevelés-oktatásban évfolyamokat a jogszabályi előírásoknak megfelelően nem jelölünk, a tanulók egyéni szintjüknek megfelelően haladnak tovább. A tanulók magasabb évfolyamba lépésének fejlesztő nevelés-oktatásban nincs tanulmányi követelményrendszere a tanulók állapota miatt illetve a fejlesztő nevelés-oktatás funkcióját tekintve sincs létjogosultsága az általános iskolától eltérően, mely felkészít a továbbtanulásra. Ezeket a szempontokat figyelembe véve, a jogszabályi előírásoknak megfelelően nincs évfolyam megjelölés. Tankötelezettségüket 16 éves kor után, a szülő kérelmezésére az igazgató hatásköre meghosszabbítani. A tankötelezettség meghosszabbítására irányuló folyamatot minden évben le kell folytatni. A törvényi kereteknek megfelelően erre a tanuló 23 éves koráig van lehetőség.

A gyógypedagógiai iskolában összevont osztályok működnek. Az alsó tagozaton minden osztály nyújtott oktatással működik, azaz egy tanév anyagát két év alatt sajátíthatják el a tanulók. A következő évfolyamba lépésről a tanuló tanulmányi eredményei alapján dönt a tantestület. Felső tagozaton szintén lehetőség van a nyújtott oktatás alkalmazására, azaz egy évfolyam két év alatt történő elvégzésére. Ennek eldöntése az osztályozó értekezleteken, a tantestület határozata alapján kerül elbírálásra. A döntést az osztályozó értekezlet jegyzőkönyvében is rögzíteni kell.

Az osztálylétszámok a törvényben előírtaknak megfelelően, a tanulók képességeihez igazodva, valamint az intézmény humán erőforrását figyelembe véve kerülnek megállapításra.

A készségfejlesztő iskolában két évig (9. és 10. osztály) közismereti tárgyak oktatása folyik, majd a 11 és 12. évfolyamokon a közismereti tárgyak mellett a gyakorlati oktatás is belép. Ezen iskolatípusban lehetőség van újabb modul megszerzésére.

A készségfejlesztő iskolába automatikus a továbbhaladás az értelmileg akadályozott tanterv szerint haladó tanulók számára, valamint a tanulásban akadályozott tanterv szerint haladó tanulók számára, akik nem nyernek felvételt szakiskolába, és amennyiben ezt a szülő kérvényezi, és az intézmény vezetője határozatban engedélyezi. Más intézményből is felvétel nyerhető a készségfejlesztő iskolába, amennyiben a szakértői bizottság által kijelölésre kerül.

11.4. A tanulói jogviszony megszűnése

A gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai és a fejlesztő nevelés-oktatásban működő csoportból a tanulók csak szakértői bizottság határozata alapján kerülhetnek ki illetve kerülhetnek át más intézménybe az igazgató jóváhagyásával. A készségfejlesztő iskolai tanulmányok befejezésére végbizonyítvány megszerzésével, vagy szülői kérésre történhet. A tanulói jogviszony egyéb esetekben, a köznevelési törvényben meghatározott tankötelezettségi korhatár elérésével szűnik meg, illetve az intézményi jogviszony megszűnését eredményező esetekben (Lsd. Házirend). A tankötelezettség megszűnésének határideje jelenleg a KNT szerint a 16 éves kor. A gyógypedagógiai oktatásnál ez a nyújtott oktatással kitolódhat 18 éves korig, valamint a fejlesztő nevelés-oktatásban lehetőség van a tankötelezettség meghosszabbítására szülői kérésre és Szakértői bizottsági javaslatára, igazgatói jóváhagyással 23 éves korig, amennyiben az intézményben adottak a feltételek a további fejlesztésre iskolai keretek között.

II. HELYI TANTERV

Választott kerettanterv

A sajátos nevelésű igényű tanulók, ezen belül a tanulásban és az értelmileg akadályozottak számára egy kerettanterv létezik, mely az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 11. mellékletében található.

A fejlesztő nevelés-oktatás súlyosan halmozottan fogyatékosai számára helyi tantervet dolgoztunk ki. Lásd. 3.1. és 3.2. fejezet. Emellett az EFOP 3.1.6-16-2017-00001 projekt keretében kidolgozott 7 módszertani segédlet képezi a pedagógiai munka alapját (Észlelés-érzékelés fejlesztése, Kommunikáció fejlesztése, Komplex módszertani segédanyag, Önkiszolgálás fejlesztése, Református hittanoktatás, Gyógyúszás-subaqualis mozgásnevelés, Kutyaásterápia). Ezek a módszertani anyagok papíralapon is rendelkezésre állnak a pedagógusoknak, valamint az intézményi honlapon a szakmai anyagok között.

A habilitációs és rehabilitációs foglalkozások területei mind a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai, mind a készségfejlesztő iskolai oktatási formába beépülnek, valamint külön órakeret is biztosított ezen foglalkozások megtartására.

A Hittan órák feldolgozásának alapja a Református Pedagógiai Intézet által kidolgozott Református Hit- és Erkölcstan Kerettanterv, valamint a munkatársaink által összeállított Módszertani Anyag a Református hitoktatás a fejlesztő nevelés-oktatásban kiadvány. (honlapon letölthető)

A mesterpedagógusi minősítő eljárásban megfogalmazott feladatokat az intézmény vezetésével kötött megállapodás alapján, az intézmény a tanórákba, valamint a munkacsoportok működésébe, feladataiba beépítve biztosítja.

A HABILITÁCIÓS, REHABILITÁCIÓS FEJLESZTÉS TERÜLETEI

A habilitációs és rehabilitációs fejlesztés irányelvei nemcsak az erre a célra biztosított habilitációs és rehabilitációs órákon kerül beépítésre, hanem áthatja az egész nevelés-oktatást. A fejlesztő nevelés-oktatás ezen területek fejlesztésére épül, ezért az egyes foglalkozásokra is lebontottuk.

2.1. Érzelmi élet, szociális nevelés

Célok:

- Pozitív és reális énkép kialakulása a tanulók értelmi szintjének megfelelően.
- Érzelmek felismerése, tudatos megélése.
- A tanulók nyitottá válása a környezetükben élők felé.
- Akarják és tanulják meg érzelmeiket, akaratukat a legdifferenciáltabban, legérthetőbben kifejezni.
- Mások megnyilvánulásainak értelmezése és tolerálása.
- Vágyaik késleltetése, a várakozás képességének kialakulása, türelmessé válás.

- Ugyanakkor legyenek képesek küzdeni egy-egy cél eléréseért. Ne adják fel hamar, legyenek kitartók.

Feladatok:

- Kiegyensúlyozott légkör megteremtése mellett, alkalmazkodás elősegítése, fejlesztése váratlan új helyzetekhez.
- Kommunikációs kedv erősítése, ezen belül is, tetszés-nem tetszés kinyilvánításra, választásra való ösztönzés.
- Meg nem értett kommunikációból eredő frusztrációs helyzetek kiküszöbölése a későbbi agresszív vagy apátiás magatartás megelőzése érdekében.
- Az önkifejezés lehetőségeinek megismertetése.
- Az én-tudat fejlődésének segítése (énkép kialakítása).
- Lehetőség biztosítása a különféle élmények és érzelmek megélésére, kifejezésére.
- Az élmények és a velük kapcsolatos érzelmek értelmezésében, kezelésében való segítségnyújtás.
- A gyerekek képessé tétele más emberek hangulatának, érzelmeinek felismerésére, és az arra való reagálásra (pl. együtt örülés, vigasztalás).
- A motiváció erősítése.
- Az együttműködési készség fejlesztése.
- A közösségi magatartás kialakítása (felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek viszonylatban).
- A helyes viselkedési formák megismertetése, elsajátíttatása.
- A csoportos és az egyéni tevékenységek arányának helyes megválasztása az életkor, a szociális érettség, a fogyatékosságok és a pillanatnyi szükségletek szempontjainak figyelembevételével és mérlegelésével.
- A közösséghez való tartozás élményeinek közvetítése a csoportos foglalkozásokon keresztül, ezek pl.:
 - a közös éneklés, zenélés, játék öröme
 - a mások sikerének öröme
 - a „mindenki egyformán fontos” élménye
 - a „valamit közösen létrehozni” élménye
 - a kortársakkal való kapcsolat öröme.
- Kétszemélyes helyzetekben
 - a most egyedül én vagyok a fontos”
 - a teljes elfogadottság
- - az osztatlan figyelem élményének közvetítése. Pozitív, reális énkép kialakítása a tanulók értelmi szintjének megfelelően.
- Döntési helyzetek teremtése, melyekben a tanulók szabadon választhatnak tevékenységek, játékok, ételek, stb. közül, valamint ezek biztosítása.
- Reális és egységes, a tanulók állapotához, ugyanakkor életkorához is a lehető legjobban igazodó elvárások kialakítása, megismertetése.
- Kommunikációs eszközök és technikák biztosítása és alkalmazása.

Az érzelmi és szociális nevelés tartalmainak megjelenése a különböző foglalkozásokon

Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolás-alakítás	Életvitel	Játék-szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
• Köszönési formák, kapcsolatfelvétel (ének, szöveg, szemkontaktus, simogatás, labdagurítás) • Kapcsolatok - felnőttek - gyerekek - gyermek- gyerekek • Nevek - saját - csoporttársak - felnőttek - család • Búcsúzás • Érzelmek kifejezése • Élmények felidézése, megosztása • A közösséghez való tartozás élménye	• A család - családtagok - felnőtt, gyerek - név - foglalkozás - családi szokások • Az iskola - csoporttársak - tanárok • Ünnepek - családi ünnep - születésnap - névnap - egyéb ünnep - Reformáció - Advent - Mikulás - Karácsony - Farsang - Március 15 - Húsvét - Anyák napja	• Az alkotás öröme • Önkifejezés, kreativitás kibontakozása, fejlődése • Tapasztalati élmények alapján alkotásvágyuk fejlődése • A pozitív énkép kialakulása, önismeret fejlődése	• Sütés-főzés, kézműveskedés • Örömeinek átélése • Az alkotás öröme • Önmaguk és környezetük ápolása, tisztántartása	• Társasjáték • Szerepjáték • Dramatizálás • Bábozás • Egyszerű játékszabályok pl.: - soron következés - valami, pl. labda körbeadása - kiszámoló-játék • A (közös) játék öröme • A (közös) alkotás öröme • A választás, a döntés öröme és következménye	• Játékszabályok • Együttműködés és • Kitartás, küzdelem • Fáradtság, fájdalom kifejezése és elviselése • Együttműködés és, aktív részvétel • A testi szükségletek a környezet számára érthető és elfogadható módon történő jelzése • A testi szükségletek kielégítése, várakozás – ha a helyzet úgy hozza	• Napirend és napi rendszeresség elfogadása • A különböző gondozási folyamatok elviselése • Együttműködés és, aktív részvétel • A testi szükségletek a környezet számára érthető és elfogadható módon történő jelzése • A testi szükségletek kielégítése, várakozás – ha a helyzet úgy hozza

Érzelmi élet és szociális nevelés

2.2. Beszédfejlesztés

Célok:

A beszédfejlesztés célja, hogy a tanulókat eljuttassa az általuk elérhető legmagasabb szintre a beszédmegértés és a beszéd területén, és ezzel elősegítse az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetbe való beilleszkedést.

Feladatok:

- Az akusztikus észlelés fejlesztése:
 - a tanulók érdeklődésének felkeltése környezetük hangjai és hangforrásai iránt
 - a hallási figyelem fejlesztése
 - az akusztikus differenciálási képesség fejlesztése
 - a hangok irányába való odafordulás kialakítása
 - a hangforrás, hangok azonosításának kialakítása
 - a sorrend, ritmus, hangsúly, hanglejtés megfigyeltetése
 - zenehallgatás, a zene és a mozgás összekapcsolása.
- Reflexgátló testhelyzet biztosításával az izomtónus normalizálása a foglalkozások megkezdésekor.
- A mellkas, a vállöv és a száj körüli izmok lazítása a foglalkozások megkezdésekor.
- A beszédhez szükséges motoros képességek tréningje és a nyálzás befolyásolása:
 - a száj akaratlagos nyitásának és zárásának kialakítása
 - a szopó, harapó reflexek kialakítása, majd gátlása
 - a rágás facilitálása
 - a szívás, fújás, köpés kialakítása és gyakoroltatása.
- A hangképzés fejlesztése:
 - a légzés és a hangadás egyidejű fejlesztése
 - a hangadás és a mozgás összekapcsolása
 - egyes hangok, ill. szótagok kialakítása az egészséges fejlődés sorrendjének megfelelően
 - a hangok megtartásának kialakítása
 - majd egyszeri kilégzés során egyik magánhangzóról a másikra való áttérés kialakítása
 - hangadás megszakításának kialakítása.
- Artikulációs mozgásügyesítés, az ajkak és a nyelv differenciált mozgásának kialakítása és gyakoroltatása.
- Beszédszervek ügyesítése: légző gyakorlatok, fújó-, ajak- és nyelvgyakorlatok
- Beszédkedv erősítése, folyamatos lehetőség biztosítása az önálló megnyilatkozásokra a legkülönbözőbb helyzetekben.
- Passzív és aktív szókincs bővítése
- Beszédrítmus javítása mondókákkal
- Összefüggő beszéd kialakítása, mondatokban való beszéd fejlesztése
- Adekvát válaszok kialakítása, echolália visszaszorítása
- Nyelvtani helyesség kialakítása

Módszerek:

- Logopédiai módszerek bizonyos tanulóknál logopédus vagy gyógypedagógus által biztosított fejlesztő órákon.
- Ritmizálás.
- Következetesség, a már elért beszédprodukció elvárása mindenféle élethelyzetben.
- Dramatizálás.
- Játék.

Eszközök:

• ritmushangszerek• tükrök• szívható, fújható eszközök (szívószál, síp, buborékfújó, stb.)• bábok• játékok• mesekönyvek	• PCS képek• Fényképek, ábrák• kommunikátorok• speciális programok (laptop)

A beszédfejlesztés tartalmainak megjelenése a különböző foglalkozásokon

Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolási- alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő- kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
☐ A saját keresztnév, becenév ismerete - reagálás valamilyen módon a név hallatán - hangadás a név közlésének szándékával - a név ritmusának visszaadása hangadással - a név érthető közlése ☐ A saját teljes név ismerete ☐ A csoporttal dolgozó felnőttek, osztálytársak nevei - rátekintés az adott személyre - rámutatás az adott	• Öltözködés, ruhadarabok nevei - az öltözködés változásai az évszaknak megfelelően ☐ A növények változásai az egyes évszakokban gyümölcsfák megfigyelése a környező kertekben ☐ A gyakrabban fogyasztott gyümölcsök, zöldségek nevei, kapcsolódás az évszakokhoz ☐ A tágabb környezet -ületek, utcák	• Színek, formák megnevezése • Technikák kellékeinek megnevezése • Az alkotás során felmerülő vágyaik, érzéseik kifejezése • Az elkészült művel kapcsolatos értékelésük, érzelmek kifejezése	<u>Sütés-főzés</u> • Alapanyagok megnevezése • Ízek megnevezése • Eszközök megnevezése • Munkafolyamatok megnevezése <u>Kerti munka</u> • Eszközök nevei • Munkafolyamatok megnevezése <u>Házi munka</u> • Eszközök nevei • Munkafolyamatok megnevezése	☐ A játéktárgyak nevei ☐ A játéktevékenységek nevei ☐ Érzelmek nyilvánítása egy játékkal kapcsolatban ☐ Közös játék során valamilyen kommunikáció a társakkal, nevelőkkel • Játék, játéktárgyak kiválasztása, jelentkezés szerepekre ☐ Hangutánzó játékok játékalakokkal	☐ Egyszerű felszólítások megértése, végrehajtása ☐ A tornaterem, tornaszoba gyakran használt berendezési tárgyait, eszközöket nevei ☐ A naponta végzett cselekvések nevei ☐ A fájdalom, kényelmetlenség, fáradtság kifejezése valamilyen módon ☐ A gyakran fogyasztott ételek nevei Evőeszközök, edények nevei ☐ Az étkezéssel kapcsolatos érzelmek kinyilvánítása ☐ Az éppen fogyasztott étel	☐ A saját test részeinek felismerése, megnevezése ☐ Testi szükségletek jelzése ☐ Testi állapotok (fájdalom, hideg, meleg) kifejezése ☐ Tisztasági szerek nevei ☐ Személyi higiénével kapcsolatos tevékenységek nevei ☐ A gyakran fogyasztott ételek nevei Evőeszközök, edények nevei ☐ Az étkezéssel kapcsolatos érzelmek kinyilvánítása ☐ Az éppen fogyasztott étel

Beszédfejlesztés

személyre a - hangadás a megnevezés szándékával - az illető neve ritmusának felismerhető visszaadása hangadással - érthető megnevezés ☐ A köszöntés, a búcsúzás legegyszerűbb szavai ☐ Közös éneklés során a dalok, mondókák ritmusának visszaadása valamilyen hangadással	az iskola környékén -közlekedési eszközök megfigyelése ☐ Ünnepek ☐ A színek és formák megnevezése • Állatok nevei • Állathangok utánzása • Lakás helyiségeinek berendezések nevei • Testrészek nevei • Téri irányok megnevezése				minősítése egyszerű szavakkal
--	--	--	--	--	-------------------------------

2.3. Alternatív és augmentatív kommunikáció

Előzmények

- A nem beszélő tanulók egy részénél augmentatív és alternatív kommunikációs (AAK) oktatást alkalmazunk. Az augmentatív és alternatív kommunikáció fogalma olyan kiegészítő és/vagy kiegészítő kommunikációs módszereket, eszközöket és technikákat takar, amelyek segítségével, a súlyos beszédzavarral küzdő ember kommunikációs lehetőségei bővíthetők. Az augmentatív és alternatív kommunikáció célja felébreszteni a gyermekben a kommunikáció iránti vágyat, meggyőzni, hogy van értelme kommunikálni, eszközöket biztosítani a kommunikációhoz, fejleszteni a használathoz szükséges készségeket. A kommunikációs eszköz, az eszközhasználat módja, a kommunikációs módszer és az üzenethordozó fajtája minden gyermekhez egyénileg igazodik. A kommunikációs eszközök skálája igen széles, az egyszerű kommunikációs táblától a drága kommunikátorokig terjed. A mi eszköztárunkban is megtalálhatóak a különféle hangadó eszközök, Go talk kommunikátor, számítógép használatához és annak előkészítésére szolgáló játékokhoz különböző kapcsolók és Pal Pad-ok (érintésre kapcsolóként működik). Az eszközök használata az adott gyermek kézfunkciójától függ, működtethetőek ujjal, ököllel, könyökkel stb. Üzenethordozó fajtája is igazodik a gyerekek képességeihez, ezek lehetnek tárgyak, fényképek, képek, Bliss-jelképek, gesztusok. Az üzenethordozó kiválasztása, mutatása mi gyerekeinknél a kéz különböző részeivel vagy szemmel történik.
- A nem beszélő gyermekek másik részénél a Mall-féle bazális kommunikáció a meghatározó, amely a korai anya-gyermek közti kommunikációs formákhoz nyúl vissza. Így a beszédet, gesztusokat, mimikát, hanglejtést, szemkontaktust, hangadást, érintést, mozgást és a légzésritmust használjuk kommunikációs csatornaként.

Célok:

- A beszédképtelen gyermekek kívánságainak, gondolatainak mások számára is érthető közlése.
- Saját életük cselekvőbb részesévé válása, önrendelkezés, autonómia megvalósítása
- Augmentatív kommunikációs eszköz segítségével egyenlő esély elérése a többi gyerek között, a szűkebb és tágabb környezetükben egyaránt.
- Személyiségük minél teljesebb kibontakozása.
- A lehető legteljesebb beilleszkedés a társadalomba.

Feladatok:

- A kommunikáció iránti igény felkeltése, kommunikációs kedv erősítése
- Meglévő kommunikációs csatornák és módok feltérképezése, erősítése, bővítése, újak kialakítása
- Alapkommunikáció kialakítása:
 - kapcsolatfelvétel, szemkontaktus kialakítása
 - ránézéssel való kiválasztás, döntés
 - adekvát igen-nem válaszadás
 - köszönés.
- Önálló akaratközlés, vélemény, szükséglet, döntés kifejezésének megtanítása.
- Tetszés – nem tetszés nyilvánítására, választásra való ösztönzés
- Pozicionálás, a kommunikációt leginkább elősegítő testhelyzet megtalálása
- Képességekhez igazodó kommunikátor megtalálása, használatának kialakítása
- Kommunikátor használatának fejlesztése, minél szélesebb körben bevonása a mindennapi életbe
- Kapcsolóhasználat kialakítása
- Kezdeti számítógép használat kialakítása

Módszerek:

- Alternatív és augmentatív kommunikációs módszerek biztosítása gyógypedagógusok által.
- Önértékelés (speciális programok segítségével)
- Motiválás.
- Játék.
- Dramatizálás.
- Gesztusnyelv

Eszközök:

- kommunikátorok
- kapcsolók
- tárgyak, kicsinyített tárgyak, tárgyrészek
- tárgyképek
- képkommunikációs eszközök (fotók, PCS képek, Bliss jelképek, stb.)
- speciális számítógépes programok

Az alternatív és augmentatív kommunikációt fejlesztő tartalmak megjelenése a különböző foglalkozásokon

Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolás-alakítás	Életvitel	Játék-szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
Szociális kapcsolatok kialakítása - kapcsolat felvétel és tartás - általános szociális kifejezések és mondatok - figyelem-felkeltés, -felhívás - kommunikációra való felkészítés - egymás megnyilvánulása való odafigyelés, meghallgatás, reagálás - személyek neve • Jelenlévők és hiányzók kiválasztása	Ismeret-közvetítés • tárgyak, élőlények cselekvése megnevezése • szókincs-, fogalom- bővítés • kérdés képessége • kérés, kíváncsiság jelzése • érzelem, vélemény kifejezése • ruhadarabok egyeztetése kommunikációs képpel • évszakok, időjárás jelenségeinek egyeztetése kommunikációs képpel • zöldek-gyümölcsök egyeztetése kommunikációs képpel • Jelenlévők és hiányzók kiválasztása	• Színek, formák egyeztetése kommunikációs képpel • Technikák kellékeinek egyeztetése kommunikációs képpel • Az alkotás során felmerülő vágyaik, érzéseik kifejezése • Az elkészült művel kapcsolatos értékelésük, érzelmek kifejezése	<u>Sütés-főzés</u> • Alapanyagok egyeztetése kommunikációs képpel • Ízek megmutatása kommunikációs képen • Eszközök egyeztetése kommunikációs képpel • Munkafolyamatok egyeztetése kommunikációs képpel <u>Kerti munka</u> • Eszközök egyeztetése kommunikációs képpel • Munkafolyamatok egyeztetése kommunikációs képpel <u>Házi munka</u> • Eszközök egyeztetése	érzelmi-indulati kifejezések - kérés, kívánság jelzése - kapcsolata felvétel, -tartás - egyéb kommunikációs csatornák használat a	☐ Mutatásra alkalmas testrész megtalálása, illetve erősítése ☐ Megfelelő, stabil, biztonságos testhelyzet kialakítása ☐ Megfelelő szék használata	☐ Szükségletek jelzése ☐ Figyelemfelhívás, -felkeltés ☐ Kérés ☐ Étkezés szokások és az azokkal kapcsolatos szükségletek kifejezése

Alternatív és augmentatív kommunikáció

	fénykép vagy jel alapján	állatok egyeztetése kommunikációs képpel • lakás és berendezésinek egyeztetése kommunikációs képpel • testrészek, téri irányok egyeztetése kommunikációs képpel • ünnepek jellemzőinek egyeztetése kommunikációs képpel			kommunikációs képpel • Munkafolyamato k egyeztetése kommunikációs képpel			
--	-----------------------------	--	--	--	---	--	--	--

2.4. Észlelés-érzékelés

Célok:

- Kinesztikus érzékelés fejlesztése: különböző testhelyzetekben, helyzet- és helyváltoztató mozgások közben a test és testrészek helyzetének érzékeltetése, megélése a cél eme terület fejlesztése során.
- Szomatikus érzékelés fejlesztése: cél a differenciált érzékelés fejlesztése a testfelszínén.

Bár a testfelszíne csak csekély mértékben tesz lehetővé differenciált érzékelést, ugyanakkor ez az érzékelés nagyon elementáris, vagyis alapvető és érzelmileg telített. Ebből következik, hogy az ezen a területen szerzett tapasztalatok lesznek az úgynevezett testséma és mozgáskoordináció előfeltételei (Fröhlich, 1982).

- Hallási figyelem fejlesztés: cél a hangok felfogásának és arra való reagálásnak elérése, hangforrás lokalizálásának, követésének és differenciálásának kialakítása. Ezen belül is hangsúlyos szerep jut a vibratorikus ingerlésnek. A fejlődésükben súlyosan akadályozott gyermekek először a testközeli, vagyis érzékelhető rezgéseket fogják fel, a további test távoli, vagyis csak hallható rezgéseket csak a fejlődés későbbi szakaszában. A vibratorikus ingerlés segítségével a gyermek megtanulhatja, hogy azoknak a jelenségeknek is van jelentésük, melyek bár testileg érzékelhetők, ugyanakkor nem megfoghatóak (Fröhlich, 1982).
- Taktilis-haptikus érzékelés fejlesztése: kéz differenciált érzékelésének fejlesztése a cél. Különösen hangsúlyos területe a fejlesztésnek látássérült gyermekeink esetében.
- Vizuális figyelem fejlesztés: cél a különböző fényingerek felfogásának és azokra való reagálás elérése, fényforrás lokalizálásának, követésének és differenciálásának kialakítása.
- Szaglás és íz érzékelés fejlesztése: fejlesztés fontos területe mivel a szag- és íz-ingerek igen szorosan összefüggnek az elementáris jó közérzettel.
- Veszitubuláris fejlesztés: cél az egyensúly, a térbeli helyzet megélése, egyensúlyi reakciók kiváltása a különböző ringó, billenő eszközökön. Fröhlich szerint a veszitubuláris stimuláció az egyensúlyi reakciók funkcionális kialakulását, az érzékelés integrációját és a mozgás illetve mozgatás örömeinek megélését fejlesztheti.
- Összetett észlelés-érzékelés fejlesztésre, relaxációra és ellazulásra ad lehetőséget a Snoezelen-szoba.

Feladatok:

- A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy önmagukról és a szűkebb értelemben vett személyi, tárgyi és természeti környezetükből érzékelési – észlelési tapasztalatokat szerezzenek.
- Ezek segítségével az önmagukról és a környezetükről való ismereteik bővítése.

2.4.1. Egyensúlyfejlesztés

Célok:

- a mozgás gravitáció érzékelése (egyensúly, térbeli helyzet és gyorsulási erő)

Feladatok:

- Bobath-labdán különböző testhelyzetek megélése
 - hintázás:
 - hason, háton, ülésben
 - előre-hátra, oldalra, körbe
 - rugózás
- hintáztatás plédben, speciális eszközökben

- előre-hátra, oldalra, körbe
- billenő deszkán egyensúly gyakorlatok végzése

Módszerek:

- szomatopedagógiai módszerek, bazális stimuláció
- kompenzáló technikák
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékoság
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök:

- Bobath-labda
- Egyensúlyozó teknő
- Félkör
- Hordó
- Pléd
- Billenő deszka

2.4.2. Szomatikus érzékelés fejlesztése**Célok:**

- a saját testtel kapcsolatban tapasztalatok nyújtása
- a test felület érzékelése, a test határok megélése
- elemi testséma fejlesztés

Feladatok:

- Szomatikus stimuláció különböző anyagokkal, termékekkel, töltött zsákokkal
- Masszírozás krémmel, különböző masszírozó hengerek, gépek
- Hideg – meleg érzékeltetése, megkülönböztetése

Módszerek:

- szomatopedagógiai módszerek, bazális stimuláció
- kompenzáló technikák
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékos feladatvégzés
- beszélgetés

Eszközök:

- különböző anyagok
- termékek
- különböző anyagokkal töltött zsákok
- masszírozó hengerek, gépek

2.4.3. Taktilis-haptikus érzékelés fejlesztése**Célok:**

Elemi taktilis-haptikus tapasztalatok szerzése.

Feladatok:

- elemi tapintási tapasztalatok nyújtása
- tárgyak tulajdonságainak megismerése
- elemi kézhasználatra készítés
- tapintásfejlesztés különböző anyagokkal, termékekkel, töltött zsákokkal
- különböző tulajdonságú tárgyak tenyérbe fektetése, érzékeltetése
- tapintótáblák használata
- különböző fogásmódok kialakításának segítése

Módszerek:

- szomatopedagógiai módszerek, bazális stimuláció
- kompenzáló technikák
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékosság
- beszélgetés

Eszközök:

- különböző anyagok
- termékek
- különböző anyagokkal töltött zsákok
- különböző felületű tárgyak
- tapintókorong készlet

2.4.4. Szaglásfejlesztés

Célok:

- ivás, evés feltételeinek javulása
- szagok differenciálása

Feladatok:

- fűszerek, illóolajok szagoltatása, felismerése, egyeztetése illat alapján

Módszerek:

- bazális stimuláció
- játékos tevékenykedés
- gyakorlás
- beszélgetés

Eszközök:

- illóolajok
- fűszerek
- Smellory

2.4.5 Íz érzékelés fejlesztése:

Célok:

- ivás, evés feltételeinek javulása
- ízek differenciálása

Feladatok:

- sós, édes, savanyú, keserű érzékelése és differenciálása

Módszerek:

- bazális stimuláció
- evésterápia
- játékos cselekedtetés
- gyakorlás
- beszélgetés

Eszközök:

- különböző ízű ételek, fűszerek

2.4.6. Akusztikus figyelem fejlesztés:

Célok:

- Akusztikus érzékleti – észleleti tapasztalatok szerzésével az önmagukról és a szűkebb környezetükről való ismereteik bővülése.
- A világ, halláson keresztül megragadható tartalmainak segítségével a tanulók gazdagabb, intenzívebb, a környezettel interaktívabb, ahhoz jobban alkalmazkodó, minőségibb életet élhessenek.

Feladatok:

- lehetőség biztosítása a zörejek, zajok, hangok információ tartalmának megtapasztalásához
- akusztikus téri orientáció
- biztatás saját hangadásra
- készítés a különböző irányokból érkező hangok megkeresésére, fejfördítéssel
- Hangforrás lokalizációja, követése
- Hangok differenciálása
- csörgők,- és zajkeltőjátékok, hangszerek megszólaltatása
- ritmizálás hangszerek felhasználásával
- emberi hangok érzékelése (éneklés, beszéd)

Módszerek:

- bazális stimuláció
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékosság
- cselekedtetés
- gyakorlás
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök:

- szélharangok, csőharangok
- csörgők
- hangszerek
- zenélő játékok

2.4.7. Vizuális figyelem fejlesztés:

Célok:

- Vizuális érzéketi – észleleti tapasztalatok szerzésével az önmagukról és a szűkebb környezetükről való ismereteik bővülése.
- A világ, látáson keresztül megragadható tartalmainak segítségével a tanulók gazdagabb, intenzívebb, a környezettel interaktívabb, ahhoz jobban alkalmazkodó, minőségibb életet élhessenek.

Feladatok:

- vizuális ingerek iránti érdeklődés felkeltése
- meglévő látásmaradvány hasznosítása, fejlesztése
- szemmozgások koordinálása
- vizuális követés
- fényjátékok, váltakozó intenzitású fényforrások adása
- (színes fény, csillogó-, visszaverődő fény)
- különböző színű fényekkel stimulálás
- sötét-világos elkülönítése elsötétített helyiségben
- fényforrás fixálás, követés különböző irányokban
- sötétben megvilágított tárgyak megfigyelése

Módszerek:

- bazális stimuláció
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékosság
- cselekedtetés
- gyakorlás
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök:

- gyertya
- zseblámpa
- különböző csillogó tárgyak
- plazma lámpa
- diavetítő, látásfejlesztő diák
- fényszálak

Az érzékelési, észlelési funkciókat fejlesztő tanulási tartalmak megjelenése a különböző foglalkozások

	Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolás - alakítás	Életvitel	Játék-szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
é r z é k e l é s	- Egymásra tekintés- szemkontaktus - Tárgyakra tekintés- fixálás - Személyek, tárgyak követése szemmel - Megnevezés e rátekintés egy adott személyre - A mimika megfigyelése, megnevezése érzelemnyilvánítások - esetében (sír, nevet, szomorú, fél)	- Tárgyak, személyek tartós fixálása - Tárgyak nézegetése gyakori megnevezés mellett - Képek, képeskönyvek nézegetése a képek folyamatos megnevezése mellett - Nagyméretű fényképek nézegetése, azonosítása személynél - Megnevezésre rátekintés a környezeten tárgyra (esetleg rámutatás)	- Az ábrázolás alakítás során használt különböző anyagok nézegetése melletti megnevezése (gyurma, festékek, ragasztó stb.) - Az ábrázolás alakítás során használt különböző eszközök nézegetése melletti megnevezése (nyomdák, kiszúró játékok, ecsetek stb.)	- Használati tárgyak nézegetése gyakori megnevezés mellett - Cipő, csizma, sapka, sál, kesztyű, felső- és alsóruházat, nézegetése megnevezésük mellett - Ruházarak nézegetése megnevezése - Evőeszközök nézegetése megnevezése egybekötve	- Játéktárgyak nézegetése, megnevezés mellett - Megnevezés e rátekintés (mutatás) egy adott tárgyra - Játéktárgyak színeinek megfigyelése - Játéktárgyak mozgásának követése szemmel (labda, autó, lufi, szappanbuborék, stb.) - Szem-kéz koordinációs gyakorlatok - Környezet megfigyelése (bújócska, eldugás)	- Szemkontaktus a mozgásnevelővel - Mások mozgásának követése szemmel - A gyakran használt eszközök felismerése: rátekintés (mutatás) megnevezésre - Cselekvések, mozgásformák megfigyelése megnevezés mellett (áll, ül, fekszik, fut, megy, stb.) - Testrészek mozdításának próbálgatása utánzás alapján	- Tisztálkodási szerek nézegetése folyamatos megnevezés mellett - Mosdás mosdatás), WC-használat (pelenkázás) közben a különféle eszközök, tárgyak, berendezések nézegetése, megnevezés mellett - Evés közben az edények, ételek, gyümölcsök színeinek megfigyelése, megnevezés mellett
látás							

érzékelés	látás						
- Hangszerek nézegetése megnevezés, megszólaltatás mellett - Rátekintés (mutatás) egy adott hangszerre, hallva annak hangját	- Színek nézegetése gyakori megnevezés mellett - A színek differenciálása - Adott szín kiválasztása (rátekintéssel vagy mutatással) a többi közül - Az időjárás megfigyelése, amikor valamilyen jelenség jól látható (eső, hó, napsütés, köd) - Testrészek megfigyelése megnevezés mellett, saját magukon és másokon.	- tárgyak (játékok, képek) jellemző tulajdonságainak megnevezése jegyeik megfigyelése. - Népünk művészeti tárgyainak megfigyelése nézegetése - Művészeti alkotások nézegetése megnevezése (szobor, festmény)	- Taneszközök játékok nézegetése megnevezése - Bútorok nézegetése megnevezése - A wc a fürdőszoba berendezésének nézegetése megnevezése - A fogapolás és testápolás kellékeinek nézegetése megnevezése - Élelmiszerek nézegetése megnevezése (zöldség, gyümölcs, konyhai alapanyagok pl. liszt, só, fűszerek stb.)	Mozgások (nagy- és finommozgások) megfigyelése, utánzása pl. építő vagy szerepjátékoknál	Saját test megfigyelése, nézegetése fogmosásnál a tükörben		

érzékelés	Hallás	• A saját név felismerése-reagálás a saját név hallatán • Társak, felnőttek nevének felismerése • Dalok, versek, mondókák hallgatása • Hangszerek különféle hangjainak hallgatása és nevének egyidejű hangoztatása • Adott hangszer azonosítása a hangjával (rátekintéssel vagy mutatással) • Érzelmek felismerése	• Az ábrázolás alakítás során használt különböző keltett hangok megismertetése	• Mosakodás közben vízcsobogás megfigyelése • Fogmosás közben fogkefe hangjának megfigyelése • Körömkefe használata közben a kefe hangjának megfigyelése • Főzés közben az edények csörrenésének megfigyelése, megnevezése • A főző étel, a sistergő olaj hangjának megfigyelése	• A játéktárgyak megnevezése • A játéktárgyak hangjainak megfigyelése • Zajkeltés a játékokkal • A játéktárgyak al végezhető cselekvések folyamatos megnevezése • Személyek, tárgyak, állatok felismerése hangjuk alapján • Dalok, mondókák, versek hallgatása • Hangszerek hangjai Zenehallgatás (hangerő megfigyelése, érzékelése)	• Testhelyzetek megnevezése • Cselekvések megnevezése • Eszközök, tornaszerek megnevezése • Testrészek minél gyakoribb megnevezése • Testrészek mozdításának próbálgatása szóbeli felszólítás alapján	• Mosakodás, kézmosás, WC-használat közben vízcsobogás megfigyelése • Evés közben az ételek, edények, evőeszközök megnevezése • Öltözködésnél az egyes ruhadarabok megnevezése, színükkel együtt • Evés, mosakodás, öltözködés közben az éppen végzett cselekvés megnevezése • Evés közben a fogyasztott ételek jellemző ízének megnevezése
-----------	--------	---	--	--	--	---	---

érezkelés	Bőrérzékeltetés	Hideg-meleg tárgyak érintése	Az időjárás megfigyelése hideg és meleg napokon	Az ábrázolás alakítás során használt különböző anyagok tapintása (a festék síkos, a kréta kemény stb.)	Hideg és meleg ételek, italok	Játéktárgyak tapogatása, simogatása (a maci szőrös és puha, a mesekönyv sima és kemény, a labda sima és puha, stb.)	Puha és kemény felületek kipróbálása megnevezés mellett	Hideg és meleg ételek
	• Hideg-meleg tárgyak érintése • Társak simogatása, az éppen érzékelt minőség megnevezése mellett (az arca sima, a haja borzas, a pulóvere puha) • Egymás kezének megfogása, simogatása - Időjárás megtapasztalása bőrérzékeltéssel közvetlenül (hőmérséklet, eső, szél, hó)	• Az időjárás megfigyelése hideg és meleg napokon • Hideg és meleg ételek • Hideg és meleg tárgyak tapogatása • Különféle textíliák tapogatása (vastag, pulóver, nyári póló, stb.) • Különféle papírok tapogatása, gyűrögetése (vastag, keménypapír, vékony, lap) • Növények, gyümölcsök tapogatása, tépegetése - Alakítható anyagok tapintása Festés kézzel. - Sütés-főzés egyes műveletei: tésztagyúrás,	• Az ábrázolás alakítás során használt különböző anyagok tapintása (a festék síkos, a kréta kemény stb.) • Sima, érdes, rücskös, szúrós felületek kipróbálása, megnevezés mellett	• Hideg és meleg ételek, italok • A különböző élelmiszerek alapanyagok tapintása (a vaj síkos, a só érdes, a liszt puha stb.) • A különböző ruhaanyagok érzékelése (sprőd, puha bolyhos, szúrós) • Berendezési tárgyak tapogatása megnevezés mellett (fürdőszoba fajansza, asztallap stb.)	• Játéktárgyak tapogatása, simogatása (a maci szőrös és puha, a mesekönyv sima és kemény, a labda sima és puha, stb.) • Alakítható anyagok tapintása (gyurma, agyag, só-liszt gyurma) - A természet anyagaival való ismerkedés, játék (víz, hó, homok)	• Puha és kemény felületek kipróbálása megnevezés mellett • Sima, érdes, rücskös, szúrós felületek kipróbálása, megnevezés mellett	• Hideg és meleg ételek • Használati tárgyak tapogatása megnevezés mellett (a szappan síkos, a kanál hideg és kemény, a törülköző puha, stb.) • „Igen-nem” válaszok adása „Fázol? Meleged van?” kérdésekre • Szalvéta, papírzsebkendő, pelenka tapogatása, gyűrögetése - Öltözködés közben az egyes ruhadarabok tapogatása, simogatása	

[illegible]

- A természet megismerése tapintás útján (föld, fű, fakéreg, állatok szőre, stb.)

Séta hóban, esőben,
szélben, tűző
napon, az éppen
érzékelt
hőmérséklet
megnevezése.

Érzékelés	Szaglás	Egymás hajának, kezének, ruhájának megszagoltatása, amikor erre lehetőség adódik • Ételek, gyümölcsök szagoltatása (jó szagú, rossz szagú) • Növények, virágok szagoltatása • Séta közben az esetleges jellegzetes szagok megfigyelése, megnevezése mellett (kukás autó, pékség, cukrászda, virágüzlet, hentes, stb.) • Gyertya, mécses, füstölő szagoltatása • Szagoltatás sütés-főzés közben	• Illatos alapanyagok szaglása • Ünnepre készülés, illatok segítségével	• Tisztálkodó szerek szagoltatása (a sampon, a szappan, a mosópor illata) • Ételek, italok szagoltatása • Ételmiszerek szagoltatása megnevezése (zöldség, gyümölcs, konyhai alapanyagok pl. vaj, fűszerek stb.)	• Illatos alapanyagokból (fűszerek, illóolajok, virágszirmok, stb.) barkácsolás • Mikulás, karácsony ünnepére készülés, illatok segítségével az ünnepek felidézése • Sütés, főzés, étel, ital készítése közben szagoltatás	• Szagok megnevezése, ahol mód nyílik rá (a pelenka bűdös, a szappan illatos, stb.) • Tisztálkodó szerek szagoltatása (a sampon, a szappan, a mosópor illata) • Ételek szagoltatása
-----------	---------	---	--	---	--	---

érzékelés	Izlelés				Sütés-főzés közben ízlelgetés			
Stabil testhelyzet megtartása, cselekvés közben és mozgásos játékok, feladatok közben is	- A négy alap-íz megnevezése minden olyan helyzetben, amikor erre lehetőség van - A különféle ételek fogyasztása közben az étel minősítése egyszerű kifejezésekkel - Gyümölcsök kóstolása, megnevezés mellett - Fűszerek kóstolása, megnevezés mellett - Az éppen fogyasztott ételek megnevezése Sütés-főzés közben ízlelgetés			- Ételek, italok ízlelése, közben az alapízek megnevezésével - Élelmiszerek ízleltetése megnevezése (zölkség, gyümölcs, konyhai alapanyagok pl. só, cukor, vaj stb.)				- Evés közben a négy alap-íz megnevezése, amikor erre lehetőség van - Az éppen fogyasztott étel minősítése egyszerű szavakkal (finom a leves, kicsit sós a főzelék, kemény a hús, forró a tea, stb.) - Az éppen fogyasztott étel nevének többszöri elismétlése az étkezés során

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Egyensúly	Stabil testhelyzet megtartása, cselekvés közben és mozgásos játékok, feladatok közben is	Stabil testhelyzet megtartása, cselekvés közben és mozgásos játékok, feladatok közben is	Az ábrázoló és alakító tevékenység közben az adott helyzet megnevezése, amikor a gyerekek kibillen az egyensúlyi helyzetből	Mindenféle tevékenykedés közben az adott helyzet megnevezése, amikor a gyerekek kibillen az egyensúlyi helyzetből	- Hintázás - Lovacskaázás - Csúszdaázás - enyhe lejtőn - Ringatás	Szándékos kibillentés az egyensúlyi helyzetből, játék közben. Az új helyzet megnevezése (pl.: „Most gurulunk. Most hintázunk. Most leesel az ölemből. Most felborulsz.”)	Pelenkázás közben az adott helyzet megnevezése, amikor a gyerekek kibillen az egyensúlyi helyzetből
-----------	--	--	---	---	---	--	---

érzékelés	Testérzékelés, a testkép					
- Köszönési és kapcsolatteremtési formák, módok (pl. szemkontaktus felvétele, integetés, simogatás, puszi adása) kapcsolódása testrészekhez, közben ezen testrészek megnevezése - Zenére való mozgás, tánc közben a mozgott testrészt megnevezése	- Önmegfigyelés tükörben, a társak megfigyelése - Testrészek elhelyezkedésének megfigyelése, megnevezése - Páros és páratlan testrészek megkeresése, megnevezése - A mimika megfigyelése - Testünk körberajzolása, a test részeinek berajzolása Képzkiegészítés, testrészekből a test összerakása	Az ábrázolási és alakítási feladatok között (tépés, gyúrás stb.) a testrészek megérintése, megnevezése, segítségével vagy önállóan történő mozgatása, történő mozgatása, cselekedtetése	- Gondozási és önkiszolgálási feladatok között a testrészek megérintése, megnevezése, segítségével vagy önállóan történő mozgatása - Betegség esetén a fájó testrészt megkeresése, megnevezése, lehetséges kezelése	- Játékbabák, -állatok testrészeinek megmutatása, megnevezése, mozgatása - Játékbaba öltöztetése, mosdatása, gondozása közben testrészeinek megnevezése „Orvosos” játék – a test megvizsgálása a (a testrészek megérintése, mozgatása), a „fájó” vagy „beteg” testrészt megkeresése, „kezelése” Minél több testrészt használata a játéktevékenységek során	- A test masszírozása, passzív mozgatás, vezetett aktív/aktív mozgások között érzéklek, észleletek szerzése a testünkben, testrészeinkből, közben az érintett, mozgó testrészek megnevezése - Tükör előtt végzett gyakorlatok - Izometrias gyakorlatok, pl. tolás, húzás, feszítés - Izomfeszítő-lazító gyakorlatok.	- Gondozási és önkiszolgálási feladatok között a testrészek megérintése, megnevezése, önállóan történő mozgatása - Betegség esetén a fájó testrészt megkeresése, megnevezése, lehetséges kezelése (pl. seb, fájó torok bekötése, fájó has masszírozása)

Térérzékelés, -észlelés		Térérzékelés				
Térbeli elhelyezkedésünk a foglalkozás során – téri irányok, viszonyok (Mellettem, velem szemben ki ül?)	- Téri irányok, helyzetek, viszonyok érzékeltetése, gyakorlása a saját testen, a térben és a síkban - A tér különböző irányaiból különféle érzéketli ingerek érkezése, ezek lokalizálása	- Az ábrázolás alakítás során használt különböző eszközök (nyomdák, kiszúró játékok, esetek stb.) térbeli helyzete, térbeli viszonya elhelyezkedése - Művészeti alkotásokon szereplő tárgyak térbeli helyzetének megnevezése	- A saját testtel kapcsolatos tudás bővítése (jobb és baloldal, előttem, mögöttem stb.) - A gyakorlati feladatok ellátásához szükséges mozgások (segítséggel vagy önállóan) a tér különböző irányjaiba.	- Játéktárgyak helyzete, térbeli viszonya - Játéktárgyak mozgása a tér különböző irányjaiba - Mozgások játékok során mozgás a tér különböző irányjaiba, ezek megnevezése (pl. hintázásnál: előre-háttra, csúszdázásnál : felmászni-lecsúszni) - A téri irányokról, helyzetekről szóló mondókák, versek, énekek – mozgással kísérve	- Mozgáson keresztül a téri irányok, helyzetek és viszonyok megtapasztalása, érzékeltetése, közben megnevezése (pl. előre-háttra, föl-le, oldalra; fent-lent, elől-hátul, oldalt; mellette) - Kéziszerekkel, különböző eszközökkel, tárgyakkal, azok mozgásával a téri irányok, helyzetek, viszonyok érzékeltetése, közben megnevezése	- A saját testtel kapcsolatos tudás bővítése (jobb és baloldal) - A gondozási és önkiszolgálási feladatok ellátásához szükséges mozgások segítségével vagy önállóan a tér különböző irányjaiba (pl. a láb előre nyújtása, a popsi, kar felemelése), ezek megnevezése

érzékelés	Az idő érzékelése, észlelése					
- Napszak, nap, évszak - jellegzetességeik - sorrendiségük - ismétlődésük - Napirend - Most, előbb-később, régen-sokára fogalmak érzékeltetése - Eseményképek sorrendje - Fényképalbum készítése - Fényképalbum készítése - Beszélgetés a gyermekek fejlődéséről. - Kiskori fényképek nézegetése. A különböző életkorok jellemzőinek megjelenítése, utánzása	- Napszak, nap, évszak - jellegzetességeik - sorrendiségük - ismétlődésük - Napirend - Most, előbb-később, régen-sokára fogalmak érzékeltetése - Eseményképek sorrendje - Fényképalbum készítése	Cselekvéssorok által az időrendiség és sorrendiség megtapasztalása	- A különböző feladatok és tevékenységek kapcsolódása a nap-szakokhoz - Ezeket felhasználva az időben való eligazodás segítése	Cselekvéssorok által a sorrendiség megtapasztalása	- Mozdulatsorok, feladat-sorok által a sorrendiség megtapasztalása - Egyszerű fogalmak megismerése (lassan, gyorsan, folyamatosan, stb.) - Ezt felhasználva az időben való eligazodás segítése	- Az étkezések és más gondozási és önki-szolgálati feladatok kapcsolódása a nap-szakokhoz - Ezt felhasználva az időben való eligazodás segítése

2.4.8. Mozgásnevelés

2.4.8.1. Nagymozgás fejlesztés

Célok:

A gyermekek adottságainak függvényében a lehető legmagasabb szintű mozgásos önállóság elérése.

Feladatok:

- A gyermekek adottságainak függvényében a lehető legmagasabb szintű mozgásos önállóság elérése.
- A gyermekek pozitív mozgásélményhez juttatása sok játékkal, motiválással.
- A mozgás iránti igény felkeltése, erősítése.
- Az elmaradt vagy károsodott tartási és mozgási funkciók fejlesztése, javítása.
- A idegrendszer sérülése nyomán kialakuló kóros mozgások, elváltozások megelőzése, korrekciója és kompenzálása.
- A lehető legnagyobb önállóság eléréséhez szükséges mozgásos és önellátási ismeretek megtanítása.
- Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök viselésének, használatának szoktatása, tanítása.
- Az ép fejlődéshez – a lehetőségekhez képest – leginkább közelítő testi fejlődés elősegítése.
- Mozgásos tapasztalatokon keresztül a pszichomotoros és szenzomotoros képességek fejlesztése.

Módszerek:

- Szomatopedagógiai, konduktív pedagógiai módszerek egyéni és csoportos mozgásfejlesztéshez.

Eszközök:

- tornapad, zsámolyok, lépcsők
- karikák, labdák, babzsákok
- akadálypálya elem

A nagymozgás fejlesztés tartalmainak megjelenése a különböző foglalkozásokon

Nagymozgás fejlesztés						
Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolás- alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő- kommunikáció	Mozgásneve lés	Személyi higiénia Étkezés terápia
• Kóros szinergizmusok megtörése, reflexgátló helyzetek kialakítása, pozicionálás • Helyes testtartás kialakítása • Ritmusérzék fejlesztése – énekek, mondókák ritmusának mozgással, hangszerezéssel való egyszerű követése, kísérése	• Kóros szinergizmusok megtörése, reflexgátló helyzetek kialakítása, pozicionálás • Helyes testtartás kialakítása • A szűkebb és tágabb környezet felfedezése közben a nagy- és finommozgások, az egyensúly, a térbeli orientáció, az állóképesség és a mozgásos önkontroll fejlesztése	• Kóros szinergizmusok megtörése, reflexgátló helyzetek kialakítása, pozicionálás • Helyes testtartás kialakítása	• Kóros szinergizmusok megtörése, reflexgátló helyzetek kialakítása, pozicionálás • Helyes testtartás kialakítása	• Kóros szinergizmusok megtörése, reflexgátló helyzetek kialakítása, pozicionálás • Helyes testtartás kialakítása • Különböző testhelyzetekben végzett játéktevékenység • Helyzet- és helyváltoztatás fejlesztése • Egyensúly fejlesztése (pl. billenések, hintázás) • Mozgásos játékok elsajátítása • Mozgásos koordináció fejlesztése – utánzással – követéssel	Lásd: Foglalkozások (Nagymozgás fejlesztés fejlesztési feladatcsoportok)	• Önkiszolgáláshoz szükséges mozgássor kialakítása, gyakorlása • Önellátási feladatok (pl. étkezés, öltözködés, WC használata, mosakodás) végzése a tanulók adottságaik szerinti aktív közreműködésével, önállóságával

2.4.8.2. Manipuláció fejlesztése

Célok:

A gyermekek adottságainak függvényében a lehető legmagasabb szintű manipuláció elérése.

Feladatok

- Kéz és ujjak ügyesítése: a taktilis-haptikus érzékelés-észlelés fejlesztésén túl, játékos, mondókákkal kísért kéz és ujjtorna, melyek elősegítik a kéz izmainak ellazulását, az ábrázolás-alakításhoz és az önkiszolgáláshoz szükséges kézmozgások kialakulását, ügyesedését. Szem-kéz, két kéz koordináció fejlesztése is elengedhetetlen részét képezi a kézhasználat kialakításának, ügyesítésének.

Módszerek:

- Szomatopedagógiai, konduktív pedagógiai módszerek egyéni és csoportos manipuláció fejlesztéshez.

Eszközök:

- kapcsolók, kilincsek, gombok
- bábok
- fűzők, ügyességi játékok

A manipulációfejlesztés tartalmainak megjelenése a különböző foglalkozásokon

Manipulációfejlesztés						
Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolás- alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő- kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi Étkezés terápia
- Ritmusérzék fejlesztése – énekek, mondókák - ritmusának mozgással, hangszerrel való egyszerű követése, kísérése	- célzott nyúlás - tárgyak megfogása, megtartása, elengedése - szem-kéz, két-kéz koordináció - tapintásos feladatok - szűkebb-tágabb környezet felfedezése - tapintás segítségével	- célzott nyúlás - tárgyak megfogása, megtartása, elengedése - szem-kéz, két-kéz koordináció	- célzott nyúlás - tárgyak megfogása, megtartása, elengedése - szem-kéz, két-kéz koordináció	Lásd: Foglalkozások (Manipuláció fejlesztés feladatok)	- Önkiszolgáláshoz szükséges mozgássor kialakítása, gyakorlása - Önellátási feladatok (pl. étkezés, öltözködés, WC használata, mosakodás) - végzése a tanulók adottságaik szerinti aktív közreműködésével, önállóságával	

2.4.9. Kreativitás fejlesztése, esztétikai nevelés

Célok

- Az önkifejezésre lehetőséget adó technikákkal, mint újabb kommunikációs eszközökkel való megismerkedés.
- Passzív befogadóból aktív résztvevővé válás.
- Alapérzelmek megélése, felismerése, kifejezése. Pl.: öröm, szomorúság, félelem.
- A tanulókat körülvevő jelenségek élményeinek, hangulatainak felidézése, képzeletben történő újbóli átélése, elképzelése és kifejezése. Pl. esőben, szélviharban, tavaszi mezőn.
- A környezet jelenségeiről szerzett tapasztalatok, és ezek művészi eszközökkel történő összekapcsolódása, integrálódása.
- Egy-egy képzőművészeti alkotás láttán, vagy zenedarab hallatán képzeletük megindulása.
- A rendelkezésre álló technikák, alapanyagok, eszközök közül választás képességének kialakulása.
- Az esztétikai fejlesztésen keresztül a szűkebb és tágabb környezet alaposabb megismerése, elemzése.

Feladatok

- Nyugodt, biztonságos légkör teremtése.
- Az alkotáshoz, önkifejezéshez szükséges helyzetek, alapanyagok, eszközök biztosítása.
- Az alapvető festészeti, grafikai, vegyes technikák és a mintázás megismertetése, használatuk gyakoroltatása.
- A közös alkotó folyamatba való bekapcsolódás lehetőségének biztosítása.
- A színek szerepének megfigyeltetése, az alapformák megismertetése, különféle eszközökkel történő megjeleníttetése, kapcsolódva a tanmenethez.
- A vizuális kifejezési formák és az irodalom, a zene és egyéb művészeti ágak kapcsolatának megismertetése, az ebből adódó lehetőségek kiaknázása.
- Dramatikus technikákban való minél aktívabb részvétel lehetőségének megteremtése (bábjáték, jelmezes megjelenítés, zenei megjelenítések, egyszerű mondókák eljátszása).
- Fényképek, műalkotások, a természet hangjai, zenei darabok megfigyeltetése. A hangulati, érzelmi megjelenítés elősegítése.

Módszerek:

- Síkbeli alkotási, térbeli kézműves technikák
- Drámajáték, dramatizálás
- Bábozás, bábjáték
- Passzív és aktív zeneterápia

Eszközök:

- ábrázolás – alakítás kellékei: papírok, festékek, ecsetek, szivacsok, hengerek, zsírkréta, színes ceruza, ragasztó, olló, stb.
- térbeli alakítás kellékei: agyag, gyurma, só-liszt gyurma, anyagok, textilek, stb.
- drámajáték kellékei: egyszerű jelmezek, fejdíszek, stb.
- bábozás kellékei: különféle bábok, paraván, stb.
- zeneterápia kellékei: hangszerek, CD-k, stb.

Az esztétikai nevelés tartalmainak megjelenése a különböző foglalkozásokon

	Környezetismeret	Reggeli kör	Ábrázolás és alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
Ősz	- Őszi színek megfigyeltetése és elkülönítése a többitől - Meleg színek megjelenítése: vörös, barna, sárgák	- Szabad hangszerhasználat - Éneklés, illetve énekekhez hangadás próbálgatása - Egyszerű ritmusképzés - Allatok és időjárási jelenségek hangjainak hangszerekkel történő utánzása - Ritmushangszerek használata - Zenélés az erdő terméseivel, kavicsokkal	Őszi színek megfigyeltetése és elkülönítése a többi színeinek megjelenítése: vörös, barna, sárgák	Az évszaknak, időjárásnak megfelelő igényes esztétikus öltözködés	- Szabad hangszerhasználat - Egyszerű ritmusképzés - Mondókák, énekek, zene egyszerű kísérése ritmushangszerekkel - Hangszerkészítés különböző anyagokból - Zenehallgatás - a zene hangulatának, lüktetésének, tempójának, dinamikájának megfigyelése		
	- Lenyomatok temperával, vízfestékekkel papírra, filcre, vászonra - Montázsok, ragasztások levéldarabokból, teából, fűszerekből, stb. Közös nagy szabadfestéssel kompozíciók: fák		- Lenyomatok temperával, vízfestékekkel papírra, filcre, vászonra - Őszi tájat ábrázoló műalkotások nézegetése				
Ősz		Hangszerkészítés termésekből, dobozokból, üvegekből			- Szabad mozgás, tánc zenére - Mondókák, versek, énekek hallgatása		

Ősz	Időjárás	Környezetismeret	Reggeli kör	Ábrázolás és alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
Gyümölcsök		- Mintázás színes gyurmából - Mintázás agyagból festékekkel kifestve - Lenyomatok csomagolópapírra, vászonra - Formák megfestése sablonnal - Formák és színek vizes alapon		- Formázás gyurmából, sóliszt gyurmából, agyagból - Ősz gyümölcsöket ábrázoló művészeti alkotások nézegetése - Ragasztások kreppből, filcből	Őszi gyümölcsök nézegetése, esztétikumuknak a színeiknek a megfigyelése	- Énekekhez hangadás - Ragasztások levelekből, papírokból, termésekből, terményekből - Lenyomatok készítése		
		- Temperás kompozíciók vastag ecsettel, hengerrel, kézzel: levelek, fák - Lapon vízfestéssel: a köd és az eső megfestése		- Vízfestékes akril festéses kompozíciók vastag ecsettel, hengerrel, kézzel: levelek, fák - Üvegen, lapon vízfestéssel: a köd és az eső megfestése	Az őszi levélhullás megfigyelése az őszi táj szépségei esztétikumának felfedezése			

	Környezetismeret	Reggeli kör	Ábrázolás és alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
Téli	- Téli színek megfigyeltetése és elkülönítése a többi színtől - Hideg színek - A fehér szerepe a télen	Téli táj esztétikumának megfigyelése	- Temperás festés fekete, sötét alakra: hó, hideg, jég (cukros festés) - Üvegfestés: a jég hatásának érzékeltetése - Ragasztások (hó): kókusszal, grízzel, stb. - Papírmunkák: tépések (hópihe, hóember) - Téli tájat ábrázoló alkotások nézegetése	Az évszaknak, időjárásnak megfelelő igényes esztétikus öltözködés	Mondókák, énekek, zene egyszerű kísérése ritmushangszerekkel		
Tavaszi	- A zöld szín fontosságának érzékeltetése - A hideg és meleg színek együttes jelenléte		- Vizes alapon festés késsel, zölddel - A víz megfestése - A víz felszínének megfestése és papírra vetítése - Festékfolytatás vizes lapon - Vizes alapon foltok és egyenesek létrehozása - Temperás festés: - rétek - fák - felhők - Ragasztások - Textilfestés		Tavaszköszöntő népi játékok	Tavaszköszöntő népi játékok	

	Környezetismeret	Reggeli kör	Ábrázolás és alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
Nyár	Időjárás		• Az eső megfestése vizes alapon, festékfolytatás • Ragasztások • Textilfestés • Napsütés és a hőség megfestése temperával	• Az évszaknak, időjárásnak megfelelő igényes esztétikus öltözködés	• Nyári játékok	• Vizes játékok	
	Színek	• Meleg megjelenítése (sárgák és a vörös) • Zöldek szerepe	• Az eső megfestése vizes alapon, festékfolytatás • Nyarat ábrázoló alkotások képek nézegetése				
	Únapek		• Húsvét: - tojásfestés - nyuszi készítése - mézeskalács-díszítés	• Húsvét: - Húsvéti kalács készítés és díszítés	• Húsvéti népszokások	• Húsvéti játékok	
Tavaszi	Időjárás	• A szél megjelenítése selyempapírral	• Az eső megfestése vizes alapon, festékfolytatás	• Az időjárásnak megfelelő igényes esztétikus öltözködés			

	Környezetismeret	Reggeli kör	Ábrázolás és alakítás	Az évszaknak, időjárásnak megfelelő igényes esztétikus öltözködés	Életvitel	Játék- szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia - A személyi higiénia iránti igény kialakításakor felhívni a figyelmet a rendezett haj viselet és a tiszta szép kéz, arc esztétikai látványára, szépségére - Étkezéskor esztétikus tálalás: evőeszközök elhelyezése, szalvéta használata - a lehető legmagasabb szintű önállóság elérése
--	------------------	-------------	-----------------------	---	-----------	-------------------------------	---------------	---

Minden évszakban, mindig

2.4.10. Megismerő tevékenység

Célok:

- A tanulók környezet iránti érdeklődésének kialakulása.
- Új és régi, megszokott ingerek közötti különbségtétel képességének kialakulása.
- Új inger jelentkezésekor spontán odafordulás kialakulása.
- Egy-egy tevékenységnél való elidőzés.
- Lehetőség szerint az összes érzékszerv használata egy-egy dolog alapos megfigyelésekor.
- Az adott helyzet, tevékenység szempontjából fontos és jelentéktelen ingerek elkülönítése.

Feladatok:

Figyelem:

- kontaktus kialakítása.
- koncentráció képesség, akaratlagos figyelmi funkciók
- figyelem tartóssága, terjedelme, mélysége

Emlékezet:

- látási, hallási memória és ezek kombinációjának fejlesztése, rövid és hosszú távon.
- tanulás tartósságának biztosítása, bevésés, megőrzés, felidézés.

Gondolkodás:

- elemi fogalomrendszer kialakítása (a gyermek szűkebb környezetének résztvevői és tárgyai)
- tágabb környezet megismerése
- a gyermek értelmi, nyelvi képességeinek fejlesztése
- a mozgásos, érzékszervi úton szerzett ismeretek mozgósítása a problémamegoldásra
- figyelmi és emlékezeti funkciók
- a kreativitás, képzelet, probléma-látás
- tájékozódó-képesség fejlesztése térben-síkban-időben
- azonosságtudat, én-identitás
- általános ismeretek gyarapítása
- összehasonlítás (azonosság-hasonlóság-különbségek megfigyelése)
- változás felfedeztetése
- hibakeresés - össze nem illőség
- logikai-funkcionális összefüggések
- hallási és látási analízis-szintetizáló képesség fejlesztése (hiánypótlás, szimmetria, részekre bontás, részekből egész összeállítása)
- főfogalom alá rendelés, gyűjtőfogalmak
- színek, formák, mennyiségi fogalmak érzékeltetése, differenciálása, egyeztetése

Módszerek:

- figyelemfelkeltés-és fenntartás
- motiválás
- feladatok részelemekre bontása
- játékoság
- visszautalás
- párba, párhuzamba állítás

Eszközök:

- logikai játékok
- memóriajátékok
- fejlesztő játékok
- speciális számítógépes programok

Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolási-alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
- Intenzív egymásra figyelés: akik vannak mellettünk ki van velem szemben megfigyelni, hogy hiányzik-e valaki szemkontaktus felvétele, megtartása Annak felismerése, hogy mikor szólítanak a nevemen Jelek felismerése: saját jel, társak jelei - A hangszerek hangjainak felismerése és megkülönböztetése Énekek felismerése (kezdő sor, csak dallam, stb.) - A csend felismerése A másik kezét megfogni és figyelni, hogy ne szakadjunk el	- Állatok, növények és tárgyak különböző érzékszervekkel történő alapos megfigyelése - A tárgyak funkcióinak megfigyelése - Színek és formák megfigyelése - Jelenségek különböző érzékszervekkel történő megfigyelése (pl. időjárás, olvadás) - Fixálás tárgyra, csak dallam, stb.) - A csend felismerése A másik kezét megfogni és figyelni, hogy ne szakadjunk el	- szem-kéz, két kéz koordináció - alapanyagok megfigyelése - eszközök funkciója megfigyelése	- szem-kéz, két kéz koordináció - Sütés-főzés - alapanyagok megfigyelése minden érzékszerv bevonásával - íz - megfigyelése - konyhai eszközök funkciójának megfigyelése - Munkafolyamatok megfigyelése - Változás megfigyelése - Kerti munka - Növények és változásainak megfigyelése - Eszközök funkciójának megfigyelése - Munkafolyamatok megfigyelése	Közös játéktevékenység közben a megosztott figyelem fejlesztése: figyelni: a játéktevékenységre, a társakra Fixálás a játéktárgyakra Szemkontaktus felvétele és megtartása A megszólítás felismerése A soron következő felismerése Mozgások, mozdulatok megfigyelése (építőjátékok, szerepjátékok) Játékszabályok megfigyelése Zenehallgatás tánc közben:	- A gyermek figyelmének ráirányítása az adott feladatra, ezáltal a gyermek aktív részvételének biztosítása, mely a mozgásfejlesztés hatékonyságát növeli - Egyszerű utasítások megértése, követése (pl.: emeld fel a karod, lazítsd el a lábad) - Állandó folyamatos kontaktus fenntartása - Saját testhelyzet megfigyelése	- A gyermekekkel való kapcsolat fenntartása szemkontaktussal, beszéddel - A gyermekek figyelmének ráirányítása az adott tevékenységre, illetve tárgyra a gondozási folyamat során. - Szem-kéz, két kéz koordináció

- A megszólítás felismerése [Lehet hanggal (név elhangzása, a név éneklése, a név ritmusa tapssal vagy hangszerrel), érintéssel, szemkontaktussal, labda-gurítással] - Mozgások pontos kivitelezése (érintés, labdagurítás, hangszerhasználat, kézfogás, stabil testhelyzet megtartása) - Mozdulatok megfigyelése (mozdulatokkal kísért énekek, mozgásos játékok) Az időjárás megfigyelése	- Szem – kéz koordináció, mutató és mindenfajta tevékenység közben - A két kéz koordinációja manipuláció során - Testhelyzetek megtartása, és optimális testhelyzetek felvétele a tevékenykedés során - Új, váratlan ingerekre is nyitottnak kell lenni (pl. séta, kirándulás, spontán helyzetek során) - Változások megfigyelése: jelenségek szemlélése - összehasonlítás (azonosság, hasonlóság)	- Változás megfigyelése <u>Házi munka</u> - Eszközők funkciójának megfigyelése - Munkafolyamatok megfigyelése - Változás megfigyelése	a zenedarabok, számok kezdetének és végének felismerése hangulatok felismerése figyelni a zene lüktetésére a zene hangulata és/vagy lüktetése megváltozásának felismerése zenehallgatás tánc	- A testhelyzet változtatásának megfigyelése - Utánzásos feladatoknál a mozgások megfigyelése - Motiváltság kialakítása	
--	---	--	---	---	--

Az emlékeztető fejlesztő tanulási tartalmak megjelenése a különböző foglalkozásokon

Reggeli kör	Környezetismeret	Abrázolás-alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő-kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
- Emlékezés a hétfői eseményekre az évszakokról, az időjárásról tanultakra ki hiányzott tegnap, ki volt beteg? - Milyen nap van ma? – vagyis: a napok jellegzetességei (pl.: a hét kezdő napja, vagy főzős nap) - Cselekvések felidézése (pl.: „ma festeni/főzni fogunk”) - Kit köszöntöttünk már és kit még nem? Kinek nem	Emlékezés a korábbi élményekre, tapasztalatokra	Emlékezés: - alapanyagok tulajdonságaira - eszközök funkciójára - Munkafolyamatok sorrendjére	Sütés-főzés - Emlékezés: - alapanyagok tulajdonságaira - eszközök funkciójára - Munkafolyamatok sorrendjére - Miből, hogyan készült el, változott az étel <u>Kerti munka</u> - Emlékezés: - eszközök funkciójára - munkafolyamatok sorrendjére - hogyan változott, növekedett a növény, miből fejlődött ki <u>Házi munka</u> - Emlékezés: - eszközök funkciójára - munkafolyamatok sorrendjére - milyen volt a tisztítás, takarítás	- Emlékezés - korábbi élményekre - elemi játékszabályokra - mesélésre, történetekre	- Állandó feladatsornál: emlékezés a feladatokra és a sorrendjükre - Az egyes testrészek érzéketlenségének, képeinek, funkcióinak, nevének felidézése, testfogalom kialakítása - Mozdulatokkal kísért mondókák, versek, énekek megtanulása, melyek játékosan segítik a különböző mozgásformák felfedezését és gyakorlását	- Az egyes gondozási feladatok mozzanataira és azok sorrendjére való emlékezés - Az egyes gondozási feladatok végzése és étkezés során használt eszközök megjegyzése, felismerése (pl.: ruhadarabok, fogkefe, szappan, fogkrém, evőeszközök, tányérok, szalvéta) - A napirend eseményeinek egymásutániság

	énekeltük még a nevét? Emlékezés az énekeket kísérő mozdulatokra és azok sorrendjére			előtt az eszköz vagy helyiség		- Utánzásos feladatokkal a rövid távú emlékezet fejlesztése - Általános, mindig érvényes szabályok tudatosítása a hosszú távú emlékezet fejlesztése céljából (pl.: a fejtartásra, kéztámaszra, korrekciós helyzetekre, helyzet- és helyváltoztató mozgások kivitelezésére vonatkozó szabályok) - Játékszabályok elsajátítása	
--	---	--	--	-------------------------------	--	--	--

	Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolás- alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő- kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
Gondol- kodás	• Időbeli tájékozódás (évszak, nap, napszak) • Téri irányok (mellettem, velem szemben ki van?) • Valaki hiányának felismerése • Analógia: egy-egy mozdulat, hang, stb. körbeadása (pl.: mindenki tapsol egyet sorban, mindenki út a hangszerére) • Alapfogalmak: családtagok, az időjárás jelenségei, hangszerek nevei, a gyermekdalok szövege; ki gyerekek, ki felnőtt, fiú-lány) • Állatok és hangjai (bábok személyesítik meg) • Különböző kommunikációs formák és csatornák megtapasztalása (beszéd, ének, dallam,	• Az általános ismeretek bővítése, mélyülése • Főfogalom alá rendelés • Az egy dologra vonatkozó, különböző érzéklleti tapasztalatok összegzése, integrálása • Összehasonlítás az egyforma, nem egyforma fogalmának megismerése - különbözőségek észrevétele - tárgy – tárgy, - tárgy – kép, - kép – képegyeztetés • Analizáló – szintetizáló képesség fejlesztése (Duplo, építőkocka, néhány elemes puzzle) • Rész – egész viszony megértése (tárgyak, növények, állatok,	• Általános ismeretek bővítése • Összehas onlítás • Változás • Szeriális fejlesztése • Logikai- funkcioná lis összerendezés felismerés e	• Általános ismeretek bővítése • Összehas onlítás • Változás • Szeriális fejlesztése • Logikai- funkcioná lis összerendezés felismerés e	• Általános ismeretek bővítése • Összehasonlít ás • Változás megfigyelése • Ritmikus sorok alkotása (Pl.: építőjátékok) • A téri orientáció fejlesztése • A testfogalom fejlesztése • Össze nem illőség felfedezése • Logikai- funkcionális összefüggések felismerése	• Alapfogalmak megismerése • Testrészek nevei, száma, funkciói, a testfogalom kialakítása • Mozgást kifejező fogalmak bevezetése (pl.: nyújtás, feszítés, lazítás, hajlítás, emelés, húzás, tolás) • Felhasznált játékok, eszközök megismerése, melyek elősegítik a motivációt, a mozgások helyes kivitelezését és a mozgásos feladat	• A gondozási feladatokkal kapcsolatos helyzetek, cselekvések, eszközök megismerése, a passzív (aktív) szokincs bővítése • Egyszerű utasítások megértése és követése (pl.: „Add a kezedet!”) • A saját testtel kapcsolatos tudás bővítése, mélyítése (pl.: testrészek nevei, jobb és bal oldal) • A testi szükségletek felismerése

	Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolás- alakítás	Életvitel	Játék- szabadidő- kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
	rítmus, érintés, simogatás, tárgyak, képek) Alapérzelmek, hangulatok felismerése (öröm, bánat, fáradtság, fájdalom)	saját magunk megismerése során) - Általánosítás konkrétizálás, ennek segítségével jelek kidolgozása a kommunikációs táblára - Ritmikus sorok alkotása - Eseményképek sorba rakása - Téri tájékozódás fejlesztése - Időben való tájékozódás fejlődése (most; előbb-később; eseményképek sorrendje) - Szín- és formaismeret - Szám- és mennyiségfogalom kialakítása (több-kevesebb, sok-kevés, 1, 2, 3 - A különböző érzékelési területek ingerei minőségének megismerése, pl.:				megértését. (pl.: különböző játéktárgyak, a tanterem berendezései: hinták, matrac, bordásfal, labdák, bicikli, karikák, tornabotok, súlyzók, babzsákok, csörgők) - Cselekvés és annak eredménye (pl.: ha megmosom a kezemet, tiszta és illatos lesz; ha megfésülködöm, szép lesz a frizurám) - Ellentétpárok (pl.: piszkos-tiszta; kócos-	(pl.: WC-re kell mennem, ki kell fűjni az orromat) - Időben való tájékozódás - Alapvető szokások megtanítása (pl.: evés előtti kézmosás, evés utáni kézmosás) - Cselekvés és annak eredménye (pl.: ha megmosom a kezemet, tiszta és illatos lesz; ha megfésülködöm, szép lesz a frizurám) - Ellentétpárok (pl.: piszkos-tiszta; kócos-

	Reggeli kör	Környezetismeret	Ábrázolás- alakítás	Életvitel	Játék- szabaddidő- kommunikáció	Mozgásnevelés	Személyi higiénia Étkezés terápia
		-hallás: halk – hangos mély –magas - látás: színek sötét–világos kicsi – nagy - ízlelés: édes– savanyú–sós (keserű, csípős) - tapintás: sima– nem sima (tüskés, rűcskös, recés) hideg – meleg puha – kemény - szaglás: illatos– bűdös					szép; bűdös- illatos)

A fentieken kívül a rehabilitáció, rehabilitáció egyéb érzékszervi fejlesztés során is megtörténhet a Szakértői vélemény javaslata szerint (pl. tiflopedagógiai, szurdopedagógiai fejlesztés)

FOGLALKOZÁSOK, ÓRASZÁMOK

3.1.A fejlesztő nevelés-oktatásban:

Óraszámok tekintetében igazodik az intézmény a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei foglaltakhoz miszerint „a gyermek egyéni képesség- és készségfejlődése határozza meg, hogy a heti óraszámából milyen arányban vesz részt egyéni és milyen arányban, csoportos foglalkoztatásban.” Tehát a csoportos és egyéni foglalkozások aránya tanulónként eltérő lehet, de minden tanulónak biztosítani kell a heti 20 órát, vagy a szakértői bizottság által előírt csökkentett óraszámot.

A kötelező heti óraszám 20 óra. A 20 tanórai foglalkozás egyéni és csoportos foglalkozásokból tevődik össze.

A következő csoportfoglalkozásokban minden tanuló részesül. Az alábbi foglalkozások óraszámától el lehet térni elsősorban Mozgásnevelés foglalkozások javára, ha a tanuló állapota megkívánja, de más foglalkozások esetében is, ha az szakmailag indokolt:

- Reggeli kör
- Környezetismeret
- Életvitel
- Játék-szabadidő-kommunikáció
- Ábrázolás-alakítás
- Mozgásnevelés
- Étkezés terápia

Súlyosan mozgássérült tanuló esetén az egyéni mozgásfejlesztés számát szükség szerint növelhetjük, ekkor a csoportos mozgásnevelések száma ugyanannyival csökkenhet.

3.1.1. Foglalkozások és a hozzájuk kapcsolódó tananyagok:

3.1.1.1. Reggeli kör (kötelező)

Célok:

- A közösen eltöltendő idő jó hangulatban való elkezdése, ráhangolódás
- Figyelemösszpontosítás egymásra, önmaguktól a környezetük felé fordulás.
- Az önkifejezés a különféle kommunikációs csatornák, eszközök, módszerek kipróbálásával.
- Közösségi társadalmi szokások, szabályok megismerése és gyakorlása.
- Zenei élményszerzés.
- A közösség élménye, közösséggé válás.
- Hangulatok, érzelmek megismerése.
- Személyes kapcsolatok kialakulása, elmélyülése. Önálló vélemény kialakulása.

Feladatok:

- Nyugodt, kellemes légkör teremtése
- Megfelelő testhelyzet biztosítása, mely lehetővé teszi a figyelmet és a különféle kommunikációs fogások alkalmazását, beleértve a hangadást, a manipulációt és a nagymozgást is
- A beszédértés fejlesztése

- Manipulációfejlesztés
- Hangadásra való bátorítás

Témakörök:

- Jelenlévők
- Hiányzók
- Köszöntés
- időjárás
- Közös éneklés hangszerrel kísérése
- Ünnepek, évszakok versei, énekei

Fejlesztési feladatok

- Saját név meghallása
- Társak nevének ismerete
- Fényképek, jelek egyeztetése személyekkel
- Időjárási jelenségek egyeztetése képpel
- Választás ösztönzése (ének, hangszer)
- Ritmusfejlesztés
- Ünnepek, évszakok énekeinek, vereseinek tanítása, gyakorlása

Módszerek:

- Gyakorlás
- Beszélgetés

Eszközök:

- fényképek, jelek
- időjárás képek
- hangszerek
 - csörgő, csuklócsörgő
 - csengő
 - csörgődob
 - csengő
 - száncsengő
 - cintányér
 - xilofon, metalofon
 - triangulum
 - kasztanyetta
 - maracas
 - stb.
- évszakok képei
- ünnepek képei, kellékei
- labda, lufi

3.1.1.2. Környezetismeret (kötelező)

Célok:

- A tanulók érdeklődésének kialakulása szűkebb és tágabb környezetük szereplői, tárgyai, jelenségei iránt.
- Egyénileg eltérő képességeik függvényében a természeti, tárgyi és személyi környezetükről szerzett élményeik megélése, értelmezése, elraktározása.
- A tanulók saját életükben történő minél aktívabb részvételének kialakulása.
- A természeti környezet szépségeinek felismerése.

Feladatok:

A gyermekek szűkebb és tágabb környezetének, résztvevőinek és jelenségeinek megismertetése, megtapasztaltatása.

Fejlesztési feladatok:

- koncentráció képesség fejlesztése, akaratlagos figyelmi funkciók kialakítása és fejlesztése.
- figyelem tartósságának, terjedelmének, mélységének növelése (egyszerű és összetett illetve feltételes utasítások adása)
- látási, hallási memória és ezek kombinációjának fejlesztése, rövid és hosszú távon.
- tanulás tartósságának biztosítása, bevésés, megőrzés, felidézés.
- elemi fogalomrendszer kialakítása (a gyermek szűkebb világának tárgyai, családtagok)
- tágabb környezet megismerése (távolabbi tárgyak, formák, színek felismerése, egyeztetése, megnevezése)
- a mozgásos, érzékszervi úton szerzett ismeretek mozgósítása a problémamegoldásra.
- figyelmi és emlékezeti funkciók erősítése.
- tájékozódó-képesség fejlesztése térben-síkban-időben.
- azonosságtudat, én-identitás kialakulásának segítése
- általános ismeretek gyarapítása
- összehasonlítás (azonosság, hasonlóság)
- különbségek megfigyelése
- változás felfedeztetése
- hibakeresés - össze nem illőség
- logikai-funkcionális összefüggések felismerése.
- hallási és látási analízáló-szintetizáló képesség fejlesztése (hiánypótlás, szimmetria, részekre bontás, részekből egész összeállítása).
- főfogalom alá rendelés, gyűjtőfogalmak.
- analógiás gondolkodás, ritmikus sorok kirakása, eseményképek értelmezése

Témakörök:

- Állatok:
 - Állathangok
 - Állatok jellemzői
 - Házi és vadállatok megkülönböztetése
- Zöldségek-gyümölcsök (évszaknak megfelelően)
- Család
- Test, testrészek, testséma
- Lakás
 - Helyiségek
 - Helyiségek berendezései

- Intézmény és környéke
- Színek és formák
- Térbeli tájékozódás
- Időbeli tájékozódás
- Időjárás
- Évszakok:
 - Ősz: jellemzői, időjárás, öltözködés
 - Tél: jellemzői, időjárás, öltözködés
 - Tavasz: jellemzői, időjárás, öltözködés
 - Nyár: jellemzői, időjárás, öltözködés
- Ünnepeink:
 - Advent
 - Karácsony
 - Farsang
 - Március 15.
 - Húsvét
 - Anyák napja

Módszerek:

- tanulmányi séták, kirándulások
- bemutatás
- valós és valóság-hű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékosságra ágyazott cselekedtetés, tevékenykedés
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- alternatív kommunikációs módszerek
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök

- a környezet tárgyai, állatok, növények-gyümölcsök kicsinyített formái, fotói, képei
- környezet jelenségeinek fotói, képei
- évszakokra, ünnepekre jellemző fotók és képek
- filctábla, tematikus tapadók
- játéktárgyak
- szín és formaegyeztetők
- kommunikációs táblák

3.1.1.3. Ábrázolás-alakítás (kötelező)

Célok:

- Önkifejezés, kreativitás kibontakozása, fejlődése
- Tapasztalati élmények alapján alkotásvágyuk fejlődése
- A pozitív énkép kialakulása, önismeret fejlődése
- Az önkifejezésre lehetőséget adó technikákkal, mint újabb kommunikációs eszközökkel való megismerkedés.
- Passzív befogadóból aktív résztvevővé válás.

- Alapérzelmek megélése, felismerése, kifejezése. Pl.: öröm, szomorúság, félelem.
- A tanulókat körülvevő jelenségek élményeinek, hangulatainak felidézése, képzeletben történő újbóli átélése, elképzelése és kifejezése. Pl. esőben, szélviharban, tavaszi mezőn.
- A környezet jelenségeiről szerzett tapasztalatok, és ezek művészi eszközökkel történő összekapcsolódása, integrálódása.
- Egy-egy képzőművészeti alkotás láttán, vagy zenedarab hallatán képzeletük megindulása.
- A rendelkezésre álló technikák, alapanyagok, eszközök közül választás képességének kialakulása.
- Az esztétikai fejlesztésen keresztül a szűkebb és tágabb környezet alaposabb megismerése, elemzése.

Feladatok:

- Nyugodt, biztonságos légkör teremtése.
- Az alkotáshoz, önkifejezéshez szükséges helyzetek, alapanyagok, eszközök biztosítása.
- Különböző technikák megismertetése, használatuk gyakoroltatása.
- A közös alkotó folyamatba való bekapcsolódás lehetőségének biztosítása.
- A színek szerepének megfigyeltetése, az alapformák megismertetése, különféle eszközökkel történő megjeleníttetése
- A vizuális kifejezési formák és az irodalom, a zene és egyéb művészeti ágak kapcsolatának megismertetése, az ebből adódó lehetőségek kiaknázása.
- Fényképek, műalkotások, a természet hangjai, zenei darabok megfigyeltetése. A hangulati, érzelmi megjelenítés elősegítése

Témakörök:

- Festés ujjal, ecsettel, szivaccsal
- Nyomdázás
- Rajzolás, színezés
- Ragasztás
- Szórás
- Gyurmázás, só-liszt gyurmázás
- Textilfestés
- Decoupage-technika
- Gyertyaöntés
- Papírmerítés
- Agyagozás

Fejlesztési feladatok:

- Különböző technikák megismertetése, gyakorlása
- Különböző technikákhoz szükséges manipuláció kialakítása, fejlesztése:
 - Marok-, két- és három ujjas fogás
 - Ceruzafogás
 - Tépés, gyűrés
 - Ollóval vágás
 - Sodrás, gömbölyítés, lapítás
 - Szem-kéz, két kéz koordináció
- Önkifejezés és kreativitás fejlesztése

Módszerek:

- tanulmányi séták, kirándulások
- bemutatás
- valós és valóságű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékos feladatvégzés
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- alternatív kommunikációs módszerek
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök

- A természet kincsei:
 - ágak
 - levelek
 - termések
 - fűszerek
 - kövek, stb.
- Festékek:
 - tempera
 - ujjfesték
 - vízfesték
 - üvegfesték
 - textilfesték
 - matrica festék
- Papírok:
 - karton
 - hullámkarton
 - rajzlap
 - selyempapír
 - újságpapír
 - színes papír
 - márványpapír
 - krepp papír
- Érdekes formájú üvegek, síküveg
- Textildarabok különféle színekben, minőségben, filc
- Matrica fólia
- Ecsetek:
 - változó méretű és jellegű ecsetek
 - szivacsok
 - hengerek.
- Só-liszt gyurma.
- Dobozok, hurkapálca, különféle ragasztók
- Cserép, fakanál
- Papírmerítő háló
- Viasz, kanóc

3.1.1.4. Életvitel foglalkozás (kötelező)

Célok:

- Sütés-főzés, kertészkedés örömeinek átélése
- Önmaguk és környezetük ápolása, tisztántartása

Feladata:

Olyan ismeretek, szokások, készségek, képességek kialakítása, amellyel képessé válnak egyszerű, irányított konyhai, kerti feladatok, házi munkák elvégzésére

Témakörök:

- Idény zöldségekből, gyümölcsökből készült ételek
- Ünnepek ételei
- Egyszerű, mindennapi ételek
- Fűszernövények, virágok vetése, ültetése
- Szobanövények gondozása
- Mosogatás
- Mosás
- Takarítás: portörlesztés, sepregetés, porszívózás, felmosás

Fejlesztési feladatok:

- Alapanyagok megismerése (tapintás, szaglás, kóstolás), egyeztetése képpel
- Konyhai eszközök, használatuk megismertetése, egyeztetése képpel
- Konyhai munkafolyamatok megismertetése, elsajátítása, egyeztetése képpel
 - Gyúrás
 - Nyújtás
 - Szaggatás
 - Gömbölyítés
 - Lapítás
 - Sodrás
 - Vágás
 - Keverés
- Kerti munkaeszközök, használatuk megismertetése, egyeztetése képpel
- Kerti munkafolyamatok sorrendjének elsajátítása, egyeztetése képpel
 - Földlapátolás
 - Magvak szórása
 - Virághagymák dugása
 - Palántázás
 - Föld egyengetése
 - Öntözés
- Házi munkák eszközeinek, használatuk megismertetése, egyeztetése képpel
- Házi munkafolyamatok sorrendjének elsajátítása, egyeztetése képpel

Módszerek:

- bemutatás
- valós és valóság-hű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékos feladatvégzés

- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- alternatív kommunikációs módszerek
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök:

- edények, tepsik
 - nyújtófa
 - süteményformák
 - kés, fakanál
 - reszelő
 - botmixer
 - lapát
 - cserép
 - magvak, virághagyma, palánta
 - locsolókanna
- takarító eszközök, stb.

3.1.1.5. Mozgásnevelés (kötelező)

A mindennapos testmozgás biztosításának fő formája a csoportos mozgásnevelés óra, melyet legalább heti 5 órában, lehetőség szerint minden hétköznapra elosztva biztosítanak szakképzett mozgásterapeuták (szomatopedagógus, konduktor, mozgásnevelő pedagógus) a csoportvezető gyógypedagógus és a csoportban dolgozó gondozó, gyógypedagógiai asszisztens kötelező segédletével.

A mozgásnevelés több szakember közreműködésével valósul meg intézményünkben. Ennek megfelelően ezen a területen több szakma tudását tudjuk kínálni a tanulóknak:

• **Gyógytorna**

A mozgásfolyamatok fenntartásának célzott, adagolt, módszeresen megtervezett alkalmazása, a mozgás- és idegrendszer teljesítőképességének elősegítése vagy helyreállítása, beleértve a keringés, a légzés és anyagcsere ebben érintett funkcióit is:

- a fájdalom leküzdése
- a mozgáskorlátozottság megszüntetése vagy mérséklése
- az izomerő javítása
- az izomegyensúly zavarainak leküzdése
- a koordináció elsajátíttatása
- a gazdaságtalan mozgásfolyamatoknak gazdaságosabbakra való cserélése
- a mozgás észlelésének fokozása
- a szív- és keringés működés javítása
- a helyes légzés megtanítása (Conradi)

• **Konduktív pedagógia**

- Az adott életkorra jellemző, és elvárható valamennyi főbb tevékenység felölélése.
- Az alapvető szokások kialakítása mellett a motoros, mentális és pszichoszociális fejlesztés

- A személyiség érzelmi, akarati tulajdonságainak motivációs bázisának kialakítása. A holisztikus szemléletű kondukció középpontjában áll az agy tanulási képességeinek hasznosítása. A kitartó, sokszor éveken át tartó nevelés folyamán az agy ép részei mintegy “megtanulják” a károsodott izomműködés feletti kontrollt, és az új koordináció (orthofunkciónak nevezi a konduktív pedagógia) kialakításával végül átveszi a biológiailag hibás funkció helyét.
- A meglevő funkciók maximális kihasználása, kompenzációs mechanizmusok kialakítása, folyamatos, a környezettel folytatott tudatos interakciók kialakítása és gazdagítása.
- A kondukció rávezetést, megfelelő célok közvetítésével, komplex tevékenységek rendszerét jelenti.
- Metodikai egységben magában foglalja a mozgás, a beszédnevelést, az önellátást, a munkamozgások tanítását, az óvodai iskolai oktatást is. Mindezeket csoportban végezve énekkel és a megfelelő ritmussal alátámasztva.

• Szomatopedagógia

A gyógypedagógia egyik szakterülete, a mozgáskorlátozottak speciális pedagógiája. A mozgáskorlátozott embert egész személyiségében, képességeinek összességében tekinti, értékeli, és rehabilitációs szükségletei szerint vonja be gyógypedagógiai hatásrendszerébe. A mozgásnevelés a szomatopedagógiai nevelés folyamatában a mozgás rehabilitációt szolgálja. A mozgásnevelés a vezető sérülés korrekcióján, kompenzációján keresztül áthatja a szomatopedagógiai nevelést, és az egész személyiség befolyásolására törekszik. Célja a mozgásszervrendszer működőképességének optimális szintre emelése, a változó környezeti adottságokhoz való legmagasabb szintű mozgásos alkalmazkodóképesség kialakítása. A mozgásnevelés egyénre szabott, ezért egyénre szabott céljait, feladatait a funkcionális diagnosztika és az orvosi terápia határozza meg elsősorban. Az orvosi rehabilitációhoz az elsődleges gyógyításon túl szervesen kapcsolódnak a mozgásnevelés egyes elemei:

3.1.1.5.1. Nagymozgás fejlesztés

Célok:

A gyermekek adottságainak függvényében a lehető legmagasabb szintű mozgásos önállóság elérése.

Feladatok:

- A gyermekek adottságainak függvényében a lehető legmagasabb szintű mozgásos önállóság elérése.
- A gyermekek pozitív mozgásélményhez juttatása sok játékkal, motiválással.
- A mozgás iránti igény felkeltése, erősítése.
- Az elmaradt vagy károsodott tartási és mozgási funkciók fejlesztése, javítása.
- A idegrendszer sérülése nyomán kialakuló kóros mozgások, elváltozások megelőzése, korrekciója és kompenzálása.
- A lehető legnagyobb önállóság eléréséhez szükséges mozgásos és önellátási ismeretek megtanítása.
- Gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök viselésének, használatának szoktatása, tanítása.
- Az ép fejlődéshez – a lehetőségekhez képest – leginkább közelítő testi fejlődés elősegítése.
- Mozgásos tapasztalatokon keresztül a pszichomotoros és szenzomotoros képességek fejlesztése.

Fejlesztési feladatcsoportok:

- Ízületek mobilizálása
 - Ízületek minden irányú passzív kimoztatása
 - Kontraktúra oldása
 - Ízületi mozgáshatárok növelése nagymozgásokkal
- Izomlazítás, relaxáció
 - Átmozgatás, hintáztatás
 - Bobath-labdán rugóztatás
 - Izomérzet kialakítása (feszítés-lazítás)
- Izmok erősítése
 - Izmok nyújtása
 - Innervációs-, vezetett aktív gyakorlatok (gravitáció irányában, illetve ellen)
 - Izometriás-, ellenállás gyakorlatok
 - Szelektív izomerősítés diagnózisnak megfelelően
 - Helyes légzéstechnika kialakítása
 - Légzőizmok, mellizmok lazítása, vibráció
- Mozgásos önkontroll kialakítása
 - Alaphelyzetek pontos felvétele, egyszerű mozgások kivitelezése optikus és külső kontroll segítségével
- Mozgás-koordináció fejlesztése
 - Szenzoros ingerre adekvát válasz adása
 - Célzó gyakorlatok (szem-kéz koordináció kialakítása)
- Fiziológias mozgássor alaphelyzeteinek és mozgásanyagának elsajátítása
 - Alaphelyzetek elsajátítása, összekapcsolása mozgássorra
- Fejmozgatás-, fejtartás kialakítása:
 - aktív fejemelések gyakorlása:
 - háton fekvő, hason fekvő, illetve karon ülő gyermek látóterébe különböző tárgyak mozgatásával szükség esetén manuális rásegítéssel.
 - fejforgatás gyakorlása fordulós helyzetváltoztató feladatok során. Alulról indított forgási feladatok végzése.
 - fejtartás stabilizálása:

egyensúlyhelyzetek megéreztetése a különböző mozgásfejlődési állomásokon.
- Támaszkodás kialakítása:
 - hason fekvő helyzetben fejemeléssel összekötött alkartámasz megéreztetése, tanítása.
 - alkartámaszról indított tenyértámasz kialakítása.
 - tenyértámasztással egyensúlyáthelyezési feladatok gyakorlása.
 - felülés kialakítása alkartámaszon keresztül vezetett tenyértámaszos ülésig.
 - négykézláb helyzetből előreinduló testsúlyáthelyezés guggolás kialakításáig, aktív alsóvégtagi feladattal.
 - oldalt fekvésben támaszbiztonság kialakítása.
- Forgás (rotációs-derotációs mozgás) kialakítása:
 - passzív forgás megéreztetése segédeszközzel, majd aktív segítséggel.
 - passzív egyszeri forgások összekapcsolása forgási sorra, helyzetváltoztatás megéreztetése.

- passzív forgási feladatok aktívvá tétele, beindított mozgássor önálló befejezésének megéreztetése.
- aktív, önálló forgás gyakorlása különböző ingerek alkalmazásával.
- Kúszás kialakítása:
 - kúszás mozdulatsorának segítése az oldal aszimmetriák kiküszöbölésével.
- Mászás kialakítása:
 - a fej emelésével összekötve felső végtagok kitámasztása tenyértámaszig, majd passzív segítséggel, az alsó végtagok felhúzása, négykézláb helyzet kialakítása.
 - hason fekvésből aktív alsóvégtag behúzása után testsúly áthelyezések megéreztetése tenyértámasztásig.
 - kialakított négykézláb helyzetben végzett testsúly áthelyezések gyakorlása, valamint alátámasztási pontok csökkentésének megéreztetése, mászás előkészítés.
 - mászási gyakorlatok különböző célfeladatok során.
 - nehezített mászás gyakorlása akadálypályákon.
- Ülés kialakítása:
 - a különböző ülésformák gyakorlása, a legmegfelelőbb ülés helyzetben passzív megtámasztással.
 - az ülés egyensúly megéreztetése önálló ülés mód kialakítása.
 - ülési egyensúly begyakorlása különböző facilitációs és kilendítési technikák segítségével.
 - stabil ülésből különböző irányú elmozdulások gyakorlása (ülésből hátra, vagy hasra, vagy négykézláb tartásba).
- Felülés kialakítása:

négykézláb helyzetből csípő kifordítással felülés, ülés gyakoroltatása
- Térden állás, guggolás kialakítása:
 - térden állás stabilizálása különböző egyensúlyvesztéssel feladatok gyakorlásával.
 - térden járás gyakorlása kezdetben segítséggel majd önállóan, karok együttmozgásának megéreztetése, járás-előkészítés.
 - térdelésből felkapaszkodás különböző segédeszközök igénybevételével állásig. Az előre lábkitevés facilitációja a járás előkészítés szempontjából.
 - guggolás kialakítása (zárt, terpesz) egyensúly feladatokkal.
- Állás kialakítása:
 - állás gyakorlása: az ízületekre gyakorolt manuális segítséggel a legalacsonyabban levő ízület megkeresése, melynek megtámasztásával az állás stabil.
 - állás súlyérzékelésének kialakítása hónalj alatti fogás segítségével
 - állás egyensúly megéreztetése különböző kilendítési feladatok során.
- Járás kialakítása:
 - járás tanítás testkontaktussal saját járásérzet kialakításának céljából, kezdetben passzív segítséggel, majd igazodva a gyermek lépést kezdeményező mozdulatához.
 - járásgyakorlás, szemközt és kéztartással.
 - járásgyakorlás kapaszkodó támaszkodással különböző segédeszközök felhasználásával.
 - járásgyakorlás korlát mellett.
 - járásgyakorlás kapaszkodók pillanatnyi elengedésével, visszafogásával.
 - járásgyakorlatok két személy között önállóan.

- járásegysúly kialakítása különböző gyors helyváltoztatások közbeiktatásával.
 - Járástanítás segédeszközökkel: járógéppel, járókerettel, bottal történő járásgyakorlatoknál a mozgás pontos tanítása, a különböző kompenzáló mozgások kiiktatásával.
 - Egyensúly fejlesztése
 - Billenések, hintázás, fordulás, testsúlyáthelyezés
 - Kóros szinergizmusok megtörése, reflexgátló helyzetek kialakítása (Bobath)
- Reflexgátló helyzetek kialakítása
- Reflexgátló helyzetekből indított egyszerű gyakorlatok
 - Helyes testvázlat, térbeli orientáció kialakítása
 - Helyes testtartás kialakítása (ülésben, állásban)
 - A helyes tartás megéreztetése
 - Gerinctorna, tartáskorrigálás
 - Ritmus fejlesztése
 - Egyszerű mondókák, énekek összekötése mozgással
 - Praktikus és önellátási feladatok
 - Műteti előkészítés, utókezelés
 - Manipulációt és kommunikációt lehetővé tevő alaphelyzet megkeresése, esetlegesen különböző korrekciós eszközök igénybevétele.
 - Ügyesség fejlesztése
 - Mozdalmas játékok
 - Testi képességek fejlesztése
 - Gyógyászati segédeszközök használatának elfogadtatása, szoktatása
 - Hidroterápia
 - Gyógymasszázs

Módszerek

- A fizioterápia módszerei
- Konduktív pedagógia módszerei
- A komplex mozgásterápia módszerei
- Bobath-módszer
- Adaptált testnevelési mozgásanyag és játékok
- passzív segítségnyújtás
- aktív mozgáskiváltás
- bemutatás
- folyamatos szóbeli irányítás
- gyakorlás
- korrigálás
- motiválás
- játékosság
- differenciálás
- valós tevékenységbe ágyazott mozgásfejlesztés

Eszközök

- pad
- bordásfal
- különböző méretű karikák

- babzsák
- bokasúlyzó
- egyensúlyozó eszközök (pl. egyensúlyozó deszka, félkör, hordó, egyensúlyozó teknő)
- hengerek (különböző méretben)
- járókorlát
- lépcső, lejtő
- labdák (különböző méretű, anyagú, fogású, keménységű, súlyú labdák, Bobath-labdák)
- léggömb
- masszázsgép
- hidroterápiás kád
- párnák (ék, henger – különböző méretben)
- terápiás háromkerekű kerékpár
- tornabot
- tükör
- kéz- és lábsínek
- járókeretek
- kerekesszékek

3.1.1.5.2. Finommotorika, manipuláció fejlesztés

Célok:

A gyermekek adottságainak függvényében a lehető legmagasabb szintű manipuláció elérése.

Feladatok:

- Kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyosságuk fokozása, meglévő mozgások szinten tartása, fejlesztése
- Szem-kéz, két kézkoordináció fejlesztése
- hüvelykujj és a többi ujj közti oppozíció kialakítása
- szem-kéz koordináció kialakítása és fejlesztése
- látás, tapintás, mozgásérzet együttes szabályozása
- a kéz dominancia kialakításának segítése

Fejlesztési feladatcsoportok:

- az érdeklődés felkeltése:
 - egyszerre több érzékszervre ható játék eszközökkel. (hallási, látási, tapintási ingerek), amelyet beszéddel kísérünk
- nyúlás, fogás, elengedés kialakítása:
 - különböző anyagú, formájú, nehézségű, tapintású használati tárgyakkal és játékokkal kínálunk a gyermeknek
 - különböző nagyságú és tapintású labda megfogása, gurítása eldobása, ledobása
- játéktárgyak hosszabb ideig történő megtartása: (izomerő fokozása)
- ki-, bepakolás fejlesztése, egyszerű utasítással kísérve:
 - először jól fogható, puha, majd keményebb, különböző formájú, nehézségű tárgyak kisorsolása nagyobb, később egyre kisebb dobozokból;
 - mindkét kézzel történő bepakolás egyre szűkülő nyílású dobozokba;
- fogásmódok gyakorlása:
 - marokfogás: a gyermek kezének megfelelő nagyságú tárgyak, játékok megfogása
 - háromujjas fogás egyre kisebb méretű tárgyakkal;

- kétujjas /csipesz/ fogás kialakítása, ügyesítése (pl. Montessori tornyok le- és felfűzése, csipeszek leszedése, felrakása, különböző méretű és anyagú gyöngyök fűzése, apró tárgyak válogatása)
- kétujjas fogás változatának (hüvelyk és középső ujjal való fogás) gyakorlása
 - tárgyak egymásba illesztése, építés:
- nagyobb dobozokba kisebbek berakása (hordók, kockák);
- utánzásokon alapuló építéstől a kreatív konstruáló játékig történő fejlesztés
- formatablák elemeinek megfelelő helyre történő berakása:
- a forma, és a fogó nagyságának fokozatos csökkentésével bonyolultabb formák kiszedése majd berakása
- összetettebb mozdulatsorok kivitelezésének gyakorlása:
- ki-, be-, le-, felkapcsolás
- egy ujjal történő nyomkodás,
- csavarás - tekerés megtanítása,
- húzás- tolás gyakorlása
- helyes ceruza fogás kialakítása
- ábrázoló tevékenység kialakítása:
- gyurmázás kétkézes manipulációval (gyúrás, lapítás, tépés, hengerítés, gömbölyítés, sodrás) gyurmával, lisztgyurmával, agyaggal
- festés ujjal, szivaccsal, nagy ecsettel nagy felületen, később vonalhatárok betartásával;
- színezés vastag zsírkrétával, vastag ceruzával;
- ragasztás
- tépés
- gyűrítés
- ollóval vágás
- szórás

Módszerek

- A fizioterápia módszerei
- Szomatopedagógia módszerei
- Konduktív pedagógia módszerei
- egyéni segítségnyújtás
- aktív mozgáskiváltás
- bemutatás
- folyamatos szóbeli irányítás
- gyakorlás
- korrigálás
- motiválás
- játékos feladatvégzés
- valós tevékenységbe ágyazott mozgásfejlesztés

Eszközök:

- különböző méretű, anyagú labdák
- különböző méretű dobozok, üvegek
- különböző méretű, anyagú játékok, tárgyak
- termések
- óriásgyöngyök

- Montessori-torony
- fűzőcske
- öltöztető kocka
- formatablák
- formabehelyezők
- gyurma, só liszt gyurma
- vastag ceruza, zsírkréta
- szivacs, ecset
- olló, speciális olló stb.

3.1.1.6. Étkezés terápia – magában foglalja a személyi higiénia oktatást (kötelező)

Célok:

- önellátás szintjének emelése
- személyi függőség és kiszolgáltatottság csökkentése
- mindennapos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető életmódbeli ismeretek elsajátítása
- szükségletek kezelésének, kontrolljának és kultúrált kielégítésének megtanulása
- együttműködés a gondozás során

Feladatai:

- Vizelet és székletürítés:
 - Optimális testhelyzet kialakítása a vizelet- és széklet ürítés megkönnyítéséhez
 - Alhasi régió átmozgatása, körkörös stimuláló masszázsa a székletürítés segítésére
 - Szobatisztaság kialakítása: megfelelő testi érzékelés, testhelyzet, motoros kontroll, lazítási képesség, kommunikációs jelzések kialakítása
 - Önálló WC használat fejlesztése
- Alapvető tisztálkodási szokások kialakítása: kézmosás, mosakodás
 - Tisztálkodási tevékenységek elfogadása, együttműködés kialakítása
 - Biztonságérzet kialakítása a tevékenység során: azonos sorrend, ismert eszközök, ismert kéz
 - Stabil, biztonságos testhelyzet kialakítása
 - Szem-kéz, két kéz koordináció fejlesztése
 - Testérzékelés fejlesztése
 - Testséma, testkép kialakítása, fejlesztése
- Fogmosás
 - Fogmosás tevékenységek elfogadása, együttműködés kialakítása
 - Biztonságérzet kialakítása a tevékenység során: azonos sorrend, ismert eszközök, ismert kéz
 - Stabil, biztonságos testhelyzet kialakítása
 - Szem-kéz, száj-kéz, két kéz koordináció fejlesztése
 - Testérzékelés fejlesztése
 - Testséma, testkép kialakítása, fejlesztése
 - Fejkontroll kialakítása
 - Szájzárás kialakítása
 - Köpés tanítása
- Öltözés, vetkőzés
 - Öltözés, vetkőzés tevékenységeinek elfogadása, együttműködés kialakítása

- Megfelelő reflexgátló testhelyzet kialakítása
- Testrészek és ruhadarabok megnevezése, egyeztetése, anyagok, színek megtapasztaltatása
- Évszaknak megfelelő ruházat kiválasztása
- Döntés és választás kialakítása
- Önálló öltözködés
- Étkezés
 - Megfelelő hosszúságú idő, kellemes légkör és nyugodt odafordulás biztosítása
 - Étkezés tevékenységeinek elfogadása, együttműködés kialakítása
 - Megfelelő, reflexgátló testhelyzet kialakítása
 - Fej- és törzskontroll kialakítása
 - Szájfunkció kontrollálása
 - Szájzárás kialakítása
 - Rágás facilitálása
 - Nyelvlökéses nyelés leépítése, korrekciója
 - Fokozott harapó reflex leépítése
 - Fokozott száypad reflex leépítése
 - Kóros szopó-nyelő reflex leépítése
 - Légzés és nyelés koordinálása
 - Szem-kéz, száj-kéz, két kéz koordináció fejlesztése
 - Evőeszköz marok-, háromujjas fogásának kialakítása
 - Az önálló étkezéshez nélkülözhetetlen fej, állkapocs, ajkak és nyelv mozgásának képességének a test és kezek mozgásaitól függetlenül illetve megfelelő ülés egyensúly, ülés kontrollálásának képességének kialakítása
- Választási lehetőség biztosítása
- Ivás cumis üvegből: száj cumi körüli zárásának kialakítása
- Pohárból való ivás kialakítása
- Észlelés-érzékelés fejlesztése: szag és íz, taktilis, proprioceptív, kinesztetikus érzékelés
- Étkezési szituációhoz kötött helyes viselkedési formák megismertetése, elsajátíttatása

Módszerek:

- bazális stimuláció
- alternatív kommunikációs technikák
- kompenzáló technikák
- evésterápia
- gondozási feladatok terápiás végzése
- bemutatás
- valós és valóság-hű szemléltetés
- egyénre szabott segítségnyújtás
- játékosság
- cselekedtetés
- gyakoroltatás
- beszélgetés
- ellenőrzés, értékelés alkalmazása

Eszközök:

- speciális evőeszközök, poharak
- speciális tányérok

- csúszásmentes alátét
- speciális WC, ülőke, mosdó
- ültetők: ülőkorzett, terápiás szék
- kapaszkodó
- felsővégtag ortézisek

3.1.1.7. Játék-szabadidő-kommunikáció (választható)

Célok:

- A játék örömeinek megismerése, a játéktevékenység iránti igény kialakulása.
- Egyéni és közösségi játékok, szórakozási lehetőségek megismerése.
Ezekben a gyermekek egyéni lehetőségeihez mérten minél aktívabb részvétele.
- Képessé válás önállóan végzett játéktevékenységre is.
- A gyermekek szocializációs képességének fejlődése. Ennek részeként a közös játékban való részvétel, a játszótársakhoz való alkalmazkodás fokozatos elsajátítása.
- A játék során, által a gyerekek sokféle képességének és készségének fejlődése: a nagy- és finommozgások, érzékelés-észlelés, figyelem, megfigyelőképesség, emlékezet, gondolkodás, képzelet, fantázia, utánpótlás, kreativitás, kommunikáció és beszéd, szociabilitás fejlődése.

Feladatok:

- Vidám, felszabadult légkör teremtése.
- A játékra való motiváltság kialakítása és fenntartása.
- A játék örömszerző jellegének biztosítása
- A gyerekek megismertetése különböző játékeszközökkel és azok használatával, egyéni és csoportos játéktevékenységek és szórakozási lehetőségek megismertetése és megszerettetése.
- Az ezekben való minél aktívabb részvétel elősegítése, kialakítása.
- Az egyéni adottságokhoz igazodóan, a szükséges feltételeket megteremtve a játszás és szórakozás képességének kialakítása.
- A társas, közösségi kapcsolatok, a közösségi érzés kialakulásának, erősödésének elősegítése.
- Az érdeklődési körnek, nemnek, életkornak, értelmi, mozgásos, érzékelési-észlelési, kommunikációs képességeknek megfelelő, játékeszközök és -tevékenységek, idő, hely biztosítása.
- A gyerekek játéktevékenységének, játékszintjének továbbfejlődéséhez szükséges segítség megadása (pl.: a tevékenységhez megfelelő testhelyzetek megtalálása, biztosítása, mozdulatok vezetése, segítése, együttjátszás, - cselekvés, a figyelem irányítása, minta játék).
- A lehetőségek szerinti legnagyobb szabadság és önállóság biztosítása.
- A játékban való szabad kommunikáció (pl.: a játék iránti igény kifejezése, játéktárgy, -tevékenység, játszótárs választása) elősegítése, ehhez szükség esetén augmentatív kommunikációs eljárásokat, módszereket, eszközöket alkalmazva.
- A játék során élményeik, tapasztalataik feldolgozása, ismereteik mélyítése, gyarapítása, rendszerezése; képességeik, készségeik fejlesztése.
- A játéktevékenység tudatos fejlesztésével az egész személyiség fejlődésének, életük tevékenyebb részesévé válásának elősegítése.

Témakörök

- Funkció vagy gyakorló játék
- Elemi konstruálás, építés
- Utánzás, szerepjáték
- Szabályjátékok:
 - Didaktikus játékok
 - Mozgásos játékok, körjátékok
- Szabadtéri játékok:
 - Homokozás
 - Hintázás
 - Hógolyózás, szánkózás
- Mondókák, versek, énekek hallgatása, mozgással való kísérése
- Bábozás
- Diavetítés

Fejlesztési feladatok

- A környezetben található alapvető anyagok, tárgyak tulajdonságainak, rendeltetésszerű használatának, a velük végezhető cselekvéseknek, műveleteknek megismerése.
- Az építés, anyagok formázása alapjainak megismerése.
- A természeti és társadalmi környezet egyszerű modellálásának megismerése, építése, anyagok formázásával, alakításával.
- Egyszerű mozdulatok, mozgások, tevékenységek megfigyelése és utánzása.
- Mondókák utánzó mozgással kísérése
- Mindennapi helyzetek, egyszerű szerepek, tevékenységek, viszonyok megismerése, eljátszása.
- Egyszerű szabályjátékok megismerése
- A mozgás élményének megtapasztalása, mozgásos funkciók gyakorlása
- Szabadtéri játékok megismerése, biztonságérzet kialakítása
- A ritmus, löktetés érzékelése
- Kísérő mozdulatok megfigyelése, utánzása
- A zene hangulatának, löktetésének, tempójának, dinamikájának, az ezekhez való alkalmazkodás lehetőségeinek megismerése
- Bábok és alapvető használatuk megismerése
- Egyszerű, rövid történet figyelemmel kísérése, átélése

Módszerek

- motiválás
- bemutatás, mintaadás
- együtt játszás, együtt cselekvés
- cselekedtetés
- ismétlés
- gyakoroltatás
- egyénre szabott segítségadás
- irányítás
- megerősítés
- beszélgetés
- augmentatív kommunikációs módszerek
- bazális stimuláció elemei

Eszközök

- játéktárgyak
- mozgásfejlesztő eszközök
- építőkockák, tornyok
- bábok
- diavetítő, diafilmek
- szabadtéri játékok, stb.

3.1.1.8. Hittan (kötelező)

A fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő tanulók hitoktatása a hit ébresztésével, Isten szeretetének megtapasztaltatásával kezdődik. Bevezetjük őket a keresztyén hit, keresztyén énekek, az együttlét örömteljes világába és elvezetjük őket a tudatos lelkiélet kezdetére képességeik szerint. A gyermekek élethelyzetéhez igazodva rálátást nyújtunk hitünk alapjára és lényegére, Isten atyaságára, irántunk való nagy szeretetére, Jézus Krisztushoz való kapcsolódásunkra és az Egyházban való életünkre.

A gyógyypedagógiai oktatásban és készségfejlesztő iskolai oktatásban résztvevő tanulók számára a képességeikhez adaptált bibliai ismeretek átadása is feladat.

Célok

- Isten feltétel nélküli elfogadásának megismertetése
- közvetíteni a tanulók felé Isten szeretetét
- a gyülekezeti közösség megélése

Módszerek

- a témakörök feldolgozása egy-egy bibliai történethez kapcsolódóan történik
- motiválás
- bemutatás, mintaadás
- együtt játszás, együtt cselekvés, dramatizálás
- cselekedtetés
- ismétlés
- gyakoroltatás
- egyénre szabott segítségadás
- megerősítés
- beszélgetés, elbeszélés
- augmentatív kommunikációs módszerek

Témakörök

- a Biblia világa, imádság
- hit
- ünnepek
- református egyház
- közösségek: család, gyülekezet, iskola, barátok, nép
- emberi kapcsolatok
- felelősség, emberi értékek
- érzelmek, vágyak
- konfliktusok kezelése
- környezetvédelem

- elfogadás

Eszközök

- játéktárgyak
- mozgásfejlesztő eszközök
- Képes Biblia, Könnyen Érthető Biblia
- bábok
- termések

3.2. A csoportos foglalkozástípusok előírt tananyaga

A tananyagok osztályfoktól függetlenek, a tanulóhoz képességeihez igazodnak.

3.2.1. Reggeli kör

- Köszönési formák, kapcsolatfelvétel (éneklés, szemkontaktus, simogatás, labdagurítás)
- Kapcsolatok
felnőtt-gyerek
– gyermek-gyermek
- Nevek
-saját
–csoporttársak
–felnőttek
– család
- Időjárás
- Évszak
- Énekek, mondókák évszaknak megfelelően
- Ünnepeink
- Búcsúzás

3.2.2. Környezetismeret

- A család
- családtagok
- felnőtt,gyerek
-név
- foglalkozás
családi szokások
- Az iskola (csoporttársak, tanárok)
- Ünnepek (családi ünnep: születésnap, névnap, egyéb ünnep: Reformáció, Advent, Mikulás, Karácsony, Farsang, Március 15, Húsvét, Anyák napja)
- Öltözködés, ruhadarabok nevei
- A növények változásai az egyes évszakokban
- Az üzletek, utcák az iskola környékén
- Közlekedési eszközök megfigyelése
- A színek és formák megnevezése
- Állatok
- Lakás helyiségeinek, berendezések nevei
- Testrészek

3.2.3. Ábrázolás-alakítás

- Az évszaknak megfelelő témákban (növények, állatok, a természeti környezet változásai)
- Időjárás
- Én és a családom
- Testrészek
- Tárgyak világa
- Színek világa

3.2.4. Életvitel

- Öltözködés
- Mosás
- Takarítás
- Udvarrendezés
- Sütés
- Főzés
- Mosogatás
- Konzerválási technikák
- Rendrakás

3.2.5. Játék-szabadidő-kommunikáció

- Hangok világa
- Hangszerek
- Játék testrészekkel
- Játék a társakkal
- Hangkeltő játékok
- Páros játékok
- Körjátékok
- Szerepjátékok
- Versenyjátékok
- Építő játékok
- Szabályjátékok
- Bábozás
- Meseolvasás, dramatizálás
- Játék termékekkel

3.2.6. Mozgásnevelés

- Játékszabályok elsajátítása
- Együttműködés elsajátítása
- Kitartás, küzdelem kialakítása
- Fáradtság, fájdalom kifejezése és elviselése
- Egyszerű felszólítások megértése, végrehajtása
- ☐ A tornaterem, tornaszoba gyakran használt berendezési tárgyainak, eszközeinek nevei
- A naponta végzett cselekvések nevei
- Mutatásra alkalmas testrész megtalálása, illetve erősítése
- ☐ Megfelelő, stabil, biztonságos testhelyzet kialakítása
- ☐ Megfelelő szék használata

- A fájdalom, kényelmetlenség, fáradtság kifejezése valamilyen
- Szemkontaktus a mozgásnevelővel
- Mások mozgásának követése szemmel
- A gyakran használt eszközök felismerése: rátekintés (mutatás) megnevezésre
- Cselekvések, mozgásformák megfigyelése megnevezés mellett (áll, ül, fekszik, fut, megy, stb.)
- Testrészek mozdításának próbálgatása utánpótlás alapján
- Testhelyzetek megnevezése
- Cselekvések megnevezése
- Eszközök, tornaszerek megnevezése
- Puha és kemény felületek kipróbálása megnevezés mellett, sima, érdes, rücskös, szúrós felületek kipróbálása, megnevezés mellett
- A saját test helyzetének érzékeltetése az adott helyzet megnevezésével (áll, ül, fekszik, stb.)
- A test masszírozása, passzív mozgás, vezetett aktív/aktív mozgások közben érzéklek, észleletek szerzése a testünkből, testrészeinkből, közben az érintett, mozgó testrészek megnevezése
- Tükör előtt végzett gyakorlatok
- Izometriás gyakorlatok, pl. tolás, húzás, feszítés
- Izomfeszítő-lazító gyakorlatok megtapasztalása, gyakorlása
- Mozgáson keresztül a téri irányok, helyzetek és viszonyok megtapasztalása, érzékeltetése, közben megnevezése (pl. előre-hátra, föl-le, oldalra; fönt-lent, elől-hátul, oldalt; mellette)
- Térbeli helyzetek, viszonyok érzékeltetése
- Mozdulatsorok, feladat-sorok által a sorrendiség megtapasztalása
- Kéziszerekkel, különböző eszközökkel, tárgyakkal, azok mozgásával a téri irányok
- Egyszerű fogalmak megismerése (lassan, gyorsan, folyamatosan, stb.)
- Tavaszköszöntő népi játékok
- Húsvéti játékok
- Vizes játékok
- Utánpótlásos feladatoknál a mozgások megfigyelése
- Mozdulatokkal kísért mondókák, versek, énekek megtanulása, melyek játékosan segítik a különböző mozgásformák felfedezését és gyakorlását
- Utánpótlásos feladatokkal a rövid távú emlékezet fejlesztése
- Játékszabályok elsajátítása-alapfogalmak megismerése
- Testrészek nevei, száma, funkciói, a testfogalom kialakítása
- Mozgást kifejező fogalmak bevezetése (pl.: nyújtás, feszítés, lazítás, hajlítás, emelés, húzás, tolás)
- Felhasznált játékok, eszközök megismerése, melyek elősegítik a motivációt, a mozgások helyes kivitelezését és a mozgásos feladat megértését. (pl.: különböző játéktárgyak, a tanterem berendezései: hinták, matrac, bordásfal, labdák, bicikli, karikák, tornabotok, súlyzók, babzsákok, csörgők)

3.2.7. Hittan

- Jézus szeret minket
- Isten gyermekei vagyunk
- A Mennyországba készülünk
- Isten Fia emberré lett
- Jézus köztünk élt

- Jézus értünk szenvedett

3.3. Gyógy- és konduktív pedagógiában

3.3.1. Az általános iskola óraterve:

A kerettantervben kötelező tantárgyak és óraszámok a tanulásban akadályozott tanulók számára 1-4. évfolyamon:

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.

A kerettantervben kötelező tantárgyak és óraszámok a tanulásban akadályozott tanulók számára 5-8. évfolyamon:

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra	1	1	72	1	1	72

(közösségi nevelés)						
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.

Kerettantervi tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok az értelmileg akadályozott tanulók számára 1-8. évfolyamon

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alkotás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók

3.4.Készségfejlesztő Iskola

A kerettantervben kötelező tantárgyak és óraszámok az értelmileg akadályozott tanulók számára 9-10. évfolyamon:

Műveltségi terület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	5	360
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	5	5	360
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	2	2	144
	Ének-zene	2	2	144
Művészetek	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2	2	144
Technológia	Digitális kultúra	2	2	144
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Egyéb	Életvitel és gyakorlat	4	4	288
	Gyakorlati képzés előkészítés	2	2	144
	Szabad időkeret	3	3	216
Összesen		34	34	

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.

A kerettantervben kötelező tantárgyak és óraszámok az értelmileg akadályozott tanulók számára 11-12. évfolyamon:

Műveltségi terület	Tantárgy	11. évfolyam	12. évfolyam	
		Heti	Heti	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	144
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet-egészségvédelem (Természettudomány)	1	1	72
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Szabad időkeret		2	2	108
Közismeret összesen		12	12	864
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20	20	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret		2	2	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Összesen		34	34	2 448

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.

3.3.2. Tantárgyak összevonása, osztály órarendek összeállítása

Iskolánkban az osztályok kialakításakor az előírt tanulói osztálylétszám mellett, a tanulók mozgásállapotát, értelmi képességeit és önellátási képességét, gondozási szükségleteit, valamint a humán erőforrás adta lehetőségeket vesszük figyelembe. A gyógypedagógiai és

konduktív pedagógiai, valamint készségfejlesztő oktatás során egy osztályba több évfolyam, valamint képességekben is eltérő enyhe és közép súlyos intellektuális képességzavarral rendelkező tanuló kerül. Az osztályok az adott tanévre vonatkozó aktuális órarendjét a tanulók összetétele határozza meg (a tanulók évfolyambeli összetétele és értelmi képességbeli besorolás). A készségfejlesztő oktatás esetében új osztály indítása két, vagy négy évenként történik.

A különböző évfolyamok, valamint a tanulók különböző értelmi érintettsége miatt történő összevonások miatt a tanulásban és értelmileg akadályozottak pedagógiája kerettantervében szereplő tantárgyak csoportosítása a következőképpen tevődik össze:

- **Magyar nyelv és irodalom:** magyar nyelv és irodalom, kommunikáció, olvasás-írás
- **Matematika:** matematika, számolás-mérés, digitális kultúra,
- **Történelem:** történelem, hon- és népismeret, társadalmi és állampolgári ismeretek
- **Környezetismeret:** természettudomány, földrajz, környezetismeret,
- **Mozgásnevelés:** mozgásnevelés, testnevelés,
- **Életvitel:** önkiszolgálás, életvitel és gyakorlat, játékokra nevelés, technika és tervezés,
- **Komplex művészeti nevelés:** ének-zene, vizuális kultúra, ábrázolás-alakítás
- **Hittan:** etika helyett.

3.3.3. Habilitációs és rehabilitációs órák

A habilitációs és rehabilitációs órák a kerettantervi óraszámokba beépítve valósulnak meg. A tanulók egyéni szükségleteit felmérve és a Szakértői Bizottságok által javasolt fejlesztéseket figyelembe véve az ellátottak az alábbi egyéni és csoportos fejlesztéseken vesznek részt: logopédia, gyógytorna és gyógymasszázs, látásnevelés, augmentatív és alternatív kommunikáció.

Az oktatásban, fejlesztésben alkalmazható taneszközök, fejlesztő eszközök, tanári segédletek kiválasztásának elvei

4.1. A kiválasztásnál figyelembe vett tényezők:

- Célkitűzés
- Tartalom
- Eredményesség, hatékonyság
- Gyakorlati tényezők
- Gazdaságossági tényezők

Taneszközök kiválasztásának középpontjában az eredményes kommunikáció, az elsajátítandó tananyag és a tanulók, továbbá önmagunk sajátosságai állnak. Amennyiben céljainknak több taneszköz is megfelel, a gazdaságossági és egyéb tényezők mérlegelésével dönthetünk a használandó taneszköz mellett.

A tankönyvek és taneszközök megrendelése a törvényekben előírt határidők betartásával történik. A rendelési lista a fenntartó által elfogadtatásra kerül. Az iskolánk számára speciális eszközökre (digitális tananyagok és eszközök, kommunikátorok, speciális programok) is szükség van, melyet a tankönyrendelési felületen az SNI listáról történik. Más cégektől

történő beszerzést a fenntartó engedélyével és finanszírozásával történik. A tankönyvek és taneszközök tartós tankönyveknek számítanak, ezért az iskola tulajdonát képezik.

Az EFOP 3.1.6. pályázat keretein belül fejlesztésre került digitális eszközökre kifejlesztett tananyag, mely témakörökre lebontva új ismeretek nyújtása mellett, a tananyaghoz kapcsolódó feladatokat és meséket, dalokat tartalmaz. A tananyagok a digitális munkarendbe is beilleszthetők.

A pedagógiai folyamatok megvalósítása

Fejlesztő nevelés-oktatásban

A tanulók fokozatos átvezetése az iskolai keretek között történő tanulási tevékenységekbe. A készségek és képességek megalapozása. Az önállóság igényének kialakítása a tanulók képességeihez mérten, kommunikáció fejlesztése.

Gyógy- és konduktív pedagógiában

Alsó tagozat:

- A tanuló fokozott átvezetése az iskolai tevékenységekbe
- A lemaradások csökkentése
- Esélyteremtés a sikeres iskolai pályafutásra
- Terhelhetőség növelése az egyéni képességek figyelembe vételével
- Az együttműködésre építve kooperatív-interaktív tanulási technikák kialakítása

Felső tagozat:

- A képességek, készségek tovább fejlesztése
- Önismeret kialakítása
- Felkészítés a továbbtanulásra
- Minél önállóbb munka, gondolkodás nevelése
- Saját jogai és kötelezettségei ismeretének elmélyítése

Készségfejlesztő iskola:

- Önismeret elmélyítése
- Alapműveltségi ismeretek elmélyítése
- Minél önállóbb munka, gondolkodás nevelése
- Saját jogai és kötelezettségei ismeretének elmélyítése
- Munkafázisok elsajátítására felkészítés
- Szakmák megismerése

Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés megtartása iskolánk számára is fontos, a heti 5 óra mozgásneveléshez igazítjuk az órarendeket. A fejlesztő nevelés-oktatásban ez az óraszám növelhető a tanulók állapotát figyelembe véve. A mozgásnevelés órák az egyéni megsegítés miatt tömbösíthetők.

A gyógypedagógiai és konduktív pedagógiai, valamint készségfejlesztő oktatásban a tanórai mozgásfejlesztések kiegészülnek a rehabilitációs, rehabilitációs óraszámokkal is.

Egyéb tanórán kívüli szolgáltatások, választható szakkörök, programok

Intézményünkben az általános iskola által biztosított szakkörök mellett a NEAK által finanszírozott járóbeteg szakellátás keretein belül egyéb szolgáltatásaink is elérhetőek a tanulóink számára. A különböző pályázatok adta lehetőségeket kihasználva a pályázatokban meghatározott teljesítési időszakra egyéb terápiákat is biztosítunk a tanulóink számára.

7.1. Szolgáltatások:

- Beszédfejlesztés, logopédia
- Alternatív és augmentatív kommunikáció fejlesztés
- Gyógymasszázs
- Gyógytorna
- Gyógyúszás-subaqualis mozgásnevelés
- Snoezelen terápia

Szakkörök:

- Kerekesszékes tánc
- Kerekesszéssel való közlekedés tanulása
- Sound beam foglalkozás
- Állatasszisztált terápia
- Művészetterápia
- Zeneterápiás foglalkozás

Választható tantárgyak

Intézményünk egyházi fenntartású iskola. A fenntartó irányelveit is figyelembe véve a tantárgyak kialakításában, iskolánkban kizárólagosan hittan oktatás biztosított, erkölcsstan oktatást nem tudunk nyújtani a tanulók számára. A szülőket erről tájékoztatjuk, amikor felkeresik intézményünket a gyermekük beíratásával kapcsolatban.

Az ellenőrzés-értékelés, és jutalmazás

9.1. Az értékelés, jutalmazás rendszere a fejlesztő nevelés-oktatásban

Az intézménybe lépéstől az intézmény elhagyásáig célunk elérése érdekében szükséges a fejlesztő folyamat ellenőrzése, értékelése, elemzése.

Értékelni kell:

- a tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását
- tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását
- önmagukhoz mért fejlődésüket
- a tanulók attitűdjét az ismeretszerzés területén.

Folyamatosan értékelni kell a tanulók munkáját szóban és szimbólumokkal.

A szöveges értékelés félévkor és a tanév végén Értékelési lap nevű nyomtatványon írásban történik. Az értékelés a tanuló fejlesztendő területeken elért eredményeit helyezi a középpontba. Ennek megfelelően elsősorban a pozitívumok, az elért eredmények jelennek meg az értékelésben, másrészt javaslatok a jövőre nézve. Az értékelésben valamennyi tanulóval foglalkozó szakember részt vesz. A tanulókat év végén oklevéllel, időnként könyvvel, fejlesztő játékkal jutalmazzuk az elért eredményekért.

9.2. Ellenőrzés-értékelés a gyógy- és konduktív pedagógiai, valamint készségfejlesztő oktatásban

Az értékelés során a tanulók tudását, attitűdjét, magatartását figyeljük meg, az egyénre szabott követelményekhez viszonyítunk és az önmagukhoz mért fejlődésük alapján teszünk megállapításokat.

Az értékelés fontos funkciója a meglévő készségek és képességek folyamatos diagnosztikus felmérése, ennek alapján a tanuló jellemzőihez igazodó legmegfelelőbb fejlesztési eljárások kiválasztása. Ezért az értékelés nem lehet csupán minősítés, hanem a kitűzött célok, feladatok és a megválasztott eszközök hatásának, a tanulók teljesítményének, a nevelési eredményeknek a vizsgálata is egyúttal.

Az értékelési formák kialakítása az intézményben tanulók módosult fejlődésmenetének, valamint az ép tanulóktól jelentős mennyiségi és minőségi eltéréseket mutató tanulási képességeinek figyelembe vételével, a közoktatási törvény előírásait alkalmazva történik meg. A diagnosztikus és segítő célú, folyamatos értékelésnek a teljes képzési időszakban kiemelkedő szerepet kell kapnia a tanulók értékelésében.

Az érdemjegyekről a tanulók szüleit tájékoztatni kell.

Amit értékelünk:

- szociális képességek, magatartási, viselkedési szokások alakulása
- személyiségjellemzők fejlődése
- tanuláshoz, munkához való viszony
- cselekvőkészség, pszichomotoros fejlődés
- a tanult ismeretek alkalmazásának képessége
- a tantárgyi követelmények teljesítése

Alkalmazott értékelési formák:

- *Szóbeli értékelés:* helyeslés, dicséret, figyelmeztetés, megrovás
Ezt az értékelési formát a teljes képzési időben, valamennyi tantárgynál alkalmazzuk.
- *Különféle szimbólumokkal, jutalmakkal történő értékelés:* pontozás, csillag, dicsérő kártyák, szimbolikus jelek
Főként az alsó évfolyamosoknál használjuk. A szóbeli értékelést is kiegészíthetik ezek a jutalmak.
- *Numerikus értékelés, minősítés:* A közoktatási törvényben előírt ötfokozatú skálával történő értékelés: **jeles, jó, közepes, elégséges, elégtelen** a felső tagozatban. Alsó tagozaton az érdemjegyek adása nem kötelező. A tanév közben folyó tanulás, dolgozatok, felelések értékelhetők érdemjeggyel, de a félévkor, és tanév végén történő értékelés kizárólag szöveges értékelés lehet. A pedagógus hatásköre eldönteni, (motivációként alkalmazni) hogy mennyire látja felkészültnek a tanulókat a numerikus osztályzat adására az alsó tagozaton. Az érdemjegyek adásának motiváló hatását kell kihangsúlyozni. Bizonyos tantárgyakból, minden évfolyamon mentesülnek a tanulók az

éremjeggyel történő értékelés alól. Ezek a tantárgyak a következők: mozgásnevelés, komplex művészeti nevelés, hittan.

- *Írásbeli rövid és részletes szöveges értékelés:* Az alsó tagozaton minden tantárgyból, 5-12 évfolyamok esetében pedig az előző pontban említett tantárgyakból a tanulók félévkor és a tanév végén kapnak egy rövid szöveges értékelést. A rövid szöveges értékelés kategóriái: **kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul.** A fejlődésükről, a követelmények teljesítéséről a tanulók részletes szöveges értékelést kapnak a közismereti tárgyakból minden évfolyamon félévkor és tanév végén egyaránt. Hittanból rövid szöveges értékelést kapnak a tanulók mind a tanév végén, mind félévkor. Az osztályfőnöki órai teljesítményről nem kapnak értékelést a tanuló

	ÉRTÉKELÉS											
	1-4 OSZTÁLY						5-12 OSZTÁLY					
	FÉLÉV			ÉV VÉGE			FÉLÉV			ÉV VÉGE		
	rövid szöveges	részletes szöveges	numerikus	rövid szöveges	részletes szöveges	numerikus	rövid szöveges	részletes szöveges	numerikus	rövid szöveges	részletes szöveges	numerikus
közismereti tárgyak	✓	✓		✓	✓			✓	✓		✓	✓
mozgásnevelés	✓			✓			✓			✓		
komplex művészeti nevelés	✓			✓			✓			✓		
hittan	✓			✓			✓			✓		

Az értékelések a bizonyítványban történnek, a szöveges értékelést a betétlapok tartalmazzák.

Az 5-12 évfolyamokon minden hónapban éremjeggyel történik a tanulók értékelése, mely az e-naplóba kerül rögzítése.

A rehabilitációs, rehabilitációs órákon nyújtott teljesítményt nem kerül értékelésre. A szülők a pedagógus által szóban, valamint a tájékoztató füzetben írásban történő visszajelzés alapján követhetik nyomon gyermekük fejlődését, tanulmányi haladását.

Közismereti tárgyak:

- magyar nyelv és irodalom,
- matematika,
- történelem,
- környezetismeret.

9.3. Magatartás, szorgalom értékelése

A tanulók magatartását és szorgalmát minden nap a tanítási órák után szóban, szimbólumokkal és piktogramokkal értékeljük. A fejlesztő oktatásban a félévi és az év végi értékelő lapon szövegesen történik. A gyógy- és konduktívpedagógiai, valamint a készségfejlesztő oktatásban a magatartás és szorgalom értékelése a bizonyítványokban szöveges értékelés (négy szavas skála) formájában is megjelenik félévkor és a tanév végén. Az értékelés az osztályfőnök

javaslatára a tantestület véleményezésével történik. A tanulókat év végén oklevéllel, időnként könyvvél, fejlesztő játékkal jutalmazzuk az elért eredményekért.

Az értékelés a társadalmi elvárásoknak megfelelő legyen, de figyelembe kell venni a tanulók sérülését, szociális körülményeit. Az autizmus spektrumú diagnózissal is rendelkező tanulók magatartását nem értékeljük, mivel a sérülésük ezen a területen érintett. Bizonyítványukba a következő bejegyzés kerül: "diagnózisa miatt nem értékelhető"

A magatartással kapcsolatos elvek:

- házirend betartása
- viselkedési formák betartása
- a saját érdekek mellett a csoport érdekeinek is figyelembe vétele
- mások személyes szférájának a tiszteletben tartása
- felnőttekkel és társakkal történő kapcsolatok kiépítésére törekvés
- aktív érdeklődés a környezet felé

A szorgalommal kapcsolatos elvek:

- képességeikhez mértén aktív részvétel az iskolai tevékenységekben
- A kitűzött célok eléréséért törekvés

Szöveges értékelés négy szavas skálája:

Magatartás: példás

jó
változó
rossz

Szorgalom: példás

jó
változó
hanyag

Intézményünk fegyelmező intézkedések:

A Házirend megsértése esetén, annak mértékétől függően fegyelmező intézkedést, vagy fegyelmi büntetést kezdeményez az iskola, melynek lefolytatásához az aktuális törvényeket kell figyelembe venni. Az erről született bejegyzés bekerül az e-naplóba, valamint a szülők is értesítést kapnak.

Kirívó problémák, agresszió felmerülésekor a tanulóval és a családjával elbeszélgetés történik, szükség esetén a gyermekvédelmi munkatárs vagy szakorvos bevonásával.

- fegyelmező intézkedések
 - szaktanári figyelmeztetés
 - osztályfőnöki figyelmeztetés
 - osztályfőnöki intés
 - osztályfőnöki megrovás
 - igazgatói intés
 - igazgatói megrovás
- fegyelmi büntetések
 - megrovás
 - áthelyezés másik iskolába

Csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A csoport létszáma a törvényben előírtak alapján 5-13 fő lehet. A humánerőforrás adta lehetőségek mellett a tanulók számára a lehető legkedvezőbb csoportbeosztás történik.

A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulók csoportba osztása tudatosan tervezett, szervezett formában történik. létszámuk 6 fő lehet. A csoportok vegyes, heterogén összetételűek tekintettel arra, hogy tanulók egészségügyi és mozgásállapota, valamint készség és képesség struktúrája melyik csoportot teszi indokolttá a kitűzött céloknak, feladatoknak, módszereknek.

A gyógypedagógiai és konduktív oktatásban tanulók osztályai szintén heterogén összetételűek. Infrastruktúrai és létszámi adottságok miatt egy osztályban több évfolyam, valamint értelmileg és tanulásban akadályozott tanulók együtt tanítása-nevelése történik.

A rehabilitációs órák megtartása csoportbontásban és párhuzamos órák tervezésével válik lehetővé. A csoportok kialakításában mindig a hasonló képesség kerül előtérbe.

Az órarend kialakításánál fontos szempont: a nagyobb szellemi és fizikai erőfeszítést igénylő tantárgyak nap délelőtti időszakába kerülnek.

Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Mivel az intézmény integráltan nem nevelhető sajátos nevelési igényű tanulókat lát el, akik súlyos halmozott fogyatékkal élnek, ezért intézményünk számára az esélymegerősítő intézkedéseknek, melyek társadalmi integrációjukat segítik elő, az alábbi esetekben van relevanciája:

- Pedagógiai programba beépített tárgy a szűkebb- tágabb környezet megismerését szolgáló tantárgy van, melynek során a társadalom különböző szinterein való megjelenést biztosítjuk a tanulóinknak akadályozottságuktól függetlenül, így rendszeresen visszük tanulóinkat
 1. bábszínházba
 2. gyorsétterembe
 3. cukrászdába
 4. állatkertbe
 5. vidámparkba
 6. játszótérre
 7. múzeumba
 8. áruházba
 9. piacra
 10. sporteseményekre
- Szintén pedagógiai programban foglalt mindennapi tevékenység az életvitel foglalkozás és a komplex művészeti nevelés, melynek során a minél önállóbb életre való felkészítés, háztartási, önellátási ismeretek, készségek elsajátíttatása a célunk a fogyatékoság szabta határok között. Ennek keretében
 1. takarítás részmozzanatainak, elemeinek elsajátíttatása
 2. sütés-főzés részmozzanatainak elsajátíttatása
 3. önkiszolgálás elemeinek elsajátíttatása
- A legkülönbözőbb fórumokon meghirdetett helyi és nemzetközi ifjúsági zenei és táncfesztiválokra benevezve lehetősége van a tanulóknak a többségi iskolába járó tanulókkal együtt megmérettetni magukat, közösen szerepelni

- Egyházi intézmény lévén a különböző egyházi fórumokon is rendszeresen megjelennek tanulóink integrálva a gyülekezet közösségébe.
- Beszédképtelen tanulóink alternatív és augmentatív kommunikációs módszerek elsajátítása és ilyen eszközök használata révén szintén a társadalmi integráció és önrendelkezés magasabb fokára juthatnak
- Mozgásukban akadályozott tanulóink számára a lehető leghatékonyabb helyváltoztató mozgást segítő eszközöket igyekszünk biztosítani, és azok használatának tanítása fontos intézményi cél.
- Értelmileg akadályozott és halmozott fogyatékkal élő, valamint magatartászavaros tanulók esetében hangsúlyozottan jelen van a pedagógiai munkában a társadalom által elvárt viselkedésformák elsajátíttatása (köszönés, társas viselkedés, proxemika, stb.)

A pedagógiai projekt, a projektszerű oktatás megszervezése intézményünkben

A szervezett **projekthetek** keretében olyan feladatokat kapnak a gyerekek, amelyek egy része a már tanult ismeretekre alapoz, más részük komplex élményközpontú tanulás, tapasztalatszerzés. A projektjellegű hetek megszervezésével az a célunk, hogy többet nyújtsunk tanulóinknak, a kreativitás fejlesztése mellett megtanulják a világ sokszínűségét megismerni, merjenek újat megpróbálni, s mindezt magas szintű minőségi keretek között érhék el tanulóink képességeikhez igazítva.

A pedagógiai projekt:

- mindig komplex,
- pedagógusok, oktatást-nevelést segítők és tanulók együttműködése,
- mindenki képességei és motivációi szerint jut szerephez,
- a differenciálás eszköze,
- individualizált,
- lehet hierarchikusan vagy demokratikusan szervezett,
- saját felelősséggel arányos feladatok és ezzel arányos jogok,
- tárgyi jellegű produktum és a létrehozó.

A pedagógiai projekt fajtái, kategóriái:

A témaválasztás módja szerint:

- pedagógus, munkacsoport hirdeti meg Éves terv alapján vagy rendezvényhez kötve a tanév rendje szerint;
- a tanulók választanak a felkínáltak közül;
- megadott témára szerveződnek;

A projekt tartalma témája szerint:

- Tananyaghoz kötött (Éves terv alapján);
- Programhoz, rendezvényhez kötött (Tanév rendje alapján);

Interdiszciplinaritása alapján:

- szűk tartalmú;
- multidiszciplináris.

A tanítási időhöz való viszonyulása alapján:

- órarendhez igazodó;
- órarendtől eltérő;
- táborok, tematikus hetek.

Időtartama alapján:

- rövid távú (1-2 nap),
- középtávú (1-2 hét),
- hosszú távú (inkább 2 hétnél több).

A résztvevők száma szerint:

- csoportos;
- rendezvény;
- kirándulás.

Számonkérés rendje

A gyógy- konduktívpedagógiai, és készségfejlesztő oktatásban a számonkérés írásban, felmérőlapok kitöltésével, vagy szóban feltett kérdésekkel történik. A mozgássérülésükből adódóan az írni nem tudó tanulóknál a felmérőlapok kitöltése egy pedagógus segítségével történik. A készségtantárgyakból nem történik szintfelmérés, és számonkérés.

Számonkérés háromszor történik a gyógypedagógiai oktatásban:

- év elején: számot adnak az előző évben elsajátított ismeretek beépüléséről, valamint ez alapján történik az egyéni fejlesztési terv összeállítása
- félévkor
- év végén: a kitűzött célok és feladatok elsajátításának összefoglalása.

A fejlesztő nevelés-oktatásban az ismeretek számonkérése játékos formában, foglalkozások alatt illetve egyéni fejlesztések alkalmával történik szóban vagy az alternatív és augmentatív kommunikáció eszköztárának segítségével.

Írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása, házi feladat adása

Intézményünkben a tanulók otthoni feladatokat heti rendszerességgel kapnak.

Típusai:

- Fejlesztő nevelés-oktatásban
Hétvégei beszámoló készítése, írása az üzenő füzetbe. A hét első napján a beszámolók felolvasásra kerülnek vagy kommunikátorokra rámondva a tanulók számolhatnak be a saját élményeikről.
Nyári szünetekben anyagok gyűjtése. Az iskolai oktatáson belül elsajátított önellátási feladatok gyakorlása és alkalmazása otthoni körülmények között is.
- Gyógypedagógiai és konduktívpedagógiai, készségfejlesztő oktatásban
Az otthoni feladatok adása egyénre szabott, egyéni elbírálás alapján történik. A pedagógus hatásköre eldönteni melyik tanuló, mennyire terhelhető. A szünetek időszakában a pihenés az elsődleges cél, de szorgalmi feladatok adása lehetséges.

A házi feladat adásának célja:

- a tanulóknál az önálló munkavégzést támogassa,
- a szülőknek ezáltal is információt nyújtson a gyermekük elsajátított tudásáról,
- a házi feladat adásával fejlődés elérése
- a szülő csak megsegítőként legyen jelen a házi feladatok elkészítésekor.

